

KAJ NAS ZDRUŽUJE?

Kot je lepo dejal gospod Ljubo Marc v intervjuju, ki ga objavljamo v tej številki, je za Slovence bistveno to, da smo vsi zrasli na skupnem štoru, ki ima krščanske korenine. Dalje gospod Marc lepo in modro pravi, da moramo Slovenci gledati predvsem na to, kar nas združuje, na svoj skupni imenovalec. Prav te besede so mi pred Božičem najlepše. Pomisliti moramo na to, kar nam je skupnega, in vsi skupaj poiskati v sebi in med sabo le tiste stvari, ki nas združujejo!

V času, ko v zamejstvu z žalostjo gledamo na stvari, ki so se podrle in ne bodo nikdar več take, kot so bile, moramo najti dovolj moči in predvsem volje, da se med seboj še bolj povežemo. Če bom sedaj zapisal, da smo kot velika družina, potem moram tudi reči, da sestavljajo isto družino različni ljudje. Vsi pa vemo, da je vsaka družina najmočnejša takrat, ko je združena, in da je konec vsake družine takrat, ko pride v njej do razprtij. Složnosti ne pojmem tako, da moramo biti vsi enaki, želim pa si, da bi bili združeni in enaki v dobrem, v dobrih namenih, ki morajo biti vsem skupni. Mislim, da mora biti dober namen vsakega Slovenca v naši sredi predvsem ta, da se zaveda pomembnosti združevanja in skupnega dobrega za nas vse, za naš slovenski narod. Edino to je zagotovilo za dobro pot v prihodnost, v katero skoraj vsi prevečkrat dvomimo. Že res, da se med nami poraja malodušje, ki je posledica tragičnih dogodkov zadnjih mesecev, ko je propadlo to, kar smo vsi upali, da se nikdar ne bo.

Pa vendar mislim, da imamo vsi skupaj še toliko moči in dobre volje, da smo zmožni skupaj graditi boljše prihodnost in se na napakah tudi nekaj naučiti. Božič naj bi bil praznik vernih in nevernih ljudi in to zato, ker je praznik Kristusovega rojstva, ker je praznik družine in se na ta dan družine običajno zbirajo. Če je naša družina, kar je v bistvu slovenska manjšina, trdna in prepričana, da skupaj lahko nekaj naredi, potem bo tudi naš Božič vesel in lepa priložnost, da se ob Novorojenem še bolj povežemo.

Kristjani, ki verujemo, da se bo Kristus na dan Božiča rodil za vsakogar izmed nas, verujemo tudi v možnost sožitja med različno mislečimi. Novorojeni prihaja na svet za vse ljudi, prinaša nam MIR in LJUBEZEN, s katero lahko premagamo vse tisto, kar nas ločuje.

Božična noč naj nam prinese veliko miru in spoštovanja do bližnjega. Vesela novica iz Betlehema naj nas spremlja skozi vse novo leto, ki je pred nami, in prepričan sem, da bo na skupnem štoru slovenstva zraslo veliko mladik, ki bodo pognale v novo, zdravo in prerojeno drevo! Vesele praznike torej in globoko občuten sveti Božič! Novorojeni naj nam prinese tisti mir in tisto tiho ljubezen, ki ju vsi zelo potrebujemo.

JURIJ PALJK

Gian Paolo Thanner, Poklon sv. Treh kraljev - freska v podružnični cerkvi sv. Andreja v Svinu pri Kobaridu (Foto B. Micovlovich)

Bralcem, sodelavcem

in vsem Slovencem ter ljudem
dobre volje želimo vesele in
blagoslovljene božične praznike ter
srečno novo leto 1997.

NOVI GLAS

Prihodnja številka
Novega glasa bo
izšla v četrtek, 2.
januarja 1997.

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA

03	intervju
LJUBO MARC
04	Danijel Devetak
»SV. OČE, SLOVENCIM VAS IMAMO RADI!«
09	Daniilo Čotar
PASTIRJI MED IDILO IN STROKO
10	Ivan Žerjal
MELITA VALIČ O SLOVENSKI ŠOLI
13	IFŽ
IZŠLA JE ZBIRKA GMD

SVET OKROG NAS

ITALIJA BO OSTALA BOLNA DEŽELA?

"Medtem ko se evropski integracijski proces naglo bliža vrhuncu, se Italijani pogrezajo v močvirje gospodarske in politične negotovosti ter še niso rešili niti vprašanja javne korupcije. Imajo sistem podkupovanja iz dobe prve republike in tistega iz druge, nemočni opazujejo boj med javnimi tožilstvi, ugotavljajo velikansko zmedo v sodstvu; nič čudnega zato ni, če so ljudje že vsega naveličani."

Tako smo te dni brali v uvodniku uglednega katoliškega tednika, katerega pisec je posrečeno in tudi slikovito orisal trenutno stanje v državi. Zanimivo pa je, da si politiki, kot kaže, zaradi tega ne belijo preveč glave, saj vsakdo še dalje predvsem goji svoj vrtiček in skrbno pazi, da v njem ne bo imel preveč škode.

Kot se čudno sliši, je danes v Italiji toliko strank in stranic, kot jih ni bilo, ko je bil v veljavi čisti proporcni volilni sistem. Klasičen primer je npr. dežela Furlanija-Juljska krajina, ki ima že peto vladno v treh letih in v kateri je sprememba volilnih predpisov na začetku devetdesetih let imela le to posledico, da je iz deželne svete izginila Slovenska skupnost, to je edina stranka slovenske narodne manjšine v Italiji. Tako v deželni zbornici rastejo politične skupine kot gobe po dežju, medtem ko vladne trdnosti in stabilnosti ni nikjer.

Na vsedržavni ravni bi vladno trdnost morala jamčiti levsredinska koalicija, ki je izšla zmagovita na aprilskih državnozborskih volitvah. Prav te dni pa se je ta koalicija nekajkrat zamajala v svojih temeljih, saj so se pokazale mnoge razpoke. Finančni zakon, ki ga je predložila Prodijska vlada, bo parlament po vsej verjetnosti odobril pred Božičem, a se prav zadnje dni napoveduje nov tovrstni zakon v višini 13 ali 14 tisoč milijard lir. Ta zakon je baje potreben, da se primerno zmanjša javni primanjkljaj, ki v skladu s pogodbo iz Maastrichta ne sme presegati 3% kosmatega narodnega proizvoda, če hoče Italija pripadati skupini držav, ki bodo prve uvedle skupno evropsko valuto. Vse to pa pomeni, da namerava sedanja vlada krepko pritiskati na davčni vijak, čeprav se je predsednik Prodi med volilno kampanjo nekajkrat javno pridružil, da nenehno obdavčevanje ne sodi v njegovo finančno-politično strategijo.

Na potrebo po novem finančnem zakonu na pomlad je opozorila skupina nadzornikov Mednarodnega denarnega sklada, ki je v ponedeljek, 16. t.m., izročila svoje poročilo pristojnim italijanskim uradom. Sam Prodi pa je bil svoj čas napovedal t.i. davek za Evropo, iz česar izhaja, da bodo davkoplačevalci leta 1997 morali globoko seči v žep.

Pol svoboščin, to je opozicija, postaja zaradi tega vedno bolj bojevit in napadalen, kar je med drugim pokazal ne samo z množično manifestacijo v Rimu, temveč tudi in zlasti z bojkotom parlamentarnega dela. Večini očita, da zavestno tepta zakone parlamentarne demokracije, ko s številnimi glasovanji o zaupnici vladi uzurpira oblast, ki pripada zakonodajnim zbornicam.

Takšno stanje utegne imeti - po mnenju mnogih opazovalcev - predvsem za posledico, da je zamisel o dvodomni komisiji, ki naj bi proučila institucionalne, ustavne spremembe, mrtvorojeno dete. V ozračju, kakršno je današnje, ne bo v okviru takšne komisije nikdar prišlo do kvalificirane večine - navadno dvotretjinske - ki je potrebna za odobritev ustavnih sprememb. Zato postaja čedalje bolj glasna skupina okrog bivšega poslanca Segnija, ki je že začela zbirati podpise za odobritev zakona, po katerem naj se izvoli ustavodajna zbornica. Za to pot so bivši predsednik republike Cossiga, tajnik Nacionalnega zavezništva Fini in njegovi pristaši.

V oporo svoji politiki Prodi navaja predvsem zmanjšanje inflacije, kar bi moralo po njegovem omogočiti znižanje obrestne mere in torej poceniti denar. Sklicuje se dalje na stanje lire, ki se je po štirih letih vrnila v evropski denarni sistem, kar naj bi med drugim bil tudi znak njene stabilnosti.

Uvodničar, ki smo ga omenili na začetku, s prstom pokaže na rakaste rane italijanske družbe in države. Nekateri ob tem govorijo o "razsulu" civilne družbe in znotraj te družbe o pokvarjenosti marsikaterega javnega uslužbenca in marsikoga iz svobodnih poklicev. "Dokler javna uprava ne bo sposobna zagotoviti spoštovanja pravil poštenosti in korektnosti na vseh ravneh, če hoče Italija pripadati skupini držav, ki bodo prve uvedle skupno evropsko valuto. Vse to pa pomeni, da namerava sedanja vlada krepko pritiskati na davčni vijak, čeprav se je predsednik Prodi med volilno kampanjo nekajkrat javno pridružil, da nenehno obdavčevanje ne sodi v njegovo finančno-politično strategijo."

DL

BO MILOŠEVIĆ ZDRŽAL?

OPOZICIJA ČEDALJE MOČNEJŠA

SAŠA RUDOLF

V 30 dneh demonstracij se je na beograjskih ulicah zbralo več milijonov nasprotnikov Miloševićevega režima, študentov in upokoencev, ki so se jim pridružili tudi delavci. Po približnem računu sta se na Terezijah, pred univerzama in parlamentom skupno zbrala najmanj dva milijona. Od marca 1991, ko je opozicija prvič stopila na ulice, protest ni trajal tako dolgo in združil tolikšne množice. Podatki se nanašajo zgolj na glavno mesto, toda demonstracije so bile tudi v drugih srbskih središčih. Razburjenje je povzročil oholi režimski sklep o razveljavitvi novembrskih krajevnih volitev, ki si jih je premočno in nepričakovano zagotovila opozicija. Milošević je računal, da se bodo demonstranti v nekaj dneh ali vsaj v nekaj tednih naveličali, vendar se je uštel. Ljudi je iz dneva v dan več, saj se je političnemu protestu pridružil ekonomski odpor. Ogromna večina prebivalstva je na samem robu preživetja, industrija dela globoko izpod zmogljivosti, plače ne zadostujejo niti za osnovno prehrano. Z odpravo sankcij se stanje bistveno ni izboljšalo, saj zahod pogojuje gospodarsko sodelovanje s spoštovanjem človeških in ustavno zagotovljenih demokratičnih pravic. Toda Milošević noče ali ne more izpustiti z vajeti oblastniških vzvodov, ker bi se zrušil režim. Podobno kot Tudman na Hrvaškem ne more dovoliti, da bi opozicija nadzorovala krajevne uprave, da bi vodila občino glavnega mesta, da bi imela v medijih toliko prostora

kot režim. Toda zahod pritiska in Milošević bo moral popustiti. Opoziciji bo morda priznal krajevno oblast v mestih notranje Srbije, dokaj teže pa v Beogradu. Opozicija še nikdar ni bila tako močna in ni imela za sabo toliko ljudi kot tokrat. Politično pa ostaja še vedno šibka, saj nima ne izdelane strategije kakor tudi ne osebnosti z jasnim programom.

EURODUBLIN

V etično-idejni praznini, ki vlada na stari celini, kjer že desetletja ni iztopajočih osebnosti in je vse prepuščeno le pragmatičnim politikom, ti pa se zadovoljujejo s priobalno plovo, da bi zaščitili svoje male čolnice, tudi z zadnjega evropskega vrha v Dublinu ni bilo pričakovati velikopoteznih odločitev. V ospredju je bila dejanska potrditev združene Evrope kot gospodarskega subjekta. Evropa bo šla torej naprej po tiru bančnikov in tehnikov. Potrdili so strogi stabilizacijski dogovor novega evropskega monetarnega sistema in uvedbo evropske valute Eura z letom 1999 v bančno-financijskih poslih; med drugim grdi bankovci pa bodo v obtoku dejansko z letom 2002. S težavo je državnikom le uspelo izsiliti od Nemčije nadzorstvo nad neodvisnim bančnim strojem, ko bodo odločali o izjemnih izhodih iz točno določenega kalupa v primeru hudih kriz v posameznih državah. O presnovi maastrichtskega dogovora bodo razpravljali na vrhu v Amsterdamu prihodnje leto. V ospredju je premostitev sedanjih obveznih soglasnih sklepov še zlasti po vstopu novih članic. Veliko je bilo govora o brezposelnosti. V Evropi je najmanj 18 milijonov brezposelnih. V bistvu pa so prepustili skrb posameznim državam. Ničesar ni bilo sklenjenega o nujni skupni zunanji politiki. Oblegana Evropa s kriznimi položaji na sami celini je torej še vedno brez krmarjev v viharju novih kapitalizmov in liberalizacije svetovne trgovine. Daleč torej od Evrope državljani, katerim ne bo dano vedeti, če bodo v sedanji socialni stiski velike žrtve usmerjene v goli obstoj ali tudi v razvoj. Finančno-monetarni ukrepi ne zadostujejo ob odsotnosti duha velikih evropskih tvorcev.

- MIRO OPELT

V UPANJU NA LETO, KI BO MANJŠINI PRIJAZNEJŠE

JANEZ POVŠE

Čas božičnih in novoletnih praznikov je slej ko prej tista enkratna priložnost, ko lahko na novo zaživi vera v vsakršno dobro in v lepši čas. Na dlani je, da v manjšini omenjene vere po izgubah v iztekajočem letu še kako potrebujemo. Ob tem je mogoče upati v celo vrsto stvari, ki naj bi nam jih prihajajoče leto poklonilo. V kolikor občutek ne vara, bomo brez tovrstnih poklonov o spodbudni prihodnosti težko govorili.

Upati je, da bo celotna manjšina zaživela novo življenje ter se dokončno poslovila od prejšnjega obdobja in navezanosti nanj. To v prvi vrsti pomeni, da bomo prav vsi začutili resnico, da je manjšina v bistvu ena sama celota, zakaj brez tega občutka ni mogoče videti trdne prihodnosti. Upati je torej, da bomo v notranji delitvi manjšine slednjič prepoznali našega največjega nasprotnika, z drugimi besedami: notranja delitev nam jemlje večino razpoložljivih energij. Seveda pa je notranjo delitev mogoče premagati le s pomočjo večje človečnosti, medsebojne solidarnosti ter prepričanja, da so prav vse manjšinske razlikosti enakovredne, dragocene in v sestavljanju sedaj manjkajoče celovitosti nepogrešljive. Prav vse imajo po naravi enako dostojanstvo in vse, kar temu oporeka, prizadeva veliko škodo. Upati je torej, da bo manjšina končno našla pot do skupne demokratične organiziranosti in to na

narodnostni osnovi, ki je edini možni skupni imenovalec vseh političnih in izkustvenih razlikosti. Upati je tudi, da bo manjšina resnični "skupni dom" za vse in to tako, da bodo imeli v njem vsi povsem enake pravice in življenjske možnosti. Upati je ne nazadnje, da bo manjšina brez zadržkov in pospešeno vsrkala vase demokracijo novega časa, demokracijo, ki je porušila stare ideološke sisteme in njihovo trdnost ter mnogokrat krivično miselnost.

Zaradi vsega povedanega moramo seveda okrepiti prepričanje, da se bo stara miselnost dokončno umaknila, miselnost, ki se spotika ob vsakršno izrazitejšo demokratičnost in njena pravila, ob pregledanost upravljanja in ob odločanje v sporazumu z vsemi, ne pa zgolj v najožjih krogih. Okrepiti moramo prepričanje, da nima več nobene prihodnosti politična in človeška filozofija, ki bi še vedno rada delila ljudi v bolj in manj zaslužne, v večvredne in manjvredne ter v duhu te logike želela še naprej podeljevati tako materialne dobrine kakor priložnost za delo in ustvarjanje. Preprosto je treba upati, da bomo znotraj manjšine odločilno okrepili vero v smisel novega časa, ki je nepovratno spremenil podobo sveta, in to v imenu resnične, ne pa zgolj besedne demokracije. To pa tudi pomeni, da bi morali v celoti preseči minulo obdobje in njegova presežena pravila, se od njega posloviti brez vsakršne nostalgije ter v manjšinskem prostoru uresničiti smisel novega časa, ki je v notranjem zblizanju, v žlahtni narodnostni zavesti in pa v iskanju svojega mesta v prenovljenem svetu. Čas je torej, da si tudi naša manjšina postavi za cilj najplemenitejše naloge, ki stojijo pred vsem človeštvom na prehodu v tretje tisočletje.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / LJUBO MARC

»ZATO SMO TUKAJ, DA POGOZDUJEMO SVOJE GOZDOVE«

DRAGO LEGIŠA

Z urednikom Jurijem Paljkom sva v župnišču v Biljah. Pred nama je g. Ljubo Marc, župnik, zlatomašnik, med drugim avtor knjige *Črepinje*, ki sta jo predlanskim izdali obe Mohorjevi, Goriška in Celjska, ter je bila, kot znano, uspešnica.

Ljubo Marc je bil na zloglasnem procesu l. 1952 v Tolminu obsojen na "10 let strogega zapora in 2 leti omejitve državljskih pravic". Tako se namreč glasi razsodba takratnih komunističnih oblasti. V zaporu je prebil šest let in pol. L. 1958 so ga pogojno odpustili s prestajanja kazni, ki bi po razsodbi morala trajati do oktobra leta 1961.

Povod za pogovor z župnikom Marcem nam je dala novica, da je v teku postopek za obnovo omenjenega zloglasnega procesa, na katerem so bili poleg Marca obsojeni naslednji primorski duhovniki: Ivan Kobal, Ivan Hlad, Karel Klinton in Robert Zadnik, poleg njih pa še tedanji kobarški organist Ludvik Šturm in sedanji župnik v Bovcu, tedaj še bogoslovec, Stanislav Sivec.

Medtem ko Jurij pridno in potrpežljivo drži v roki mikrofona, se med nama razvija tale pogovor. Z Ljubom Marcem se dobro pozna iz študentovskih let in sva med počitnicami prekolesarila lep del Primorske. Že od tedaj naju veže prijateljstvo. Zato tudi ni bilo težav za sproščen pogovor.

Postopek za obnovo procesa je torej v teku. Kaj bi o tem povedal?

Moja spoznanja in občutki, ki sem jih imel v preteklosti, se sedaj popolnoma potrjujejo. To potrjuje vrhovno sodišče v Ljubljani. Vsa stvar je bila iz trte izvita in samo pravna komedija. Če se sedaj spomnim na besede, ki so mi bile izrečene v zaporu: "Marc, vem, zakaj se smejete, mislite, da nas bo hudič vzel!" vidim, da smo morali veliko let čakati, da se je ta slutnja majorja Bračiča, ki mi je to rekel, uresničila.

Kakšni so Tvoji občutki danes, ko je od začetka Tvoje kalvarije poteklo že več kot 45 let? Si kdaj mislil, da boš dočkal zlom komunističnega nasilja in vsaj delno popravilo velikih krivih, ki si jih doživel po nedolžnem?

Kakšni so občutki? Da bo čez noč berlinski zid podrt - to me je do solz ganilo! Da se bo vsa ta stvar sesula, sem sicer slutil, ker sem vedel, da gre za utopijo, nemogočo stvar. Iz podmen in premis, iz katerih je ta sistem izhajal, sem to sklepal. Da bo pa to tako hitro potekalo, predvsem izredno hitro priznanje samostojne Slovenije, tega res nisem pričakoval!

Kot si lepo in podrobno napisal v svojih Črepinjah, si

moral v zaporu tudi trdo fizično delati. Česa se od te preizkušnje še najbolj spominjaš?

Mi smo svoj položaj zelo stvarno jemali; nismo fantazirali. Duhovniki smo se vdali v to in se celo veselili, da imamo priložnost za telovadbo pri tem težkem delu. Mladi, močni smo ukazali starim: "Vi lepo pogrevajte z lopatico, mi bomo pa pritisnili." Tako so stvari tekale naprej v sožitju in pozitivnem gledanju na našo fizično okrepitev za naše bodoče delo.

Imel pa si tudi precej časa za razmišljanje. Kateri je bil najpogostejši predmet Tvojih razmišljanj?

Nagon samoohranitve je bil gotovo najmočnejši. In ta je bil: ne smemo si pustiti uničiti živcev! Zato smo jemali vse s humorjem, z veseljem, pozitivnega vidika. Saj tudi naša vera uči, da je križ navsezadnje le pot do vstajenja. Živce smo si skušali ohraniti mirne in smo vso zadevo jemali kot neko tragikomiko. Od teh ljudi, s takimi načeli, dejansko nimaš česa pričakovati. Čutil sem, da moje življenjsko kolesce v tistem sistemu najlepše teče prav v ječi in na prisilnem delu. Zunaj se nisem čutil na svojem mestu!

Iz Tvojega pisanja moremo sklepati, da Te je le zelo poredko zgrabilo malodušje, kar je gotovo treba pripisati tudi Tvojemu prirojenemu smislu za humor. Enkrat pa Te je le nekaj močno stisnilo pri srcu, saj takole pišeš: "Za to dobo - mišljena je doba komunizma - in te preizkušnje nismo bili (primorski duhovniki) pripravljene ne vzgojiti ne zreli... Kako veliki navneži smo bili vsi skupaj, če smo od teh ljudi (komunistov) sploh kaj pričakovali! Kako romantična, pubertetniško nezrela je bila naša toliko opevana narodna zavest!" (Črepinje, str. 219). Kaj bi danes rekel o tej svoji vsekakor grenki izpovedi?

To, posebno za nas Primorce, drži! Mi smo bili tako naivni, tako narodno zavedni, tako v naše slovenstvo, naše ljudi, zaljubljeni! Kljub temu da smo bili obveščeni, kaj je bilo v Mehiki, Rusiji, kaj je bilo drugod, si nismo mogli niti misliti, kako je mogoče, da je brat do brata tak, da tako do svojega brata nastopa. Mi smo vedno pričakovali, da bodo naši fantje, ki so šli v gozdove in se tam borili, ostali naši. Mislili smo, da bo ta sistem naš, v tem smo bili naivni. Potem sem pa videl, da vsaj principiarno od teh ljudi nimaš kaj pričakovati.

Na drugem mestu v knjigi pišeš: "Če ne bomo spoštovali suverenosti človeške osebnosti, če bodo zaradi vobunjenja vse psiho fizične varovalke pokvarjene, če se človek niti v prijateljskem krogu ne bo mogel več sprostiti, se odkrito

pogovoriti, se razodeti, bo tudi pri nas prišlo prej ali slej do eksplozije kotla" (Črepinje, str. 220-221). Te besede so v zvezi z vstajo na Madžarskem leta 1956. Prehod od komunizma v demokracijo je bil v Sloveniji bistveno mehkejši. Kje so po Tvojem glavni vzroki za mehkejšo obliko prehoda?

To sem napisal ob madžarski vstaji, ko sva s Šolarjem v celici hodila gor in dol in godrnjala kot dva leva, kako to, da se Zahod ne zgane itd. Najhujše pa je bilo to, da smo duhovniki občutili nenehen pritisk na nas in tu je bilo še stalno vohunjanje in prigovarjanje za vohunjenje. Skušali so popolnoma izničiti naše človeške osebnosti. Tu so se mi pojavile že slutnje prihodnjega t.i. personalizma, s katerim se srečujemo po papežu tudi po antropološkem pristopu do vere in človeka. Navsezadnje vera ni zadeva Boga, vera je predvsem zadeva človeka! Prava to teptanje osebnosti je bila najhujša tragika, ki sem jo doživel v zaporu. Navsezadnje vidimo, da komunizem rabi samo robote. Ko jih sedaj parlamentarna komisija v Ljubljani zaslišuje, noben od takratnih "glavnih" nič ne ve. Ali so tako sklerotični ali je to taktika ali pa je to robotizacija človeka? Ti ljudje so avtomatično - kot roboti - izpolnjevali povelja partije in konec. To je najhujše. To so črepinje. To pomeni razbiti človeka, to je najhujša tragika.

Pri nas je bil prestop mehkejši, ker smo mi navsezadnje le na krščanskem štoru vsi skupaj zrasli. V notranjosti ne moreš prek tega, to ne v podzvesti in so zato bili med temi ljudmi, če jih vzameš privatno, tudi zelo "fejsi" ljudje. Vsi smo zrasli iz krščanskih korenin in krščanske mladike. Zato tudi današnja pomlad, osamosvojitve, demokracijo, pomladne tokove, ki prihajajo na dan, doživljam tako kot ob poslušanju šeste simfonije Čajkovskega: Borba, najprej melodija življenja, potem valček življenja, borba s smrtjo, nato pa hrast požene ponovne mladike življenja. To je tista vera v božjo previdnost in pravzaprav neuničljivost naroda. Če seveda ostanejo te korenine v nas! Teh pa je še veliko!

V zaporu si se srečal z mnogimi sobraty iz drugih slovenskih škofij in imel priložnost spoznati razlike tudi v miselnosti. Kakšne in kolikšne so bile te razlike?

Razlike so bile v značaju, kot jih tudi poznamo. Primorci in Štajerci smo se zelo lepo, življenjsko, dinamično in elastično razumeli, medtem ko so bili Kranjci in ostali bolj neosholastični, klasični: vse je moralo iti po pravilih. Po načelu: "najprej pravilo, nato življenje". To je ravno tako kot s tem, zakaj je toliko nesreč na cestah v Sloveniji: ker vsi mislijo: "Če imam jaz prednost, se bom raje ubil, kot pa da bi jo prepustil drugemu, raje se bom zabil!" Togost je v tem, velika togost. Mi smo bili bolj kot tržaški mulci, imeli smo širši razgled, dobili smo seveda tudi drugačne injekcije, mediteransko podla-

go, ki je široka. Spominjam se, kako smo govorili z dr. Feiderjem o umetnosti: "Si videl Žale?" in jaz sem odgovoril, da sem jih, in dodal: "Navsezadnje je tista Plečnikova kapelica tam kot neka »lojenca« sena ali kot neka afriška koliba in meni ne gre dol!" Vzroji je: "Ti si upaš ugovarjati Plečniku?" Odgovoril sem nekako takole: "Ja, za božjo voljo, če meni ne ugaja, ne ugaja! Vi Kranjci ste taki: če bo nekaj Plečnik napravil, pa naj bo to samo preprosta miza, boste takoj rekli, da je to Plečnikov spomenik!"

Si imel posebne težave pri vključevanju v normalno življenje, ko si bil po šestih letih in pol odpuščen iz zapora? Koliko časa je trajal proces "normalizacije"?

Sam v življenju nisem veliko fantaziral. Bil pa sem razočaran - tudi v lastnih, cehovskih vrstah, če smem tako reči - nad različnostjo med razpoloženjem v ječi, kjer smo se vsi tikali, pa naj je šlo za doktorja, profesorja ali duhovnika, in razpoloženjem gospodov zunaj, ki so tudi imeli ogromno problemov. Ogromne težave teh gospodov so se meni zdele popolnoma pritiskinske. Živce so si kvarili zaradi nepomembnih stvari. Življenje komplicirati: to se mi je vedno zdelo neumno. Takoj po odhodu iz ječe sem zaživel sproščeno, kot ptiček, ki ga izpustiš iz kletke. Takoj sem se tudi vključil. Moji bivši angeli varuhi so me večkrat po svojih zaupnikih tudi vabili in snubili, naj se vključim v Ciril-Metodovo društvo, duhovniško organizacijo. A sem vedno odgovarjal: "Moj jezik ni nič krajši, kot je bil prej. Moje mišljenje se ni nič spremenilo in enkrat sem se že nadrsal." Pa so rekli: "Take stvari nam je napisal!" Rekel sem jim, naj tiste stvari meditirajo in spravijo v prakso. Jaz sem se držal prave linije in sem bil vedno zadovoljen in vesel, da sem na pravem bregu, ker sem imel ljubezen do naroda, ne do pravne in državne ureditve, ne do sistema, ampak do naroda sem vedno čutil izredno navezanost. Človek - narod, to je božja danost. Drugo je vse človeška podmena in domena. Vse drugo je *fictio juris*, juridična domislica in artefakt, kot ločitev med Cerkvijo in državo. V svoji fari vedno kričim, da je Slovenija naša. Ravno toliko je naša, od kristjanov, kot od vseh drugih! So prišli farani: "Gospod, svoboda je, bomo imeli Miklavža v cerkvi!" Sem rekel: "Ne! Tam imate

dvorano in organizirajte! Ko smo popravljali cerkveno streho, smo morali imeti Turke na strehi, kristjani pa ste v vasi zgradili dvorano. Je torej naša ali ni? V javno življenje moramo stopiti!

Letos je bil na obisku v Sloveniji papež Janez Pavel II. Pred dnevi je slovenska država poskrbela, da na Trgu sv. Petra v Rimu letos stoji velika božična smreka. Bilo je tudi veliko slovenskih romarjev, z njimi je bil celo predsednik slovenske države. Kako daleč so časi, ko Te je stražnik na razmejitveni črti nedaleč od Goriče leta 1947 takole nagovoril, ko si se vračal domov iz Rima, kjer si študiral na univerzi zgodovino: "A iz Rima pribajaš, tovariš župnik! A študiraš... Kaj pravi tam Tvoj papež s svojim treubom... aa?" Kako Ti, nekdani zapornik, doživljaš ta velikanski preobrat?

Od vedno sem se zavedal, da z raznimi filozofskimi in drugimi argumenti ne moreš priti do živega tem ljudem. Zato sem vzel čisto znanstveno metodo, kot jo zahteva dialektika. Zato sem rekel: "Če zmerimo z metrom Titov ali pa papežev treubuh, ti žal moram priseči, da ima Tito gotovo večjega!" Vzkipej je: "Ti žališ mojo oblast!" In jaz sem mu odvrnil: "Ti pa mojo!" Partnerji moramo biti, a ne! Sedaj pa me je pretresla novica, da bo v Rimu na Petrovem trgu predstavljen Kočevski Rog. Sicer bo samo dva tisoč lučk, ki bodo predstavljale vse naše žrtve v drugi svetovni vojni; premalo jih bo za vse, ker jih je bilo veliko več. Upam, da bo papež zaslužil in razumel, od kod je ta smreka, in tudi to, kaj pomenijo te slovenske lučke!

Če se ne motim, si v zaporu preživel kar sedem božičnih večerov. Se kakšnega še posebej spominjaš?

Prvega, ki je bil 24. decembra leta 1951. To je bilo srečanje z majorjem Bračičem. V knjigi *Črepinje* sem ga takole opisal: "Popoldne 24. decembra so me poklicali in me po ozkih, z visokimi zidovi zavarovanih hodnikih na prostem peljali v drugo stavbo, v zgornje nadstropje, kjer sta me v neki sobi čakala dva izpraševalca. Eden je ostal v senci, drugi pa se je predstavil kot major Bračič. Bil je kar prijeten zunanosti in prodornega pogleda. Imel bi ga prej za mestnega izobraženca kakor za policijskega uslužbenca. Po pregledu mojih papirjev, obremenilnih listin, me vpraša: "No, Marc, kako je kaj z vami? Ste končno pripravljeni sodelovati?" Takoj sem izrazil priložnost in stresel svoj koš, ki me je bremenil že od 19. oktobra: "Gospod major, zelo sem zadovoljen, da sem prišel iz ozkega, zakotnega okolja v Ljubljano, k bolj kulturnim in razgledanim ljudem. Zadeva je popolnoma iz trte izvita. To je samo pravna komedija, jaz nič ne vem za kakšno vohunsko delovanje, mrežo ali kanal. Če sem v Tolminu priznal, sem zato, da bi imel več miru, da ne bo več neskončnega nategovanja živcev in pritiska name. Kot kulturnim, bolj razgledanim ljudem vam to odkrito povem in upam, da boste upoštevali, razumeli." Skočil je pokonci kot ranjen leopard: "A tako mislite vi o nas, o naši službi javne varnosti? Kaj takega si upate trditi o nas? To vas bo veliko stalo in vse življenje si boste zapomnili ta sveti večer." Začel sem se smehljati ob misli, da je vsaj nekdo vzel zares mojo resnico.

STRAN 6

3

ČETRTEK
19. DECEMBRA
1996

ČLOVEK - BITJE VERE, UPANJA IN LJUBEZNI (16)

ZVONE ŠTRUBELJ

Krščanska misel je bila v vsej zgodovini zelo pozorna na vprašanje o človeku. S kratko formulo ga je že od začetka predstavljala kot bitje vere, upanja in ljubezni. Vera, upanje, ljubezen: to so tri t.i. "božje kreposti" in o njih se je znala teologija na široko razpisati. Največkrat pa je teološko razpravljanje o teh treh krepostih zabredlo v "ekstrinsecistične" vode, kar naj bi pomenilo, da so teoretiki krščanstva te tri dimenzije človekovega bitja opredeljevali kot izraziti dar od zgoraj, od zunaj, kot nekaj, kar lahko človek prejme le kot milost, torej zgolj kot vernik krščanskega razodetja.

Zanimivo je, da novi Katekizem katoliške Cerkve (KKC) še vedno gradi na teh predpostavkah. Razlikuje namreč med človeškimi in božjimi krepostmi. Med človeške kreposti, ki jih definira kot "stalna razpoloženja, trajne popolnosti uma in volje, ki uravnavajo naša dejanja, urejajo naše strasti in vodijo naše vedenje v skladu z razumom in vero", uvršča: razumnost, pravičnost, srčnost in zmernost. Med božje kreposti, ki so opredeljene kot "kreposti, ki se nanašajo neposredno na Boga in ki kristjane pripravijo za življenje v povezanosti s Sveto Trojico" (KKC 1812), pa uvršča vero, upanje in ljubezen. Pri tem katekizem o vsaki božji kreposti razloži: "Vera je božja krepost, s katero verujemo v Boga in sprejemamo za resnico vse, kar nam je rekel in razodel in nam sveta Cerkev predloži v verovanje, ker je Bog resnica sama" (KKC 1814); "Upanje je božja krepost, s katero hrepenimo po nebeškem kraljestvu in po večnem življenju kot svoji sreči, zaupajoč v Kristusove obljube in opirajoč se ne na svoje moči, marveč na pomoč milosti Svetega Duha" (KKC 1817); "Ljubezen je božja krepost, s katero ljubimo Boga nadvse zaradi njega samega in svojega bližnjega kakor sami sebe zaradi ljubezni do Boga" (KKC 1822).

Vsebine teh trditev zagotovo ni mogoče postaviti pod vprašaj. Lahko pa se vprašamo, ali tak način predstavitve osnovnih človekovih duhovnih drž, ki so navzoče v globinah vsakega človeka kot skrite energije in kot človekov najdražji kapital, ne ločuje preveč kategorično *božjega* od *človeškega* od božjega in s tem ne podcenjuje človeka. Razen tega je v navedenih citatih zelo razvidna klasična ločitev med razumom in vero, za katero smo videli, da jo je sodobna teologija vere že presegla.

V nizu naših razmišljanj o človeku smo poskušali utemeljiti vero, upanje in ljubezen kot nekaj, kar je že v človeku, v njegovem najglobljem nagnjenju. Današnja teološka antropologija - znanost, ki skuša človeku premeriti njegovo duhovno razsežnost in njegovo naravno zmožnost za odprtost do Boga in za sprejem božjega razodetja - gradi na teh uvidih. To pot je v teološkem razmišljanju nakazal in legitimiral že drugi vatikanski koncil v konstituciji *Gaudium et spes* (Veselite in upanje), kjer zelo jasno zatrdi, da je krščansko razodetje v polnem soglasju z najglobljimi človekovimi nagnjenji. Le v skrajnosti učlovečene Božje Besede postane skrivnost človeka dokočno razsvetljena. Človek je zato radikalno odprt za razodetje in za krščanski način verovanja v odrešenje, kar pomeni, da sprejetje zastonskega daru milosti, ki ga kristjani vidimo v Jezusu Kristusu, človeka lahko dokončno uresniči in izpolni. Krščanstvo zato s svojo duhovno ponudbo človeka dvigne na višjo raven luči, življenja in svobode.

Prav zaradi tega nudi krščanstvo danes najrodovitnejša ekumenska tla, na katerih je moč združevati upanja človeštva in zbirati vse energije dobrega, pozitivnega in lepega, ki se sproščajo v tisoč in enem odtenku v različnih oblikah verovanja in še zlasti v vseh svetovnih verstvih. Ni naključje, da so ekumenska srečanja v Assisiju, za katera ima veliko zaslug prav papež Janez Pavel II., zrasla kot zlahtni pogank drugemu Vatikanskemu koncilu, ki je v Cerkev prinesel odprtost in dialogsko miselnost. Krščanstvo izhaja iz zaprte oziroma dogmatske in apologetične naravnosti in prehaja v novi model odprte, dialogične in ekumenske miselnosti. Ko bo prestopilo prag tretjega tisočletja, bo imelo še veliko "šans", ne več kot ideologija, ampak kot kohezivna duhovna sila, ki bo človeku omogočala umevanje njegove skrivnosti v luči uresničenega in v polni svetlobi bivajočega Jezusa Kristusa. Če se motim, me bo popravil čas!

"Hvala, hvala iz srca!" S temi besedami se je papež Janez Pavel II. pri nedeljskem Angelovem češčenju 15. decembra zahvalil Slovincem, ki so ga obiskali in mu podarili božično smreko, ki letos ponosno plemeniti Trg sv. Petra.

Še en zgodovinski dogodek za slovenski narod v letu 1996. Drugo največje vseslovensko romanje v Večno mesto, kar jih pomni naša zgodovina (največje doslej je bilo leta 1979, ko se je odpravilo v Rim 5.200 Slovincem), je potekalo od petka, 13. t.m., do nedelje, 15. In vendar je bilo to več kot samo romanje. V samo središče zahodne civilizacije, v srce krščanstva je prispelo skoraj 4.000 Slovincem, da bi stopili na sveto pot, v svete kraje, kjer bi ob grobovih apostolov in mučencev utrdili vezi zvestobe s svojo vero in Petrovim sedežem; da bi se papežu zahvalili za njegov nadvse uspeli pastoralni obisk pred sedmimi meseci; da bi med velikim praznikom osvetlili božično drevo, ki ga je letos Vatikanu - in posredno vsakemu pripadniku vesoljne Cerkve - darovala Slovenija v znamenje tisočletne povezanosti s Sv. sedežem.

PRIHOD

Večina romarjev je prispela v Rim v petek, 13. decembra, v jutranjih urah. Prvi dan smo se živeli v svet starih Rimljanov in njihovih trajnih spomenikov, nemih prič njihove moči, in v svet še trajnejše rimske slavne preteklosti. Obiskali smo znamenito cerkev sv. Petra v okovih in dve čudoviti baziliki; najprej smo si ogledali cerkev sv. Marije Velike (ali Snežne), nato pa smo postali v mogočni lateranski arhibaziliki, v starem lesenem oltarju katere naj bi bili relikviji dveh največjih svetnikov, sv. Petra in Pavla. To je bil tudi eden glavnih ciljev romanja. Spominjati se pomeni krepiti zavest pripadnosti...

Prvega apostola je Kristus postavil, da bi po njegovem vstajenju utrdil vero prvih omahljivih kristjanov; drugi pa je goreč mož, ki z mečem v roki pooseblja moč božje Besede, "žive in silovite".

Proti večeru je velika množica napolnila predmestno cerkev sv. Janeza Bosca v rimski četrti Tuscolano. Pričakovanje na prvo veliko skupno srečanje slovenskih romarjev je bilo zelo občuteno. Procesijo ka-

kih 70 mašnikov je spremljalo mogočno orgljanje in petje.

MAŠA V BAZILIKI SV. PETRA

Sobota, 14. decembra 1996, veliki dan. Že pred 9. uro je v veličastni baziliki sv. Petra mrgolelo Slovencev. Prišli smo s 60 avtobusi, 3 letali, nekateri z vlakom. Pri evharističnem bogoslužju, ki ga je vodil vatikanski državni tajnik kardinal Angelo Sodano v slovenščini in latinščini, so somaševali slovenski škofje, apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Edmond Farhat in okoli 140 duhovnikov. Na častnem mestu je sedel predsednik Republike Slovenije Milan Kučan s soprogo, za njima pa predstavniki političnega sveta Jože Osterc, Janez Dular, Andrej Šter, Lojze Peterle in veleposlanik v Vatikanu dr. Štefan Falež, ki ima za ta slovenski podvig, ko se je Slovenija slovesno predstavila Vatikanu in svetovni javnosti, ogromne zasluge. Slomškov naslednik Kramberger je v pridigi na dan pred tretjo adventno nedeljo z zadovoljstvom ugotovil, da smo se končno zbrali v tako velikem številu in v tako pomembni baziliki zastopniki slovenske Cerkve, civilne oblasti in ljudstva. Tri luči so že prižgane na slovenskem adventnem vencu: luč vere, ki se je vžgala pred 1250 leti, luč kulture, ki je ohranila pri življenju naš narod, in luč samostojnosti slovenske države, ki jo je Sv. sedež potrdil z uradnim priznanjem 13. januarja 1992. Četrto pričakovanje - beatifikacijo škofa Antona Martina Slomška - polagamo na oltar.

AVDIENCA

Kmalu po maši, ko je v baziliki mogočno donela slovenska beseda, smo se odpravili na avdienco k sv. očetu. S toplim aplavzom, ki mu ni hotelo biti konca, smo ga sprejeli medse. Škof Kramberger je kot podpredsednik Slovenske škofovske konference v pozdravni besedi nanizal glavne kažipote, ki jih je papež na svojem pastirskem obisku v Sloveniji postavil našemu narodu za tretje tisočletje. Minister Šter (predsednik državnega odbora za pripravo papeževskega obiska) se je nato zahvalil za "tri čudežno lepe majske dni, ki so Slovenijo oplešali, obogatili, spremenili". Nato je mlad fant želel

SV. OČE, SLOVENC VAS IMAMO RADI!

DANIJEL DEVETAK

Kočevska smreka pred bazliko sv. Petra

spomniti papeža na obisk v Postojni z napovedjo pesmi *Dva novčiča*, ki jo je zapel Ivan Hudnik z Vokalno skupino Krila. V odgovor stavku, ki ga je papežu narekvalo srce v Postojni ("Papež 'ma vas radi!'), je voditelj zaklical: "Mi Slovenci Vas imamo radi!"

Zaživela je Postojna, najbolj občuten trenutek papeževskega majskega obiska. Osrednja misel nagovora sv. očeta je bila, da moramo Slovenci črpati pogum za prihodnost iz svojih korenin, ki so prežete s krščanstvom. V novem ozračju državne samostojnosti in demokracije so se odprle nove možnosti napredka in miru; "vendar pa ne manjkajo nevarnosti razvoja v smeri praktičnega materializma, povezanega z individualizmom in uživaštvom," nas je Petrov naslednik očetovsko opomnil. "Še naprej si prizadevajte, da vztrajno črpate življenjski sok iz vaše stoletne krščanske tradicije, da se boste mogli pogumno in odločno soočiti s sedanjimi in prihodnjimi nalogaми... S potrpežljivostjo, odprtostjo za pogovor, pripravljenostjo na odpuščanje

in spravo bodo vsi mogli zreti z zaupanjem v prihodnost." K enotnosti je pozval še s klenimi besedami: "Želim, da bi se dialog in sodelovanje pastirjev Cerkve in civilnih oblasti vedno bolj poglobljala in da bi s skupnim delom... prispevali k skupni blaginji." S priporočilom, naj ostanemo zvesti poslanstvu biti most med starimi evropskimi kulturami, je vsem zaželel, "da bi vedro in globoko doživeli čas priprave na bližnje božične praznike." Po besedah sv. očeta, ki jih je pogosto prekinjalo spontano ploskanje, je zbor Anton Foerster pod vodstvom Jožeta Trošta ob spremljavi godbe zapelo *Ti si Peter skala*, nato pa je ansambel Gašperji "spletel" venec slovenskih narodnozabavnih pesmi. Ko se je papež odpravil proti vratom, smo na melodijo *Mi se imamo radi* vsi skupaj - pod vodstvom škofa Urana - sproščeno in z dušo zapeli *Papeža imamo radi*.

VSADITEV BUKVE

Na isti dan zgodaj popoldne je prišlo do simbolnega dejanja v vatikanskih vrtovih na krasno urejenem gričku

SLOVENSKI DAN V RIMU

IVO JEVIČNIKAR

Skoraj 4.000 udeležencev zahvalnega romanja je v soboto doživel sijajen slovenski dan v Rimu. Ni šlo le za izpričevanje in potrditev vere ter povezanosti s Sv. sedežem, temveč tudi za novo uveljavitev Slovenije v svetu.

Romanje je imelo tri namene: obisk in molitev na grobovih prvakov apostolov; srečanje s papežem Janezom Pavlom II., da bi mu izrekli zahvalo za zgodovinski pastirski obisk meseca maja v Sloveniji; podaritev slovenskega božičnega drevesa, ki zdaj krasi Trg sv. Petra.

Vse tri točke so imele globok duhovni pomen, a tudi pomembno simboliko. Prvič je bila maša v slovenščini in latinščini pri glavnem oltarju bazilike sv. Petra. Somaševanje štirih slovenskih škofov in 140 duhovnikov je vodil državni tajnik kardinal Sodano, v cerkvi pa so bili skupaj predstavniki slovenskega cerkvenega in političnega življenja z državnim poglavarjem in tremi ministri na čelu.

Med avdienco v avli Pavla VI. je papež v četrtturnem slovenskem govoru izrekel laškave besede o slovenskem narodu, nakazal pa mu je tudi zahtevne smernice za življenje v tretjem tisočletju. Še pred tem je ločeno sprejel na zasebno avdienco predsednika Kučana.

Ob 28 metrov visoki smreki, ki bo krasila Trg sv. Petra v času množičnih obiskov in svetovnih televizijskih prenosov, so se ob predaji darila zvrstili naravnost gledalci slovenskih in vatikanskih predstavnikov, obe himni ter živahen slovenski kulturni spored, kar bi sredi Trsta, Gorice in Čedad težko doživeli. Tudi zato je zelo škoda za številčno skromno prisotnost Slovencev iz našega zamejstva in Koroške pri pobudi vseslovenskega pomena.

Izrednim doživetjem bi bilo treba prišteti posaditev prekmurske bukve v vatikanskih vrtovih, koncert zbora Anton Foerster iz Ljubljane v rimski središčni cerkvi sv. Ignacija in še kaj.

Osvetlitev božičnega drevesa je vključila vnukinja slovenskega veleposlanika pri sv. sedežu dr. Štefana Faleža, kar je bilo lepo zadoščenje za človeka, ki ima velike zasluge za slovenski dan v središču krščanstva.

BOŽIČNO VOŠČILO SLOVENSKIH ŠKOFOV

Bratje in sestre, v duhu pojdimo za Božič v Betlehem. Našli bomo Marijo, Jožefa in Dete. V podobi otroka se nam je približal Bog, da bi "nas rešil vse krivice in zase očistil kot izvoljeno ljudstvo, vneto za dobra dela" (Tit 2,14). Za praznike uresničimo angelski spev: "Slava Bogu - mir ljudem!" Pridružimo se betlehemskim pastirjem, o katerih nam božični evangelij sporoča, da so se po srečanju s sveto družino "vrnili in Boga slavili za vse, kar so slišali in videli" (Lk 2,20).

V tem naj bo tudi naše praznovanje in veselje. To veselje in srečo želimo vsem duhovnikom, redovnicam in redovnikom, vsem cerkvenim sodelavcem, rojakom doma, v zamejstvu in po svetu ter vsem ljudem, ki so blage volje. Božji mir in Marijino varstvo naj vas spremljata v novem letu 1997.

- SLOVENSKI ŠKOFE

INTERVJU / DR. METKA KLEVIŠAR

ČE DELAMO SAMO ZA PLAČILO, NAM V ŽIVLJENJU NEKAJ MANJKA

IVAN ŽERJAL

Kdaj je bilo ustanovljeno društvo Hospic? Bi lahko podrobneje orisali njegove namene in cilje?

Društvo je bilo ustanovljeno 6. junija 1995. Pred tem smo od pomladi 1992 delali kot skupina za spremljanje hudo bolnih in umirajočih pri slovenski Karitas. Društvo želi predvsem pomagati umirajočim in njihovim svojcem, da bi ljudje, ki umirajo, do konca čim bolj kakovostno živeli. Po udarek je torej na življenje: dokler živiš, živiš bolj kakovostno. Glavno geslo Hospica "Dodajati življenje dnevom, ne dneve življenju", pomeni, da smrt ni neuspeh, ampak naraven del življenja. Za bolnika se namreč da vedno kaj narediti ne v smislu zdravljenja, ampak lajšanja težav; zelo pomembna pa je tudi njegova družina. Torej nikoli samo umirajočemu, tudi družini je treba pomagati tudi potem, po smrti, v času žalovanja.

Društvo spada v okvir tistega, kar v Evropi pojmujemo kot prostovoljno delo, prostovoljno služenje (volontariat). Koliko je to razširjeno v Sloveniji in koliko ljudi imate za seboj?

V društvu je trenutno nekaj čez dvesto ljudi. Več kot polovica jih prihaja iz zdravstvenih poklicev. Kar se tiče ideje Hospica, je to gibanje, ki je razširjeno po vsem svetu. Začelo se je v Angliji, trenutno pa je prisotno na vseh celinah, v Evropi v približno 28 državah. Tu gre za kombinacijo prostovoljnega in profesionalnega dela. Trenutno smo mi samo še prostovoljci, vendar bomo morali v kratkem nekoga zaposliti. Gotovo pa je, da bodo prostovoljci vedno ostali tukaj prisotni. Prostovoljno delo je namreč sploh pomembno, saj nam v življenju nekaj bistvenega manjka, če delamo vse samo za plačilo.

V ponedeljek, 9. t.m., je bila gostja Društva slovenskih izobražencev v Trstu zdravnica dr. Metka Klevišar, ki je bila lani proglašena za Slovenko leta. Dr. Klevišarjeva ni prvič v zamejstvu, saj je letos predavala v okviru 6. Drage mladine. Na ponedeljkovem večeru DSI v Peterlinovi dvorani je predstavila delovanje slovenskega društva Hospic, ki se ukvarja s pomočjo hudo bolnim in umirajočim; odgovarjala je tudi na številna vprašanja občinstva. Ob tej priložnosti smo ji tudi mi postavili nekaj vprašanj.

V Sloveniji ste zelo znani, v zamejstvu malo manj. Ali se lahko na kratko predstavite našim bralcem?

Sem Ljubljanka, končala sem medicino v začetku l. 1969. Pred tem sem obiskovala tudi klasično gimnazijo s poukom latinščine in grščine. Po koncu študija sem bila pet let v inozemstvu, potem sem se vrnila v Ljubljano. Tam sem bila dvajset let zaposlena na onkološkem inštitutu in sem delala z bolniki, ki imajo pljučnega raka. Nato sem se pa upokojila, ker sem imela možnost za to. To je bil zame tudi nov izziv, da začnem delati na neki nov način. Sedaj se ukvarjam s slovenskim društvom Hospic za spremljanje umirajočih.

Če dobro pogledamo v božje ogledalo svoje vesti. Vse, kar najdemo takega, nam dopoveduje: božja beseda v tebi še ni postala meso, tvoja vera je premalo učlovečena, premalo zasidrana v vsakdanje življenje. Mislim, da ta očitek velja vsakomur izmed nas. Površni smo, slabotni, prepušteni smo se toku časa.

Kje naj poiščemo zdravilo? Samo eno je: prisluhni božjemu klicu, ki se dviga k nam od vseh strani: od ljudi, ki po božji volji živijo z nami in ob nas - v domači družini, na delovnem mestu, v šoli. Prisluhni pozornost kot Marija. Naša človeška veličina je prav v tem, da skušamo uresničiti tisto dobro, ki bi ga rad Bog storil v tem našem svetu preko nas. Na to meri naša prošnja, ki jo ponavljamo v očenahu: "Pridi k nam tvoje kraljestvo!" Božje kraljestvo ne prihaja med donenjem fanfar, ampak v tišini, v preprostosti vsakdanjega življenja.

Obrnimo se k Materi Mariji z iskreno prošnjo: "Marija, nauči me reči da Kristusu, ki me kliče v ubogem, žalostnem, osamljenem človeku, v mojih domačih, v sosedih, ki mi včasih gredo na živce in z njimi bi najraje ne imel nobenega opravka." Ko bomo dozoreli do te mere, se bo Bog začel porajati v nas.

Slovenski romarji med avdienco in slovenska bukev v vatikanskih vrtovih

za baziliko sv. Petra. Blizu slovaške lipe, ki so jo vsadili leta 1994, in izraelske oljke (1995) so vsadili mlado slovensko bukev, drevo, ki ga v papeških vrtovih doslej še ni bilo. Na tem svetem mestu naj zraste v mogočno drevo, simbol trdne vezi med Slovenijo in Sv. sedežem, je poudaril minister Jože Osterc. Ravnatelj papeškega zavoda Slovenika msgr. Maksimilijan Jezernik pa je intoniral narodno Pozimi pa rožice ne cveto.

SLOVENSKA BOŽIČNA SMREKA

V čast si štejemo, da letos krasi Trg sv. Petra - pod papeževim oknom, vesoljno prižnico - slovenska božična smreka iz kočevskih gozdov, darilo Slovenije Janezu Pavlu II. Okusno okrašena z dva tisoč žarnicami, je bila osvetljena na "slovenski dan" v Vatikanu, 14. t.m., popoldan, med bogatim kulturnim sporedom, krono slovenskega obiska, ko jo je uradno izročil papežu predsednik Milan Kučan. Na

gumb je pritisnila 6-letna vnukinja slovenskega veleposlanika. Smreka je visoka kakih 28 m, stara kot papež, t.j. 76 let, tehta 4.233 kg. Voščilo veleposlanika Faleža sta sledila iskren Kučanov prijateljski pozdrav in želja, da bi zavladali mir, razumevanje in sodelovanje. Nato je spregovoril kardinal Rosalio José Castillo Lara, predsednik vatikanske državne komisije, ki si je zelo prizadeval za slovensko uveljavitev v Sv. sedežu in našo smreko. Rekel je: "To je velik dan za Slovenijo!" Dnele so slovenske pesmi, plapolale so zastave, pa še ognjemet je oznanjal: "Hvala, sv. oče!"

S prisotnostjo smreke želimo Slovenci sporočiti svetu, da kot narod z bogato zgodovino in kulturo živimo v srcu Evrope s ponosom in vredni, da skupaj z drugimi narodi oblikujemo podobo sveta in krasimo to, kar je v njem najbolj plemenitega.

BESEDA ŽIVLJENJA

4. ADVENTNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

BOG SE HOČE RODITI V NAS

Z letošnjim adventom smo začeli triletno pripravo na veliki jubilej - 2000-letnico Jezusovega rojstva. Slavje, ki ga je napovedal papež Janez Pavel II. pred dvema letoma s svojim apostolskim pismom *V zarji tretjega tisočletja*, v krščanskem svetu trikrat na dan naznanjajo zvonovi naših cerkva, ko razglašajo resnico evangelija današnje maše: po Mariji se je Bog naselil med nami kot človek.

Ta dogodek pomeni zarjo ali jutro našega odrešenja: ko je Marija sprejela povabilo Boga Očeta, naj postane mati njegovemu učlovečenemu Sinu, ki kot Bog živi od vekomaj, kot človek pa je stopil na ta naš planet pred dva tisoč leti, je nastopila "polnost časov", kot se je lepo izrazil apostol Pavel: začelo se je uresničevati naše odrešenje. Oznanjenje pomeni tudi poldne - sre-

dišče našega verovanja. Predmet naše vere je Kristus kot oseba, kot naš Brat, kot nekdo, ki gre pred nami, ki je vzorec za nas vse. "Pokazal je, kaj bi človek lahko bil," je Jezusovo osebnost označil neki sodobni pesnik. Učlovečenje božjega Sina pa je tudi vesela večerna pesem vsakogar od nas: ker je Jezus kot človek naš brat, ker je kot Bog in človek poveličan na Očetovi desnici, ker je rekel, da odhaja, da nam prostor pripravi, smo lahko mirni v živi veri, da se bo naše življenje nadaljevalo ob njem. Večer življenja je pravzaprav zarja večnega dne.

Vse to velja le pod pogojem, da znamo tudi mi, po Marijinem zgledu, odgovarjati na božja vabila, na njegove klice. Jezus se hoče učlovečiti, roditi v nas. Jezus ni napisana knjiga, naj bo še tako lepa. Ne bomo ga našli v lepih obredih in krasnem petju, če ne bomo odprli svojih src, da postanejo rodovitna njiva. Ne moremo biti zadovoljni s seboj, če se v vsakdanjem življenju popolnoma ne ločujemo od tistih, ki Jezusovega oznanila ne poznajo; če v tako imenovanih krščanskih družinah vladajo razprtje, če ni spoštovanja, ki je trden temelj za resnično ljubezen, če je premalo skrbi za duhovno rast vseh njenih članov; če imamo premalo poštenosti na delovnem mestu, če se brigamo samo za svoje stvari in se ne menimo za ljudi okoli nas, ki so v potrebi, stiski, osamljenosti, obupu... Še marsikaj bi lahko našteali,

S 3. STRANI

»ZATO SMO
TUKAJ, DA
POGOZDUJEMO
SVOJE GOZDOVE«

On pa ves razjarjen: "Marc, nehaite se smejeti, nehaite že vendar! Jaz vem, zakaj se smejete. Dobro vem, da si ob tem mislite, da nas bo kmalu hudič vzel, kajne?" - "Gospod major, od kdaj pa je smeh kaznivo dejanje? Mislim pa si, kar hočem. To je moja stvar!"

Kaj bi našim bralcem povedal iz svoje bogate, a trpke, celo dramatične življenjske preizkušnje na splošno in še posebej ob letošnjih božičnih praznikih?

Veseli bodimo, da se v našem slovenskem štoru porajajo in javljajo pomladni tokovi. Pred kratkim sem videl na televiziji nekega svetovnega popotnika, ki je dejal, da mu najbolj ugaja demokratska ureitev Švice. Toda tam je bilo potrebnih sedemsto let, da so Švicarji postali tako zreli! Bog daj, da bi mi bili tako zreli, da bi vsaj v sedmih letih naredili kakšen korak naprej v demokraciji. Skušam vedno najti skupni imenovalce, saj smo vsi ljudje. Bodimo ljudje, bodimo Slovenci!

Seveda so v družini dobri in manj dobri otroci, eni verni, drugi ne; tako smo tudi Slovenci. Eni bolj demokratični, drugi manj, pomembno pa je, da ostanemo Slovenci in smo ljudje! Po mojem bomo tako najbolj ohranili tisto Božje očetovstvo in potrjevali naš skupni imenovalce.

Katera je Tvoja najgloblja želja za novo leto 1997?

Stvari morajo rasti. Nismo zato tukaj, da bi iz naše Slovenije delali božično drevesce, ampak smo zato tukaj, da pogozdujemo svoje gozdove, ki smo jih po dolgem času dobili spet nazaj.

ODPRTO PISMO SSK ČASNIKARJEM
PRIMORSKEGA DNEVNIKA IN OSTALIM
USLUŽBENCEM PODJETJA DZP-PRAE

V ponedeljek, 9. t.m., ste uslužbenci Primorskega dnevnika oz. podjetja DZP-PRAE priredili srečanje z nekaterimi vidnimi predstavniki Slovencev v Italiji, da bi jim prikazali dramatični položaj, v katerem se je znašel Primorski dnevnik, in predstavili svoj predlog, kako iz krize. Vabilu se je SSK odzvala (srečanja se je udeležil naš deželni podtajnik Ivo Jevnikar) v zavesti, da je usoda edinega slovenskega dnevnika v Italiji na kocki.

Kot ste objavili tudi v Primorskem dnevniku 12. t.m., je srž vašega predloga v tem, da naj bi lastništvo in upravo časopisa v bistvu prevzela nova zadruga, v katero naj bi se lahko včlanili uslužbenci, vidni predstavniki Slovencev v Italiji in sploh vsi naročniki. Točneje, zadruga naj bi odkupila glavo Primorskega dnevnika od podjetja ZIT-EST, ki je njen lastnik, kakor je tudi lastnik stavbe, v kateri je osrednji sedež časopisa. Zadruga naj bi poleg tega z dokapitalizacijo postala večinski delničar DZP-PRAE, ki ima Primorski dnevnik v najemu in ga izdaja. Reševanje Primorskega dnevnika prek sanacije DZP-PRAE naj bi bila nujna zato, ker časopis slovenske manjšine lahko koristi z zakonom predvidene posebne državne prispevke, samo če izhaja najmanj pet let z isto periodičnostjo, izdaja pa ga podjetje, ki posluje najmanj tri leta.

V skladu s tem, kar je že na ponedeljkovem srečanju povedal naš deželni podtajnik Jevnikar, vam želimo tudi v pisni obliki posredovati nekaj svojih temeljnih stališč, da bi nadaljnje dogovarjanje potekalo v največji jasnosti oz. brez nesporazumov.

1. Po našem mnenju je predpogoj za uspeh katere koli akcije za rešitev PDK ta, da razpolagamo z natančno sliko o finančnem in gospodarskem stanju podjetja DZP-PRAE, ki časopis izdaja, in podjetja ZIT-

EST, ki je lastnik časopisa ter njegovega osrednjega sedeža. To konkretno pomeni, da moramo razpolagati s popolnimi računi obeh podjetij iz zadnjih petih let. Pri tem moramo med drugim upoštevati, da bi morebitni stečaj sedanega lastnika postavil pod vprašaj tudi načrtovani prehod lastništva PDK na novo zadrugo.

2. Na osnovi tako razčiščenega obstoječega stanja je treba oblikovati trden gospodarski načrt za prihodnost PDK.

3. SSK se že dolgo zavzema za to, da bi bil edini slovenski dnevnik v Italiji v vsakem smislu dnevnik celotne naše narodnostne skupnosti. V skladu s tem smo v zadnjem času večkrat predlagali, naj bi lastništvo preuredili tako, da bi vanj imeli možnost vstopiti uslužbenci in naročniki PDK, pa tudi - na ustrezen način - obe sedanji glavni organizaciji naše civilne družbe, t.j. SKGZ in SSO. (Pri tem smo imeli v mislih tudi naš model Narodnega sveta Slovencev v Italiji, kot radi imenujemo prenovljeno skupno zastopstvo naše narodnostne skupnosti, ki bi ga po našem lahko za dve tretjini volili na neposrednih vsemanjšinskih volitvah, ostala tretjina pa bi izhajala iz vrst SKGZ in SSO po paritetnem ključu.) Vaš predlog o sestavi zadruge se približuje naši viziji in zato ga ocenjujemo z zanimanjem. Po našem pa bi vsekakor morali pazljivo poskrbeti, da bi se zadruga, ki naj bi postala večinski delničar DZP-PRAE,

že od vsega začetka predstavila kot resnično odprta za vse zainteresirane pripadnike naše narodnostne skupnosti. Seveda pa ostaja odprto tudi vprašanje, kaj bi bilo z bodočimi morebitnimi manjšinskimi delničarji DZP-PRAE, se pravi z delnicami, ki so zdaj last ZIT-EST in gospoda Klavdija Palčiča osebno. Mogoče bi lahko ta paket delnic uredili tako, da bi v končni fazi postal last - v ustrezni obliki - obeh glavnih organizacij naše civilne družbe.

4. Seveda pa bi morali biti edini slovenski dnevnik v Italiji celotne naše narodnostne skupnosti tudi po svoji vsebini. To pomeni, da ne bi smeli imeti izrazitih ideoloških tendenc razen teh, da bi se zavzemal za pravice in koristi Slovencev v Italiji in za demokracijo. Po našem bi bilo prav, da bi to tudi izrecno zapisali v statut predlagane zadruge. Za spoštovanje takšne usmeritve dnevnika bi po našem lahko skrbela tudi dva garanta, ki bi odražala kompleksno stvarnost naše narodnostne skupnosti.

Dragi časnikarji Primorskega dnevnika in ostali uslužbenci podjetja DZP-PRAE, dovolite nam, da vam tudi v tem pismu ponovno izrazimo svojo solidarnost. Zelo cenimo Vaša prizadevanja za ohranitev PDK in ostajamo na razpolago za nadaljnje konstruktivne napore v tem smislu.

Lep pozdrav!

- ZA DEŽELNO TAJNIŠTVO SSK

MARJAN TERPIN
PREDSEDNIK

PREKINILI
OBČNI ZBOR
SKGZ

20. občni zbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki je bil v nedeljo, 15. t.m., so po celodnevem zasедanju prekinili. Nadaljevali ga bodo 18. maja prihodnjega leta. Do tedaj bo to krovno organizacijo slovenske manjšine v Italiji vodila komisija, ki jo sestavlja: Miloš Budin, Milan Bufon, Marina Černetič, Karlo Devetak, Franc Fabec, Alenka Florenin, Igor Gabrovec, Branko Jazbec, Duško Kalc, Renato Kneipp, Igor Komel, Miran Košuta, Sergij Lipovec, Vilma Martinig, Ace Mermolja, Rado Milič, Jole Namor, Rudi Pavšič, Iztok Pečar, Flavio Primožič, Aldo Rupel, Livio Semolič, Boris Siega, Vojko Slavec in Robert Vidoni. Komisija naj na osnovi izhodišč za prenavo in razprave poišče novo organizacijsko shemo za SKGZ. Komisiji je bila poverjena tudi naloga, da poglobi razpravo o prenovi organizacije ter imenuje tehnično komisijo, ki naj v roku meseca dni preuči stanje gospodarstva manjšine.

Sicer se je občni zbor začel s poročilom dosedanjega predsednika Klavdija Palčiča, ki je orisal stanje organizacije po pretresu, ki ga je doživela slovenska manjšina po zlomu TKB. Zaradi teh pretresov, je med drugim dejal Palčič, bo treba pohiteti z utrjevanjem skupne volje za reševanje bistvenih vprašanj Slovencev v

Italiji. Branko Jazbec je predstavljal izhodišča za prenavo SKGZ; nato se je razvila dolga razprava, med katero so prišla na dan številna različna stališča o novi organiziranosti zveze in njeni prihodnosti.

V novoozvoljeni komisiji ni ne dosedanjega predsednika Palčiča ne dolgoletnega tajnika Udoviča.

EVROPSKI KORIDOR 5

V ponedeljek, 16. t.m., so v palači Revoltella v Trstu podpisali protokol o uresničitvi evropskega koridorja št. 5 od Barcelone do Kijeva. Podpisali so ga ministri in drugi predstavniki Italije, Slovenije, Madžarske, Slovaške, Ukrajine in EZ. Koridor bo omogočal hitrejšo in boljše cestno in železniško povezavo med zahodno in vzhodno Evropo. Hrvaška delegacija ni hotela podpisati protokola, ker ta ne predvideva železniške povezave Trst-Koper-Reka. Takojšnji povezavi teh treh pristanišč je nasprotovala Slovenija. Le-ta povezavi ni nasprotna, želi pa, da se zadeva globlje definira. Na tiskovni konferenci po podpisu je italijanski minister za prevoze Claudio Burlando dejal, da bodo skušali priti v kratkem do ločenega dogovora s Hrvaško. Upati je, da bo podpisan v prvih mesecih prihodnjega leta. Podpisniki protokola in tržaški župan Illy so podčrtali velik politični pomen tega dokumenta, pa tudi veliko pripravljenost posameznih držav in Evropske unije, da pride do uresničitve koridorja.

PEDOFILIJA: NE SAMO V TRETJEM SVETU

NAJNIZKOTNEJŠI
POSEL

HELENA JOVANOVIČ

Velikokrat, prevečkrat se dogaja, da gledamo nase kot na nosilce najnaprednejše civilizacije, ki je lahko za zgled vsem ostalim, spoštuje človekove pravice, je izraz visoke kulture in je imuna pred problemi, značilnimi za manj razvite predele našega planeta. Takšna samovšečnost pa je v kričečem nasprotju s tem, kar lahko vsak da beremo v časopisih - stiska revnih v družbi, ki se zanje ne zmeni nihče, izkoriščanje in vsakovrstno nasilje nad šibkejšimi, nekaznovani zločini proti človeštvu v brk vsem mednarodnim deklaracijam in listinam. Vse to se dogaja pri nas in mimo nas.

Med najbolj nezaščitene člane naše družbe sodijo otroci. Če se po eni strani v našem svetu vsaj navidezno vse vrte okrog njih - vzgojitelji, zdravniki, psihologi, sodniki ter seveda industrije se kar pretirano ukvarjajo z njimi, s teorijami o tem, kaj je za naše malčke koristno in kaj ni, kako lahko najpolneje razvijajo svojo osebnost, kaj najbolj potrebujejo - pa jih po drugi strani ne znamo zavarovati niti pred najnižkotnejšim zlorabljanjem, ki vsako leto vsaj milijon otrok kruto iztrga iz sveta pravljic. Milijon - takšno je vsaj zelo približno število spolno izkoriščenih otrok po vsem svetu. Razumljivo je, da ta cena še zdaleč ne odgovarja resnici. Dovolj naj bo, če povemo, da jih je samo v Indiji pol milijona, dvajset tisoč na Šri Lanki, šestdeset tisoč na Filipinih, sto tisoč v Braziliji, pet tisoč v Kolumbiji in če bi nadaljevali z naštevanjem, bi bilo za to potrebnih nekaj strani. V mnogih manj razvitih državah je 90 odstotkov tistih, ki se po sili razmer morajo ukvarjati s prostitucijo, starih od 12 do 16 let.

Pedofilija je posel, ki cveti tudi v Evropi. Da, izbira bese-de ni slučajna. V resnici gre za izredno dobičkonosen posel, s katerim se ukvarjajo mednarodne kriminalne organizacije, multinacionalne družbe, "kli-enti" pa so iz premožnejših slojev, ljudje brez vesti in morale, ki pa jih je več, kot si lahko mislimo. Tu namreč ni mogoče govoriti le o posameznih izprijenjih, ki čutijo bolesto nagnjenje do otrok. Gre za "business", za posel, ki prinaša letno okrog 5 milijard dolarjev

dobička! Navedemo naj še drug podatek. Vsako leto gre v prodajo skoraj 300 milijonov pornografskih videoposnetkov, v katerih se pojavljajo tudi otroci. V mnogih primerih gre za ugrabljenе mladoletnike, ne le iz t.i. tretjega sveta, pač pa tudi iz evropskih in ameriških držav, ki jim je nato usojena smrt.

Po srhljivih belgijskih dogodkih so začela sredstva javnega obveščanja posvečati problemu pedofilije večjo pozornost, pa tudi javnost se je zavedela, da gre za resno vprašanje. Natančnih podatkov o spolnem zlorabljanju otrok ni in jih tudi ne more biti. Nihče ne ve, koliko je najmlajših žrtev maniakov - mnogo otrok, predvsem v manj razvitih deželah, izgine neznano kam, vendar jih nihče ne išče - poleg tega pa so v to nizkotno "trgovino" vpletene v mnogih državah tudi pomembne osebnosti, gospodarstveniki in politiki celo v vladnem vrhu. Razumljivo je torej, da je boj proti pedofiliji večkrat brez učinka, posebno še, če se javnost za te zločine ne meni, po načelu "kaj vendar lahko storim jaz" ali pa še brezbrizneje "te stvari se dogajajo daleč od nas." Sploh ne! Dovolj je, če pomislimo, da so tudi pri nas kupci pornografskega materiala, v katerem se pojavljajo mladoletniki, da so klienti organizacij in posameznikov, ki služijo denar z enim najnižkotnejših poslov, tudi iz naše ne prav daljne okolice. V Trstu je pred nekaj leti razburil javno mnenje podoben primer, ki je že zdavnaj potonil v pozabo.

Posamezniki pa pred tem problemom nismo tako brez moči, kot marsikdo rad verjame. Odločno lahko zahtevamo učinkovitejše zakone za zaščito najmlajših, ne smemo si zakrivati oči pred tem problemom, ki je, žal, zelo razširjen tudi za domačimi zidovi, in to ne le v neurejenih družinah. Pripravljeni moramo biti, da osebno posežemo za zaščito mladoletnikov. Obenem pa moramo trdno verjeti, da so vsi, prav vsi otroci enaki in da imajo malčki iz Indije, Tajske, s Filipinov ali iz Brazilije enake pravice do otroštva kot naši najmlajši. V boju proti pedofiliji je pomemben in potreben vsak glas.

Veseli Božič in srečno novo leto 1997 z željo, da bi Slovenci v Italiji presegli negativno dediščino preteklosti in zaživeli v novi slogi.

SLOVENSKA SKUPNOST

SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

Ob bližajočih se praznikih želimo vsem vesel Božič in srečno novo leto 1997.

KULTURA

NOVA KNJIGA MARKA SOSIČA

LEPO MI JE BILO PRI VAS

MARJANA REMIAŠ

Pred dnevi je pri novogoriški Založbi Branko izšla nova knjiga režiserja in publicista Marka Sosiča z naslovom: *Tisoč dni, dvesto noči*. V njej je nekdanji umetniški vodja Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice strnil vtise in razmišljanja, lepe in manj lepe dogodke, pretresljive spremembe in ves smeh ter solze treh gledaliških let.

"Ko sem knjigo do konca prebral, sem ugotovil, da gre za poseben zapis. Knjiga Marka Sosiča, ki opisuje njegovo službovanje umetniškega vodje v času med letoma 1991 in junijem 1994, je kronika in ni zgolj kronika. Je nekakšen splet spominov, avtobiografski izsek in ni splet spominov in avtobiografski izsek. Je neke vrste potopis, in vendar ni zgolj potopis. Opisuje dejstva, in vendar ni zgolj knjiga o gledaliških dejstvih. Zdi se, da je pričujoča knjiga neke vrste roman, ki se dogaja v gledališču..." Tako je na predstavitvi pretekli teden spregovor-

ril Janez Povše, tudi nekdanji umetniški vodja gledališča v Novi Gorici. Njegova spremna in predstavitvena beseda o knjigi, z odlomki, ki jih je prebiral dramski igralec Livio Bogatec, je pri udeležencih predstavitve požela buren aplavz. Poleg novinarjev so se torkove predstavitve namreč, postavljene v nekdanjo gledališko dvorano v Solkanu, udeležili člani ansambla in vodstva PDG. Vsi so z nostalgijo poslušali prelet treh let in se spomnili tudi štiridesetih sezon in več, ko so jih odigrali v skromni, nemoderno opremljeni, a prijetni in človeško topli solkanski dvorani.

Knjiga Marka Sosiča bo gotovo gledališka uspešnica, pa tudi knjižni prvenec na področju, ki ga pokriva. Osebnizpovedni, fotografski pregled dogajanja v zakulisju Talijane muze bo prijetno in presenetljivo branje za ljubitelje gledališča in vir odkritij za njegove poznavalce.

POJOČI HRUŠIŠKI FANTI, ZAPOJTE Z NAMI

MARJANA REMIAŠ

Že nekaj časa so Brkini, s tem pa vsa Primorska in Slovenija, bogatejši za novo kaseto, na kateri so Hruški fantje zbrali ljudske pesmi, ki bi jih sicer tok časa odnesel v pozabo. Pred slabima dvema letoma ustanovljena glasbena skupina, ki v Hrušici blizu Ilirske Bistrice goji tamkajšnje ljudsko petje, je glasbenemu prvencu dala naslov: *Zapojte z nami*. Z naslovom, kot tudi s kaseto, na kateri je 17 ljudskih pesmi, zapetih brez not in glasbene spremljave, želi mlada glasbena skupina, v kateri poje dvanajst pevcev, vsem ljubiteljem ljudskega petja vesele praznike in obilo glasbenih užikov.

Da pa ljubiteljev tovrstnega petja in slovenskega ljudskega zaklada ni malo, je dokazal nedavni promocijski koncert, ki so ga priredili v nedeljo, 8.12., v Ilirski Bistrici. Hruški fanti so na njem

predstavili novo kaseto in pesmarico, ki je izšla obenem, hkrati pa so v goste povabili še nekaj ljudskih godcev in pevcev, ki gojijo slovensko ljudsko petje. V nedeljo so na koncertu prepevali: Zejanski kantaduri, Marija in France Anzelj iz Blok, fantje in moške iz Velike Bukovice, Nina in Romeo Volk, Bistrški škurci, Zdravko Muha in pevka skupina Vasovalec.

Navdušenje občinstva je bilo veliko; tolikšno, da je dvorana bistriškega Kulturnega doma komaj zmogla vse obiskovalce, ki so peli z gosti na odru. Slavje se je nadaljevalo še po koncertu; da pa ljudskih pesmi ne bi slavili samo na Bistriškem, načrtujejo Hruški fanti obiskati vso Primorsko in se s koncertom ljudskih pesmi oglasiti tudi v zamejstvu.

ZGLED IZ ULICE RISORTA V TRSTU

NADJA MAGANJA

V nedeljo, 8. decembra, sta dva Marijina domova v Trstu, in sicer v ulici Risorta in pri Sv. Ivanu, praznovala zaključek obnovitvenih del oz. dolgov zanje...

običajnim pokrivalom skozi predor z Goldonijevega trga proti ulici Risorta. Odkar sem jo poznala, pa do smrti je nosila vedno isti izguljeni plašč, ker je s starejšo sestro vse svoje prihranke dajala za gradnjo novega Marijinega doma in za dobrodelnost.

Med ubranim petjem mešanega pevskega zbora Sv. Antona Novega sem zaslišala sproščen in razposajen smeh gospe Stane Oficije - "naše gospe". Pod njenim strokovnim vodstvom smo mladi večkrat nastopali na odru Marijinega doma in okušali gledališko tremo. Kaj reči o dobri gospe Gizeli Benevol? Koliko skrbi, a hudomušnega smeha je povzročalo njeno glasno šepetanje za kulisami, tako da so gledalci nekatere besede ali cele stavke slišali dvakrat, kot odmev!

Omenila sem le nekatere Marijine družbenke. Zelo lepo pa se še drugih spominja g. Jože Prešeren v vsebinsko bogati knjižici Marijina družba Marije Milostljive, ki jo je izdal leta 1975 ob 75-letnici Marijine družbe. Veliko je teh zaslužnih žena, ki niso storile mnogo dobrega le za družbo, ampak tudi za druge Slovence pred vojno, med njo in po njej.

Ko govorimo o narodno-obrambnem delu zaslužnih Primorcev in Primork, ne smemo prezreti pomembne vloge, ki so jo imele Marijine družbe za ohranitev slovenstva v središču mesta. To delo se gotovo ni odvijalo z glasnimi gestami, vendar je

Marijin dom predstavljal v času industrijskega razvoja in pozneje fašističnega nasilja pomembno zbirališče in varen hram za slovenska dekleta, ki so odhajala od doma v mesto iskat zaposlitev. Koliko molitve in nesebičnega razdajanja za slovenski narod, koliko ljubezni za slovensko besedo v obliki gledaliških in literarnih del, petja in recitacij poznajo ti prostori! In to tudi v času najhujšega fašističnega terorja, ko je bila slovenska beseda prepovedana in izrinjena iz javnosti.

Tiha in topla zahvala mi je privrela iz srca za vso to izkazano ljubezen. Za tisto ljubezen, ki - kot pravi Fran Saleški Finžgar - "daruje sebe, da nasiti druge, ki iz srag lastne krvi zida otrokom hiše. Ki strada, pa ne čuti gladi, ki je psovana, pa ne sliši kletev, ki hodi prek grobov, pa se ne trese pred smrtjo!" Te ljubezni mi v zamejstvu krvavo potrebujemo, potrebuje pa jo tudi ves svet.

Ko sem odhajala iz Marijinega doma, se mi je porodilo upanje, da bi mladi skavti in skavtinje, ki so v dvorani v lepem številu ustvarili pravi venec okoli sedežev, znali prevzeti iz rok Marijinih družbenk to štafeto ljubezni.

UMRL JE GIUSEPPE DOSSETTI

V starosti 83 let je umrl Giuseppe Dossetti, duhovnik in politik. Ljudje starejše generacije se ga spominjajo kot soustanovitelja krščanskodemokratske stranke in predvsem kot enega "očetov" italijanske ustave. V krščanskodemokratski stranki je bil skupno z La Piro, Fanfanijem in Lazzatijem voditelj leve, izrazito socialne struje. Politiki je dal slovo leta 1951 in postal duhovnik - redovnik.

Med drugim vatikanskim koncilom je bil svetovalec kardinala Lercara iz Bologne in tako neposredno sodeloval pri izoblikovanju nekaterih temeljnih koncilskih določb.

V javnosti se je spet pojavil pred tremi letmi, ko je po njegovem grozila nevarnost, da bo korenito spremenjena in celo izmaličena italijanska ustava, katere prvi del je v veliki meri njegovo delo. Tedaj je Dossetti celo govoril o nevarnosti "državnega udara".

1945: KONČNA KRIZA ENOTNOSTI V GORIŠKI NADŠKOFIJI (3)

LUIGI TAVANO

Znaki že očitnega nesoglasja, v katerem se je, kot rečeno, znašla škofija in ki ga je bolj kot škofijska oblast blažila duhovščina s svojim močnim hrepenenjem po cerkveni enotnosti, so se na škofijski sinodi leta 1941 razrasli v nasprotovanje in postavljanje zahtev po uveljavitvi; ti so se okrepili, ko so navidezno in dvomno homogenost države potegnili za seboj politični in vojaški dogodki, ki jih poznamo. Verska enotnost prebivalstva se je še pojavila v nekaterih okoliščinah, ki so združile Italijane in Slovence, kot je bil npr. velik spokorniški shod v svetišču na Sv. gori 9. maja 1943 ob prisotnosti 10.000 romarjev. Ne smemo pa pozabiti, kako

sta na različen način doživljali tisti čas obe narodnosti: Italijani so bili glede narodne zavesti v hudi krizi zaradi vojnih dogodkov in so se bali slovenskih narodnostnih teženj; Slovenci pa so čutili v sebi bolečino in gojili upornost zaradi vpoklica sinov in mož v posebne bataljone, da bi jih odtegnili od partizanstva, in zaradi aretacij žensk, ki so jih zapirali v ječe v Zdravščinah in na Kostanjevici: zato so gojili vedno večje hrepenenje po narodni osvoboditvi.

Da je bila ta ločitev globoka, se je izkazalo iz načina, kako so tako italijanski kot slovenski katoličani doživljali po nekaj mesecih vznemirljive dogodke v zvezi z osmim septembrom 1943: v Ronkah, kakor tudi v drugih krajih, priskoči župnijska skupnost na pomoč vojakom, ki bežijo, in jim omogoča vrnitev v ponižano domovino; na Banjski planoti pobirajo Slovenci od vojakov na begu orožje v zameno za prost prehod in vodo, da se odžejajo; na eni strani potlačeni narodni čut zamenja želja po miru za vsako ceno, za Slovence pa se začne splošna mobilizacija, da bi dosegli težko pričakovani cilj narodne osvoboditve.

In vendar je enotnost nadškofije še obstajala in se pojavljala tudi v okviru vedno večje krize: v škofijski sinodi je navezanost na tradicijo družila italijanske in slovenske duhovnike; italijanski semeniščniki so se namreč v osrednjem bogoslovnem semenišču upirali formalni in nacionalistični disciplini, s tem da so sklepali močne vezi prijateljstva s slovenskimi sošolci in se celo učili njihovega jezika; medtem ko je pešala centralistična strogost, so se kazali znaki, ki so zbujali pozornost na večnarodnostni značaj nadškofije, medtem ko je bilo Jadransko primorje - Küstenland - naklonjeno obnovitvi njene metropolitne vloge. Dne 26. aprila 1945 so prav na predvečer zamenjave oblasti slovenski kanoniki Valentinčič, Brumat in Novak predstavili predlog za uporabo jezikov in dušnopastirskem življenju v mestu; ponudili so torej roko za doseg enotnosti v trenutku, ko se je prelom italijanske in slovenske stvarnosti kazal poln teženj po uveljavitvi pravic in po nadvladi.

DALJE

LJUBLJANSKI MADRIGALISTI V GORIŠKI STOLNICI

Dne 26. decembra, na praznik sv. Štefana, bo v goriški stolni cerkvi koncert Ljubljanskih madrigalistov. Namesto vsakoletnega nastopa domačih pevskih zborov se je priredil Zdrženje cerkvenih pevskih zborov Gorica odločil, da letos za to priložnost povabi znani ljubljanski zbor. Koncert bo ob 17. uri, pol ure prej pa bo običajna slovesnost s petimi litanijami in zahvalno pesmijo.

Komorni zbor Ljubljanski madrigalisti je bil ustanovljen pred petimi leti in si je že pridobil trdno mesto med najboljšimi slovenskimi zbori. V petih letih javnega delovanja je zbor nastopil v vsej Sloveniji, v zamejstvu in tujini (Francija, Nemčija, Češka, Švedska itd.). Že od samega začetka sodeluje zbor na najuglednejših mednarodnih zborovskih tekmovanjih in se povsod uvršča med vrhunske pevske skupine. Odlični uspeh je dosegel tudi v Gorici na mednarodnem tekmovanju G. A. Seghizzi. Tudi z domačih tekmovanj (npr. Naša pesem v Mariboru) se vrača z zlatimi odličji in s posebnimi priznanji. Zbor izdaja kasete in zgoščenke, nastopa na radiu in televiziji. Zbor vodi od vsega začetka Matjaž Šček iz znane primorske glasbene družine. Zadnji dve leti vodi tudi Komorni zbor Radia Slovenije. Dragoceno je tudi Ščekovo sodelovanje v našem zamejstvu. Poleg tega, da ima največ zaslug za uspehe Ljubljanskih madrigalistov na državnih in mednarodnih tekmovanjih, si je na njih tudi sam pridobil več priznanj.

7

ČETRTEK
19. DECEMBRA
1996

V GRAJSKI KAPELI NA DOBROVEM

OBNOVLJENA SLIKA SV. ANTONA

PETER STRES

Po obnovitvi gradu na Dobrovem pred nekaj leti je bila postopoma opremljena tudi grajska kapela, posvečena sv. Antonu...

V kapeli, ki jo oskrbuje župnija Biljana, so bili iz cedrovine izdelani oltar in klopi. Kapela je bila s tem rešena povojnega propadanja in spet postala hiša duhovnosti.

Iz te kapele je bila po priključitvi k Jugoslaviji leta 1947 odtujena lepa baročna slika sv. Antona. Slika se je pozneje iz Kanala vrnila v župnijsko cerkev v Biljani in je bila do leta 1994 postavljena v kapeli Rožnovenske Marije oziroma v kapeli družine Suppancich. Leta 1994 so na pobudo kustosa Goriškega muzeja Herka Saksida začeli postopek njene obnove. Restavriranja močno poškodovane in večkrat tudi prerezane oljnatne slike je prevzela akademska slikarka, višji restavrator Goriškega muzeja Anica Sirk Fakuč. Restavratorica je rojakinja iz Biljane in živi na Ustju pri Ajdovščini. Temeljito je izvedla zahtevne posege in slika sedaj spet sije v svoji prvotni lepoti. Rešen je bil še en lep primer naše sakralne dediščine.

Slika sv. Antona Pado-vanskega z Jezuškom je zelo kvalitetno baročno de-

lo zaenkrat neznanega avtorja. Sv. Anton drži v naročju Jezuščka in njuna obraza se nežno dotikata. Jezušček je deloma ožarjen in relativno asketskega izgleda v primerjavi z angelčki, ki so razvrščeni okrog osrednjega dogajanja.

Zelo lep in masiven okvir slike je obnovil restavrator Goriškega muzeja Davorin Pogačnik. Slika obsega dimenzije 1,5 x 2,5 metra in se na vrhu zaključuje polkrožno.

Ob obisku na Dobrovem ste vabljeni na ogled. Goriškemu muzeju gre najlepša zahvala za opravljeno kvalitetno delo.

RAZSTAVA V BOLOGNI

PANČEVO: MESTO DVEH REK

SAŠA QUINZI

Paja Jovanovič, 1859, Selitev vojvodinskih Srbov

Pančevu, ki leži med "balkanskim" Tamisom in "evropsko" Donavo, je posvečena razstava v bolonjski Narodni pinakoteki v skupni priredbi slednje in Narodnega muzeja vojvodinskega mesta.

V postmodernem in povojnem času se skušajo na različne načine ustvariti novi medsebojni odnosi, novi "mostovi", ki bi zopet vrtili človeški obraz utrujeni Evrope in od vojne shirani po-

krajini. Zato se posega v tiste sfere človeškega delovanja in ustvarjanja - v zgodovino in umetnost, ki naj bi bile vsem skupne in bi omogočale tudi med različnimi nemoteno komuniciranje.

Časovna oddaljenost pa naj bi spodbujala medsebojno spoznavanje, neobhodno potreben pogoj za sobivanje različnih v skupni Evropi. Zgodovinski eksponati dajejo tem prizadevanjem vsaj delno utemeljitev, saj s svojo pričevalnostjo osveščajo so-

dobnike o stalnem kulturnem prelivu med vzhodom in zahodom oz. med italijansko deželo in Balkanom od srednjega veka do prejšnjega stoletja.

Kanali pretakanja so bili različni, stalno so se spreminjali; lahko so bili zdaj popotniki, trgovci, vojaki, zdaj bolj zainteresirani intelektualci, umetniki in zbiratelji. Tako glavno mesto Romagna hrani še danes v Narodni pinakoteki ikone iz 16., 17. in 18. stoletja, v Mestnem srednjeveškem muzeju pa raznovrstne predmete z Balkanskega polotoka.

Ob eksponatih iz teh zbirk je na razstavi prikazana tudi zgodovina Pančeva od prvih naselbin prek srbskega srednjega veka, turškega in avstroogrškega cesarstva vse do osemnajstega stoletja.

Pančevo: mesto dveh rek želi priklicati čimveč tistih številnih niti, ki so stakle kulturno in zgodovinsko podobno dela Evrope; s tem ponuja mestu priložnost, da se čimprej izvije iz izolacije in odtrganosti, v katero jo je potisnila vojna.

Razstava bo na ogled do 12. januarja vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 9. do 14. ure, ob nedeljah do 13. ure.

BOURBONCI V GORICI, 160 LET

JOŽKO ŠAVLI

Gorica, 6. listopada 1836 zjutraj.

V palači grofov Coronini-Cronberg na Cingrofu (sedaj Drevored 20. septembra) umre nenadoma za kolero Karel X., francoski kralj v begunstvu. V Gorici se je bil nastanil pred komaj pol mesecem. Rajnik je bil brat kraljev Ludvika XVI. in Ludvika XVIII. in zadnji vladar na francoskem prestolu iz kraljevske rodbine Bourboncev.

Dinastija Bourboncev je izgubila prestol v času francoske revolucije, ko je Ludvik XVI. padel pod giljotino (1793). Po napoleonskih vojnah je dunajski kongres 1815 vzpostavil t.i. restavracijo, ustavno monarhijo z Ludvikom XVIII. (+1824), katerega je nasledil Karel X. Njegova trda vlada in še bolj gospodarska kriza je pripeljala do julijske revolucije 1830, v kateri se je kralj raje odpovedal prestolu, kot pa da bi dopustil državljansko vojno.

Pred odhodom v begunstvo je kraljevsko namestništvo poveril svojemu sorodniku Ludviku Filipu Orleans, vojvodi Chartres, ki pa se je takoj razglasil za ljudskega vladarja, "kralja Francozov" in ostal na vladi do 1848. S svojo družino in spremstvom se je Karel X. ustavil najprej na Škotskem. Ker pa je bil v sorodstvu s Habsburžani, se je kmalu potem (1833) preselil v Prago, kjer je bil pod budnim nadzorstvom kanclerja Metternicha, da ne bi prišlo do zapletov z orleanskim režimom v Franciji. Končno se je preselil v Gorico, kjer ga je doletela smrt.

Takoj po smrti Karla X. je njegov prvi komornik Pierre Louis Casimir, vojvoda Blacas d'Aulps, pripravil vse

potrebno za svečan pogreb svojega vladarja. Predstavnik avstrijske vlade c.k.r. namestnik Weingarten je prišel iz Trsta, da izrazi uradno sožalje kraljevi družini. Z Dunaja je prišlo sporočilo, da ima pokojnik kot sorodnik Habsburžanov mesto v cesarski grobnici pri tamkajšnjih kapucinih. Toda pokojnikova rodbina je želela izpolniti njegovo zadnjo željo, in tako je bilo določeno, da bo počival pri frančiškanih na bližnji Kostanjevici.

Svečan pogreb, ki je bil 11. listopada, se je začel s slovesno mašo v goriški stolnici. Mašo je daroval goriški nadškof Lušin ob udeležbi predstavnikov državnih in vojaških oblasti, cerkvenih redov in bratovščin, šolskih ustanov in številne množice plemstva in meščanstva. Zatem se je mogočen pogrebni sprevod odpravil skozi mesto in zatem navzgor na grič Kostanjevico, kjer so pokojnika položili v grobnico pod cerkvijo Naše Gospe Karmelske. Kostanjevica je postala poslednji dom zadnjega kralja iz dinastije Bourboncev in pozneje še njegove ožje družine.

Po smrti Karla X. je njegova družina ostala v Gorici. Prebivali so v palači Strassoldo na trgu sv. Antona. Skupaj z družinskimi in dvornimi damami je begunski dvor štel 55 ljudi, skupaj s služabniki pa 108 oseb (1837).

Kancler Metternich, ki se je bal zapletov z orleanskim režimom v Franciji, ni dovolil, da bi se v Gorico preselila tudi Henrikova mati Marija Karolina, vojvodinja Berry. Leta 1832

je bila namreč na svojo roko organizirala iz Italije odpravo v Provenco in zatem še v Vandejo, da bi zrušila Orleansce. Podvig pa se ni posrečil.

Ludvik XIX., vojvoda Angouleme, ki je bil bolehen, je leta 1844 podlegel bremenu boleznin in se po smrti pridružil očetu v grobnici na Kostanjevici. Naslednje poletje se je kraljevska družina preselila na svojo graščino v Frohsdorfu blizu Dunaja. Tu se je proti koncu leta poročila Luiza Marija Tereza, Henrikova sestra. Vzela je Karla III. Bourbon-Parma, vojvoda v Parmu, Piacenzi in Guastalli. Ta vojvoda, ki je umrl že 1854, je zapustil štiri otroke. Od teh je bil njegov naslednik vojvoda Robert, ki je moral l. 1859 ob vstaji pustiti vojvodstvo (+1907). Njegova mati Marija Luiza Tereza je umrla l. 1864 v Benetkah in je bila pokopana prav tako na Kostanjevici.

Vojvoda Robert je bil poročen dvakrat in je zapustil 16 otrok. Iz njegovega drugega zakona je izhajala tudi Cita (*1892, +1989), pozneje soproga Karla I. (+1922), zadnjega avstrijskega cesarja. Po svoji stari materi je Cita izhajala iz kraljevske veje Bourboncev.

Revolucija v Parizu leta 1848 je zrušila vladno Oreancev. Privrženci Bourboncev so bili prešibki, da bi prevladali, in tako se je dal izvoliti za vladarja Ludvik Napoleon Bonaparte, ki se je 2. grudnia 1851 razglasil za cesarja Napoleona III.

Le kak mesec pred tem, 19. vinotoka 1851, je umrla kraljična Marija Tereza Charlotta. Prihranjeno ji je bilo razočaranje, da bi doživela ponovni vzpon rodbine Bonaparte, pod katere režimom je kot otrok po revoluciji 1789 prestala tolikšne travme, zaprta z materjo in očetom v samici, v nenehnem strahu za življenje in zatem kot "sirota" v gosteh po raznih evropskih dvorih.

Minevala so leta, ki so prinašala velike politične spremembe. Dežela Benečija, prej avstrijska, je leta 1966 pripadla kraljestvu Italiji. Meja se je približala na prag Gorice. Nad nemškimi kneževinami je Prusija skoraj že povsem gospodovala in začela oblikovati veliko Nemčijo. V Franciji se je režim Napoleona III. trdno držal na oblasti. V teh razmerah je l. 1870 umrla Marija Karolina, vojvodinja Berry, Henrikova mati, ki je bivala na svojem posestvu Brunsee v bližini Cmureka (Mureck) na Štajerskem. Pokopali so jo na cmurškem poko-

pališču, kjer je že počival njen drugi mož, Hektor Lucchesi-Palli iz knežne hiše Campofranco.

Kmalu po izbruhu francosko-pruske vojne l. 1870 je padel tudi režim Napoleona III. Ob očitni pruski premoči se je tedaj upravičenec do prestola Henrik V. obrnil na pruskega kanclerja Bismarcka, da bi Franciji izposloval časten mir. Toda ob podpisu le-tega je morala Francija odstopiti Prusiji deželi Lotaringijo in Alzacijo. L. 1873 so razmere znova kazale, da bi Henrik prevzel francoski prestol, toda monarhistična misel je bila v vodilnih francoskih krogih že v zatonu. Od tedaj se je Henrik znova pogosto zadrževal v Gorici, kjer je imel najeto vilo Boeckmann. Umrl pa je v Frohsdorfu leta 1883 brez naslednikov. Njegova vdova Marija Luiza Tereza mu je sledila k zadnjemu počitku kmalu potem, l. 1885. Oba so pokopali v grobnico na Kostanjevici.

V prvi svetovni vojni je bil samostan frančiškanov na Kostanjevici skoraj povsem razdejan. Cesarica Cita je v skrbeh, da ne bi bili uničeni tudi grobovi njenih prednikov, želela, da bi Bourbonce prepeljali na Dunaj, kar so vojaške oblasti proti koncu l. 1917 tudi izvršile. Po končani vojni je Gorico dobila Italija in minila so leta diplomatskih prizadevanj za vrnitev pripadnikov bourbonske kraljevske družine na Kostanjevico. Do tega je končno prišlo leta 1932 in od takrat jih v njihovem poslednjem domu ni nihče več motil.

BETLEHEMSKE ZVEZDE

Ne bo zvonov, ne bo polnočnih orgel
za Božič letos v naš okraj svetá:
še zmeraj zgodovine ne poznajo -
nočem sledi z morjá navaden zor.

To noč odkrivam v zvezdah simfonijo
in v pljuskanju morjá odmev zvonov:
ker Božji Sin za nas postal je Človek -
to noč, ta dan, in kdo ju spremeni?...

O, ko bi vsako noč, božične zvezde,
vedrost v spomin mi klícale!
Še zdaj žarite kot nad Betlehemom,
odete v zlatih pričevanj prelest.

O, ko bi dan za dnem, morjé, drhtelo
v spomin, tako kot nam srcé drhti
od hrepenenja po Ljubezni živi -
po tistih, ki jo hlev je zreti smel.

- VLADIMIR KOS

HOMAGIUM KULTURNEMU CENTRU LOJZE BRATUŽ

V Gorici imamo zdaj Bratužev dom,
s kulturo slovensko v njem hranil se bom.
Tako naj odslej govori vsak rojak,
če je res še zvest narodnjak,
kot je bil mladi služabnik slovenstva,
ki ime svoje tej hiši prepušča
in novemu rodu zapušča
svoj zgled značajnosti,
zgled požrtvovalnosti
v gradnji slovenske kulture.

Za zvočno pesem slovensko,
za milo pesem nabožno
zgrudil se je v mučeništvu.
Kdor se je takrat razjokal
v bolesti nad smrtjo Pravičnega,
goriškega sina odličnega,
si danes otira solzè od ganotja
pred ponosno stavbo,
posvečeno njemu,
Lojzetu Bratužu,
namenjeno muzam slovenskim.
Tè kljub zatiranju
le niso izumrle
in se bodo spet uprle
zaplotnemu prodiranju
grobega potujčevalstva,
če bi nam kdo kratil pravico
gojiti dedov našo govorico.
Tu že tisoč petsto let
je prisotna njena sled.
Hočemo jo ohraniti
in otrokom našim izročiti,
ker odpadništvo ustvarja
pohabljenе značaje.

Za naš čas je vstala zarja,
ki novo upanje nam daje.
Blaga pesem iz Podgore,
pred pol stoletja zadušena,
še krepkeje zopet poje.
Rod nov zbira sile svoje
za pravico večno,
za življenje srečno.
Kot je smrt krščanskih spoznavalcev,
tako kri naših narodnih mučencev
naj seme bo osveščenih Slovencev!
Kot doslej še bolj poslej
naj v tem domu bo ognjišče
krščansko in slovansko
za kultiviranje razuma in srca
in za napredek zdrav!
In Bog nam blagoslov bo dal.

- STANKO ŽERJAL

PASTIRSTVO TAKRAT

Podoba pastirja se pojavi
razmeroma pozno v zgodovini
človeka, saj pomeni že vi-
soko stopnjo omike. Udoma-
čenje živali je gotovo izraz
plemenitega duha. Človek je
skozi tisočletja ohranil z do-
mačo živaljo neko spoštljivo
povezavo, ki je bila vredna vi-
šjega omikanega bitja. Rejec
je svoje živali poznal po ime-
nu, za vsako posebej je vedel,
kakšen značaj ima; živali so
odgovarjale na njegov klic,
svojemu gospodarju sledile in
se nanj zanesle. Še pred nekaj
desetletji je vsak živinorejec
tudi pri nas še delal tako. Med
prvimi živalmi, ki jih je človek
udomačil, je gotovo ovca. Pa-
lestinski pastirji sov času Kris-
tusa rojstva pasli veči-
noma te vrste drobnico in z
ovčkami še danes najrajši o-
življamo jaslice. Od ovce si
je človek vzel dobrot: toplo
volno, gosto in redilno mleko,
žlahtno jagnjetino. Kljub raz-
dajanju je ovca ostala v zahte-
vah skromna: prilagodi se naj-
revnejšim pašnikom in s svojo
prisotnostjo jih ne siromaši,
ampak celo bogati. Površino
enakomerno pognoji, obilica
drobnozivk iz njenega prežve-
kovanja zna spreminjati v
beljakovine tudi dušik iz zra-
ka, z ustnicami moči poveše-
no travo in jo z vitamini poživ-
lja, da hitro zopet ozeleni. An-
gleži, siloviti ovčjerejci, niso
zaman skovali pregovora: ov-
čja noga spreminja puščavski
pesek v zlato.

Lahko si predstavljamo,
kako skrbno so palestinski pa-
stirji varovali in branili svoje
črede, edini zaklad pustih kra-
ških planot. Celo noč sobede-
li ob ognju, da bi jih ne prese-
netili tatovi ali da bi ne planil
na drobnico sestrada pu-
ščavski volk. Farizeji in pismo-
uki so pastirje prištevili med
ljudi najslabše sorte. Pastirji se
niso zmenili za stroge judov-
ske postavbe o umivanju rok
in posode in še manj so pazili
na to, kdaj je ta ali ona jed pre-
povedana. Utrjenost in suro-
vost sta bili pač potrebni, da so
v puščavi preživeli; višja
družba pa jih je izrinila čisto
na rob človeškega dostojan-
stva. Evangelisti nam pričajo,
da je bil v takem pastirskem
okolju v revni štali na betle-

PAŠTIRJI MED BOŽIČNO IDILO IN GOLO STROKO

DANILO ČOTAR

hemski planoti rojen pričako-
vani Mesija. Robati pastirji, ki
so prenočevali pod milim ne-
bom, so bili povabljeni, da od-
igrajo važno vlogo v dogajanju
tiste čudežne noči. Dvorjani,
ki so se prišli poklonit novoro-
jenčku, so se pač skladali z o-
koljem, v katerem je bil rojen
ta novi kralj. To je bil pravi iz-
ziv za vse tiste, ki si domišlja-
jo, da imajo v zakupu mo-
drost, oblast in prvenstvo.

Povezava s pastirji, zaniče-
vanim in odrinjenim slojem
naroda, je Kristusu ostala pri
srcu skozi vse življenje, če so-
dimo po prilikah, v katere je
vpletel pastirja. Znamenita je
tista o dobrem pastirju, ki ga
ovce prepoznajo, ko jih kliče,
in gredo za njim. Pravi pastir
ne pusti ovce in ne zbeži, ko
se bliža volk. Pripravljen je da-
ti življenje za nje. V drugi priliki
je prikazan pastir, ki si ne da
miru, ko se zave, da mu je ena
ovca zmanjkala. Pusti vse in
jo išče in ko jo najde, skliče
prijatelje in sosede, da bi se z
njimi veselil. Neusmiljene
moraliste je gotovo presenetilo,
kako je Jezus v teh prilikah
osvetlil le dobre lastnosti pa-
stirjev: čuječnost in skrb, od-
ločnost in pogum, plemenito
in dobro srce. Nič ni omenil
robotosti in slabega vedenja
ter vseh drugih napak, ki so
jih znali naštet judovski du-
hovniki.

REJA DROBNICE IN PASTIRSTVO DANES

Reja drobnice je v primer-
javi s preteklostjo upadla, ni-
kakor pa ni v zatonu. Zadnja

leta so se celo pokazali raz-
vidni znaki napredka v deže-
lah, ki se po tradiciji niso uk-
varjale z drobnico. Tako smo
priča porastu ovce in koz na se-
veru Evrope: v Nemčiji, na Ni-
zozemskem in Danskem. V
gospodarsko razvitih in boga-
tih državah je reja usmerjena
v intenzivnost in čim višji pri-
dobitek od vsake živali. V pri-
merjavi z nekdanjim rejcem
se je marsikaj spremenilo. Pa-
stirjevo srce je zamenjala vi-
soka tehnika, domača žival je
postala predmet, ki ga je treba
do kraja izmolsti. Računalnik
nam pove, kako bomo od ži-
vali dobili največ koristi, stiki
v elektronskem omrežju do-
ločajo razdeljevanje hrane,
molžo, oploditev itn. Stara u-
domačena žival, ki je živela v
harmoniji s človekom in oko-
ljem, postaja tehnološka žival.

Vendar ni povsod tako. De-
žele, kjer se je prastar način pa-
stirovanja še najbolj ohranil, so
začuda prav tiste okoli Sredo-
zemskega morja, h katerim
spada tudi Mesijeva domovi-
na. Sredozemske države, ki
spadajo k Evropski zvezi, to
so Portugalska, Španija, Fran-
cija, Italija in Grčija, pa še s
Turčijo zraven, imajo največjo
gostoto drobnice na svetu.
Pomislimo le, da od osmih
milijonov ton ovčjega mleka,
kar ga je na svetu, ga omenje-
ne države pridelajo tri milijo-
ne. Samo v Italiji je sedem mi-
lijonov ovac in od teh kar dva
milijona in pol na Sardiniji. Iz
njihovega mleka izdelajo
57.000 ton ovčjega sira in do-

ber del tega še vedno usirijo
sami pastirji po starodavnih
postopkih. Ti se bistveno ne
razlikujejo od tistega, ki ga je
uporabljal orjaški Polifem
pred več kot tremi tisočletji in
ga je opisal Homer v Odiseji.
V obrambo pristnega načina
reje drobnice, v katerega sta
včlenjena tudi paša in življenje
na prostem, ter v obrambo
starih postopkov sirjenja so v
Italiji pred kratkim ustanovili
združenje Anfosc (Državno
združenje za zaščito sirarstva
pod milim nebom). Združe-
nje je začelo izdajati svojo re-
vijo z naslovom *Caseus*. Tudi
drugod se pastirji ne pustijo
kar tako spraviti v koš. V Špa-
niji je ozemlje dobesedno
prepleteno z gosto mrežo ov-
čjih steza, po katerih se črede
od pamtikeva premikajo iz
kraja v kraj. Danes to mrežo
ogrožajo avtoceste in indu-
strijske zgradbe. Proti temu so
španski pastirji preteklega ok-
tobra uprizorili slikovit pro-
test. V središču Madrida so
prignali kakih 2000 ovce in do-
besedno ohromili promet.

Zadnja leta je znatno oži-
vela kozjereja. Države Evrop-
ske zveze stojijo v svetovnem
merilu takoj za Indijo. V Italiji
je zaenkrat milijon koz. Tudi
na Primorskem, tako v Slove-
niji kot v zamejstvu, se tu pa
tam kateri od mladih živino-
rejcev odloči za kozjerejo. Na
Krasu, ki se zadnje čase hitro
zarašča z nepotrebnim grmi-
čevjem, bi bila prisotnost koz
ugodna, saj bi kot naravne či-
stilke znale obdržati odprte
prostore, ki so za kraško
gmajno značilni. Kozjega mle-
ka je na svetu deset milijonov
ton. Velja skoraj za zdravilno,
ker je hitro prebavljivo ter u-
porabno tudi za tiste, ki krav-
jega mleka ne prenesejo. Koz-
jereja ima že zaradi tega go-
tovo prihodnost.

Dobro je, da lik pastirja še
ostaja. Žal je tudi danes delo-
ma izrinjen na rob družbe kot
nekoč, a vendar še prisoten.
To je simbol človeka, ki živi z
naravo in nas s starodavno
modrostjo opozarja, naj ne
zamenjamo ravnotežij, ki so
za naravo in za prihodnost
planetar nujna; naj v ihti na-
predka in porabništva ne za-
kopljemo tistih temeljnih člo-
veških lastnosti, ki jih je tudi
Kristus pri pastirjih cenil.

AVTOKRITIKA JE POTREBNA IN PREDVSEM ZDRAVA

JELENA STEFANČIČ

Janez Evangelist Krek je na-
pisal: "Kar je res in kar je pra-
vično, to mora odsevani iz člo-
veških besed in dejanj, četudi
je ves svet proti njemu."

Ko sem prvič prebrala tale
pregovor, se mi je takoj vtisnil
v spomin in sem v njem začu-
tila tisto "surovo" resnico, s ka-
tero se ponavadi ne želimo u-
kvarjati. Prav res je, da smo
vsi nekam alergični na kakr-
šnokoli resnico in se zaradi te-
ga zatekamo v raznovrstne iz-
govore, pretvare, molčanja ali
frustrirano obnašanje do bli-
žnjega ter še mnogo drugega,
kar nam na videz lajša tisti čut
odgovornosti za morebitne
posledice, če bi se morali spo-
prijeti z resnico. Seveda je lah-

ko bojazen pred posledicami
tudi opravičljiva, a pri taki ose-
bi se vendar pričenjajo pojav-
ljati znaki zateženosti in neza-
dovoljstva, ki vodijo v skrajnih
primerih v pravi obup; obupa-
na oseba pa ni zmožna raz-
sodno presojati oz. biti obje-
ktivna v določenih situacijah.
Vse to pelje v popolno zmedo,
ki šibi značaj posameznika in
njegovo voljo do vsakršne de-
javnosti. Človek v tem primeru
ne vidi izhoda in se skriva pod
"masko", ki naj bi ga branila

pred hudim v vsakdanjem živ-
ljenju. Do določene mere ta
način samoobrambe lahko tu-
di pomaga, vendar ostaja dej-
stvo, da jedro problema ni re-
šeno in da se prekrita resnica
vleče za nami kot nevidna
senca.

Seveda je stvar pravičnosti
in resnice globljega pomena,
kot si lahko mislimo. Za
poravnavo t.i. "računa" je nam-
reč potrebno mnogo pogu-
ma, ki pa ga dobimo in jemlje-
mo v trenutku, ko smo v naši
notranjosti dozoreli do prave

stopnje oz. smo pripravljeni
sprejemati vsako posledico te-
ga "računa". Do te stopnje pa
pridemo postopno, korak za
korakom, ko pričenjamo spre-
jemati dogodke v njihovi pravi
perspektivi. Še prej pa je izred-
nega pomena, da si zastavimo
vprašanja, na katera moramo
- četudi so boleča - odgovorjati
z iskrenostjo in brez sebično-
sti. To pa ni nič drugega kot
sama avtokritika, ki nam goto-
vo omogoča duhovno rast,
krepitev značaja in samoza-
vesti - temelje naše osebnosti.

In ker smo že pred koncem
starega leta ali - bolje rečeno
- v pričakovanju novega, pri-
čnimo vstop v 1997 s trdno
voljo in željo, da postanemo
bolj iskreni in poštenj!

9

ČETRTEK
19. DECEMBRA
1996

SSŠ: OPRAVLJENEGA JE BILO VELIKO DELA

IVAN ŽERJAL

Šest mesecev je poteklo, odkar ste bili izvoljeni za prvo tajnico tržaškega Sindikata. Kako ocenjujete dosedanje opravljeno delo?

Šest mesecev ni ravno dolga doba. Menim, da je bilo v tem času še predvsem zaradi razmer, v katerih delujeta sedanja izvršni odbor in ožje tajništvo SSŠ, opravljenega veliko dela. Zato lahko le pozitivno ocenimo delovanje odbora SSŠ (včasih sta bili kar dve ali celo tri osebe oproščene pouka): stalno se odzivamo na vprašanja in probleme naših članov ter jim nudimo informacije, nasvete in pomoč ter posegamo pri pristojnih oblasteh, zato da z vzpodbudami in nasveti sodelujemo pri ugodnem reševanju novonastalih problemov in zadostitvi osnovnih potreb naše šole in šolnikov, kot so priznanje reprezentativnosti SSŠ, štipendije za izpopolnjevanje zamejskih šolnikov na ljubljanski univerzi, univerzitetno izobraževanje slovenskih učiteljev in profesorjev itd.

Eno izmed glavnih vprašanj je gotovo t.i. racionalizacija šolske mreže. Kaj se dogaja na tem področju?

V zvezi z občinskim načrtom za racionalizacijo slovenskega šolskega omrežja smo v imenu enotnega šolskega odbora napisali pismo tržaški občini, v katerem zavračamo občinski načrt, ker ne upošteva specifičnosti naše šole in iz nje izhajajočih potreb, krši mednarodne norme in ni v skladu z realnimi potrebami in pričakovanji uporabnikov na teritoriju, a smo pripravljeni na dialog za skupno reševanje problemov v korist potreb in kvalitete slovenske šole. Za našo šolo bi bilo treba izdelati posebne racionalizacijske norme v skladu z ustavo, mednarodnimi normami in realnimi potrebami manjšine; še prej bi pa morali izdelati lastno stališče do racionalizacije. Šolski odbor je leta 1994 poveril Slovenskemu raziskovalnemu inštitutu v Trstu izdelavo študije o slovenskih osnovnih in srednjih šolah na Goriškem in Tržaškem. Na osnovi opazovanja spreminjanja števila

Zlom Tržaške kreditne banke, kriza Primorskega dnevnika in razvoj političnih dogodkov na Tržaškem so našo javnost precej odvrnili od vprašanja slovenske šole. O stanju slovenskega šolstva na Tržaškem smo se pogovorili s tajnico tržaškega Sindikata slovenske šole Melito Valič.

vpisov v naše šole, stanja in opremljenosti šol in njihove vključenosti v okolje ter pričakovanih staršev in okolja bi bilo treba preudarno izdelati predlog za tako ureditev slovenske šolske mreže, ki bi bila za razvoj naše skupnosti najučinkovitejša. Mislim, da čaka vse komponente slovenske manjšine nelahka in odgovorna naloga.

V zadnjem obdobju je prišlo v ospredje vprašanje položaja suplentov in njihovih plač. Bi nam lahko orisali trenutno situacijo?

Naši profesorji, ki so sprejeli imenovanje do konca pouka oz. šolskega leta, so konec meseca novembra redno začeli prejemati plače, vendar so se pojavile napake v izračunavanju zneskov mesečnih plač in trinajste plače zaradi pomanjkljivih podatkov v računalniškem sistemu. Upamo, da se bodo tudi te nepredvidene in nepojmljive zamude in napake, zaradi katerih smo se tudi oglasili pri pokrajinskem šolskem skrbniku, z novim letom prenehale. Z dr. Vitom Campom smo se 4. decembra pogovarjali tudi o nezadostnih finančnih sredstvih, ki so bila nakazana v duhu 19. odstavka 4. člena zakona št. 537/1993 za gmotno kritje krajših suplenc. Naši predstavniki sta skrbniku iznesli zaskrbljenost ob situacijah nelagodja in zadrege, v katerih sta se znašli učno in vodstveno osebje. Naknadno smo še pisмено opozorili šolskega skrbnika, da kriteriji porazdelitve teh sredstev, ki ne ustrezajo realnim potrebam šol, niso upoštevali specifičnosti slovenskega šolskega omrežja, ki se kaže predvsem v teritorialni razpršenosti, enooddelčnih šolskih enotah v vrtcih in osnovnih šolah ter v pomanjkanju nadštevilčnega osebja, ki bi bilo na razpolago za opravljanje začasnih krajših suplenc. Ker finančna sredstva ne bodo zadostova-

FOTO: KROMA

la zlasti na tistih šolah, kjer so se poleg krajših pojavile še daljše odsotnosti učnega osebja zaradi resnejših zdravstvenih problemov oz. materialnih dopustov, se pojavlja potreba po bodočem ločevanju sredstev za kritje krajših in daljših odsotnosti.

Pred nedavnim so se slovenski šolniki in starši udeležili volitev v pokrajinski šolski svet (medtem ko se nadaljuje bojkot volitev v okrajne svete) in izvolili svoje predstavnike. Ste z rezultatom volitev zadovoljni?

Mislim, da so izidi volitev potrdili pomen slovenske prisotnosti v pokrajinskem šolskem svetu. Kljub temu da smo bili brez izkušenj pri pripravah na predstavitev kandidatnih list in vodenja volilne propagande, je delo steklo, ker smo naleteli na razveseljavni odziv pri predlagateljih kandidatnih list in kandidatih ter neprecenljivo pomoč učnega, neučnega in vodstvenega osebja ter staršev, ki so pripomogli k uspehu tega za nas vse novega

podviga. V pokrajinski šolski svet smo izvolili šest slovenskih kandidatov in le za las ni uspel podvig, da bi v svet izvolili še sedmega.

Pred časom so prejšnjima tajnicama SSŠ odvzeli sindikalni dopust. Sindikat tako ni bil več priznan. Obstajajo upanja, da bi se to stanje spremenilo?

Takoj po izvolitvi smo se že v poletnih mesecih začeli ukvarjati s problemom priznanja reprezentativnosti SSŠ. Že poleti smo v pismu prosili vse ostale sindikalne organizacije in politične stranke večine ter obe krovni organizaciji, da v mejah svojih pristojnosti in možnosti posežejo v korist sindikata; ta je edini slovenski sindikat, ki zagovarja pravice slovenskih šolnikov v Italiji. Srečali smo se tudi s podpredsednikom deželnega sveta Milošem Budinom in novim deželnim skrbnikom Giurleom. Problem reprezentativnosti sindikata slovenske šole je kot vsi problemi, ki izhajajo iz dejstva, da je manjšina številčno šibak subjekt, politične narave. SSŠ ne moremo in ne smemo primerjati s sindikati večinskega naroda. Vse državni sindikati imajo nepremisljivo strukturo in organizacijo ter so s političnim - odločujočim svetom simbiotično povezani. Kljub temu da je Sindikat doslej vložil veliko energije za uveljavitev pravice do neposrednega zagovarjanja interesov svojih članov, ne more tega doseči brez politične podpore. Žal trenutno ne vidim možnosti, da bi se stanje kaj kmalu spremenilo.

Katere naloge čakajo Sindikat v prihajajočem letu 1997?

Nadaljevali bomo po načrtani poti in bomo skušali okrepiti naše vrste, v katerih pogrešamo večjo prisotnost vzgojiteljc in učiteljev. Veliko pomembnost posvečamo ekipnemu delu, zato je od števila članov v odboru tudi odvisno, kako in koliko bomo skupaj zmogli v prihajajočem letu 1997.

Ob tej priložnosti, ob bližajočem se Božiču in novem letu voščim v imenu SSŠ vsem, ki skrbijo za rast in kakovosten razvoj slovenske šole v Italiji, notranjega miru, življenjske sreče in uresničitev vseh dobrih in plemenitih želja.

SLAŠČIČARNA

Saint Honore'

Parfait, mousse in hladne torte
Čokoladni izdelki vseh vrst
Nepremagljive skušnjave v vseh letnih časih.

Zaprto ob nedeljah popoldne in ponedeljkah

OPČINE - Proseška ul. 2, tel. (040) 213055

Cremcaffé

želi svojim cenjenim strankam
VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO

Bar-Buffer-Pizzeria

»da RINO«

Fabrizi Erino

Zaprto ob nedeljah

OPČINE - Narodna ul. 65, tel. 040-213821

Pizzeria-Bar-Gostilna

»VETO« snc

Debenjak Nada in
Fabrizi Erino

Zaprto ob torkih

Peč na drva

OPČINE - Proseška ul. 35, tel. 040-211629

GOSTILNA
Sardoč

vošči vesel
Božič in
srečno
novo leto

PREČNIK 1/B, tel. 040-200871

DANEV

praznjenje greznic in
čistilnih naprav, čiščenje
odtočnih kanalov z
vodnim pritiskom,
vzdrževanje in popravila
čistilnih naprav

OPČINE - Ul. delle Peonie 3
Tel. (040) 211336-213592
Fax (040) 214802

ŽELEZNINA

TERČON

NABREŽINA 124, tel. 040-200122

PODJETJE

Koršč

vošči vsem odjemalcem, prijateljem in znancem
v zamejstvu in matični domovini vesel Božič in
srečno novo leto

TRST - Ul. S. Cilino 38, tel. (040) 54390

JESTVINE

VALMARKET sdf

BAZOVICA

Ul. I. Gruden 39
Tel. (040) 226128

HOTEL-RESTAVRACIJA
Jurlan

REPENTABOR
Tel. 040-327125

NUOVA

Tecnoutensili ss

Železnina, orodje,
stroji za poljedelstvo,
nadomestni deli

OPČINE, Proseška 7

optika malalan

OPČINE
Proseška ulica 6
Tel. (040) 213957
Fax (040) 213595

PRIZNANJE UMETNIKU

RAZSTAVA BOGDANA GROMA V TRŽAŠKI KNJIGARNI

V petek, 13. decembra, so v galeriji Tržaške knjigarne odprli razstavo umetnika Bogdana Groma.

Veliki zid, 1985 (iz monografije)

Ob tej priložnosti se je zbralo veliko ljudi, za večino katerih je bilo to prvo srečanje s tem tržaškim slovenskim likovnikom (doma iz Devinščine), ki že skoraj štirideset let živi in deluje v Združenih državah Amerike, kjer se je tudi lepo uveljavil. Na razstavi je na ogled 39 risb in akvarelov iz Gromovega tržaškega obdobja 1947-57; ti prikazujejo, kot je sam Grom dejal, to, kar je najbolj intimnega in kar ga je najbolj vezalo na dom,

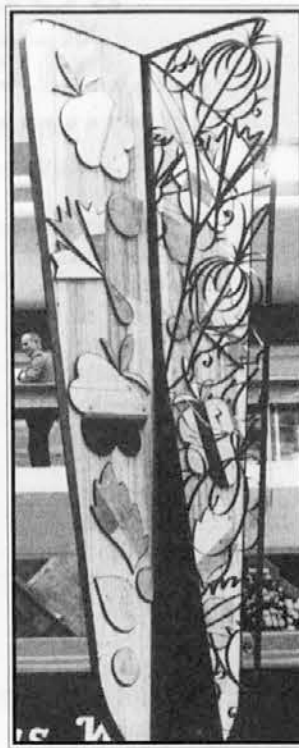
saj sta Trst in njegova okolica za Bogdana Groma še vedno dom, ki ga ne more pozabiti.

Ob tej priložnosti so tudi predstavili monografijo celotnega Gromovega opusa, ki je v angleščini s slovenskim povzetkom izšla pri založbi EWO v Ljubljani. Monografija je sad skupinskega dela šestih avtorjev (Johna de Fazio, Zorana Kržišnika, Tatjane Pregl Kobe, Giulia Montenera, Luciana Perissinotta in Johna Rossa). Ti v svojih esejih prikazujejo Groma v vsej njegovi

kompleksni osebnosti ter se dotikajo vseh področij (slikarstva, kiparstva, grafik, tapiserij, ilustracij itd.), na katerih umetnik deluje. Knjiga ima 228 strani (s platnicami vred), je velikega formata, razkošno opremljena ter v raznih poglavjih obravnava Gromov opus in umetniški svet. Na koncu so objavljeni seznam vključenih del, Gromov življenjepis, stalne zbirke in bibliografija o umetnikovem opusu (članki v raznih občilih, publikacije ipd.). Cena monografije je 90.000 lir.

Umetnika in monografijo je predstavil znani umetnostni kritik TV Slovenija Jože Hudeček. Bogdana Groma je opisal kot človeka, ki je vselej gledal v umetnosti nekaj, kar ni samostojno in samo sebi namen, ampak nekaj, kar je v skladu z okoljem, ki ga obdaja. Grom je namreč vedno deloval v določenem okolju, v določen namen in za določeno obdobje. Delal je vselej za neko določeno mesto in svoje delo skušal podrediti osnovnemu namenu.

Glede monografije je Jože Hudeček dejal, da prikazuje Groma v vsej njegovi razsežnosti, v vsej širini njegovih mnogostranih oblik. Pomembna pa je tudi zato, ker je Bogdana Groma vrnila Tržačanom in Slovencem. Brez nje

Slavic tree (1976), North Riverside Illinois

bi po Hudečkovem mnenju Grom doživel usodo številnih Slovencev, ki so se tu rodili, izoblikovali, potem pa so morali iti v svet, ker jih tu nismo razumeli oz. ker smo jim povedali, da smo "preskromni" zanje. Počasi se tem ljudem odrekamo. Koliko velikih Slovencev oz. ljudi, ki so se rodili na Slovenskem, se je na koncu vprašal Hudeček, ima pomembno mesto in vlogo v kulturah drugih narodov, pa mi zanje sploh ne vemo! Brez te monografije bi se z Gromom lahko zgodilo isto.

IŽ

LEP PEVSKI VEČER

6. ZBOROVSKA BOŽIČNA REVIIJA

V soboto, 14. decembra, je bila v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah 6. zborovska božična revija, ki jo je priredil zbor Jacobus Gallus.

Na koncu so zbori skupaj zapeli (Foto Magajna)

Številno občinstvo, ki je napolnilo cerkev skorajda do zadnjega kotička, pričča, da je postala revija ena najbolj pričakovanih in priljubljenih pobud na Tržaškem, saj vsako leto postreže ljubiteljem petja s kakovostnimi zborovskimi nastopi. Tako je bilo tudi letos: poleg zbora Jacobus Gallus pod vodstvom Janka Bana sta nastopila še mešani zbor Primorec-Tabor iz Trebča in z Opčin, ki ga vodi Matjaž Šček, ter Dvojezični zbor-Der zweisprachige Chor pedagoške akademije v Celovcu pod vodstvom Edija Oražeta.

Da ne bomo preveč dolgozvezi pri naštevanju pesmi iz posameznih programov, naj povemo le, da so bili le-ti zelo pestri in raznoliki. Občinstvo je prisluhnilo renesančnim motetom (kot npr. Cantate Domino Claudia Monteverdija), nabožnim skladbam iz obdobja romantike (kot npr. Schubertova Heilig), slovenskim ljudskim in umetnim nabožnim pe-

smim (npr. Svetej se svetej Ubalda Vrabca, Dol poklekimo Pavleta Merkuja in drugimi), črnskim duhovnim (npr. In the River of Jordan Ralph Hunterja, Down by the Riverside Kirby Shawa idr.) ter celo pesmim iz daljne Afrike (naj tu navedemo skladbo Nkosi sike leli Afrika neznanega avtorja, ki je postala južnoafriška državna himna). Vsi trije zbori so na koncu skupaj zapeli skladbo Jeana Camilleja Saint Saensa Tollite hostias. Tako se je 6. Zborovska božična revija na slovesen način zaključila, ni

pa se končal pevski večer, ki se je nadaljeval v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah, kjer je bila lepa in sproščena družabnost.

SPOROČILO UREDNIŠTVA
Prejeli smo veliko število prispevkov in poročil o raznih pobudah in prireditvah. Zaradi preobilnega gradiva nismo mogli vsega objaviti. Nekateri prispevki bodo objavljeni v prihodnjih številkah. Bralcem in sodelavcem se opravičujemo.

- UREDNIŠTVO

ASTROFIZIK JANEZ ZOREC V DSI

V ponedeljek, 16. t.m., je bil gost Društva slovenskih izobražencev astrofizik Janez Zorec, ki deluje na inštitutu za astrofiziko v Parizu. Sicer je Zorec obiskovalcem večerov v DSI že znan, saj je že večkrat predaval. Med drugim je nastopil tudi v okviru študijskih dni Dragi 1990.

Na ponedeljkovem večeru je predaval o manjkajoči materiji v vesolju. Izhodišče njegovega razmišljanja je bil t.i. big bang oz. veliki pok, s katerim naj bi nastalo vesolje. V nadaljevanju se je predavatelj zaustavil ob številnih hipotezah in raziskavah, ki jih opravljajo znanstveniki na tem področju, ter o težavah, s katerimi se srečujejo. Predavanju je sledila sicer krajša, a zanimiva razprava. Janez Zorec se je v naslednjih dneh mudil tudi v Ljubljani in Zagrebu, kjer je imel nekaj predavanj.

draguljarna
malalan

OPČINE - Narodna ul. 28
Tel. (040) 211465

FIORI Mara
CVETLICE

Ulica I. Gruden 48
Tel. 040/226517
Bazovica (Trst)

Raznovrstna
darila
Velika izbira cvetja
za razne priložnosti

TURISTIČNI URAD

AURORA

FARCO s.r.l.
FINE CHEMICALS

KEMIJA
FARMACEVTIKA

BIOPRIMA

Filiala GORICA
Ul. Trieste 160
Tel. (0481) 20769

TRST - Ul. del Lavatoio 4
Tel. (040) 365424
Telex 461012
Telefax (040) 363918

KAKO INVESTIRATI DANES?

Dr. Stojan Pahor

- ✓ INVESTICIJSKI SKLADI
- ✓ HRANILNA PISMA
- ✓ "SICAV" ZA NALOŽBE V SVETOVNA GOSPODARSKA ŽARIŠČA
- ✓ ŽIVLJENJSKA IN VSE DRUGE OBLIKE ZAVAROVANJ

TRST - Foro Ulpiano 3, tel. (040) 371019, (fax) 369863

ZNAMKE VSEH VRST IN RABLJENE TELEFONSKE KARTICE!

Prisrčno se zahvaljujem vsem, ki so doslej sodelovali z mano pri zbiranju znamk za misijone. Akcija se uspešno nadaljuje, zato se še enkrat priporočam vsem, ki se zanimajo za pomoč našim skrbnim misijonarjem. Ob tej priložnosti želim vsem blagoslovljen Božič in srečno novo leto 1997!

FRANC SAKSIDA

UL. BIASOLETTO 125 - 34142 TRST - ITALIJA

KNJIGARNA IN PAPIRNICARNA

FORTUNATO

Na voljo izbira cerkvenih predmetov

TRST - Ul. Paganini 2, tel. (040) 630460

TRŽAŠKA KNJIGARNA

Ul. sv. Frančiška 20
Tel. 635454

Vam vsem voščimo

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO

CENJENE OBISKOVALCE OBVEŠČAMO, DA BO KNJIGARNA ODPRTA V NEDELJO, 22., IN V PONEDELJEK, 23. DECEMBRA.

OBVESTILA

BAZOVICA. V soboto, 21. decembra, bo ob 20. uri božični koncert. Nastopila bosta pevski zbor Skala iz Gropade in bazovski zbor.

SLOVENSKI KULTURNI klub in Radijski oder vabita v soboto, 21. t.m., ob 18.30 na **dobrodeleni večer**, ki bo v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3. Spored: *Božič pri družini March* - bralna predstava I. dejanja mladinske igre Louise M. Alcott *Male dame (Piccole donne)*. Izvajajo člani gledališke skupine SKK. Sledi dobrodeleni tombola z bogatimi darili. Vabljeni otroci in odrasli.

ZGONIK. V župnijski cerkvi sv. Mihaela Nadangela bo koncert božičnih pesmi 26. t.m. ob 16. uri. Sodelovala bosta domači cerkveni pevski zbor in novi oktet Odmevi. Lepo vabljeni!

MARIJIN DOM (ul. Risorta 3) in Radijski oder vabita v nedeljo, 5. januarja, ob 17.30 na ogled božične igrice *Zvezdica za očka* (avtor in režija Lučka Susič). Izvajajo člani gledališke skupine SKK. Vabljeni otroci in odrasli.

POLNOČNICE V TRSTU

Ob 21. uri: Novi sv. Anton

Ob 22. uri: Barkovlje, Rojan, Sv. Vincencij, Škedenj

Ob 22.15: Sv. Jakob

Ob 24. uri: Sv. Ivan (stara cerkev)

Polnočnice na Krasu in v Bregu bodo vse ob 24. uri. Radio Trst A po prenašal polnočnico iz cerkve v Sv. Križu.

DAROV

ZA POPRAVILO župnišča v Sočergi: Severina Bužecan 1.500.000; Marta Požar 20.000; Hedvika Kandut 20.000; Nadja Hrvat in mesto cvetja 50.000; Ivan Bužecan 50.000; Neva Zaghet 100.000; Sara Čok, Sander Žerjal, Pino Marsic, Alenka Kravos, Beti De Luisa, Julka Štrancar, Danila Fator in Dora Živic vsi po 10.000.

ZA SEMENIŠČE v Vipavi: družina Hrvat in mesto cvetja 30.000.

V SPOMIN na dobrega moža, očeta in deda Jakoba Kanduta darujejo svojci po 200.000 lir za svetoivansko župnijsko cerkev, cerkveni pevski zbor, Marijin dom pri Sv. Ivanu, Sklad Mitja Čuk in Novi glas.

V TRAJEN spomin na draga Joka darujejo Slavica in sinovi 500 šilingov za svetoivanski Marijin dom in 500 šilingov za Sklad Mitja Čuk.

V SPOMIN na svojega najboljšega prijatelja dr. Jakoba Kanduta daruje Stanislav Soban 100.000 lir za Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu.

ZA CERKEV v Nabrežini: Kakeš 200.000; v spomin pok. Vladimira Colja daruje sestra Margherita 100.000; v isti namen darujeta Silvana in Vida 50.000; Rudež 50.000; Radovič 35.000; Koželj 35.000; Pertot N. 85.000; Kakeš 35.000; Pertot 15.000; Caharija 35.000; ob krstu Daše Daneluzzo Gabrovec 100.000.

ZA DOM Jakoba Ukmarja: namesto cvetja na grob Srečka Šumana daruje družina Legiša iz Mavhinj 150.000.

OSTALI DAROVI PRIHODNJIČ

VOŠČILA

Slovenska Vincencijeva konferenca se zahvaljuje vsem dobrotnikom in vošči vsem bralcem milosti polne božične praznike ter miru in sreče v novem letu. Voščilom se pridružuje Klub prijateljstva.

Pevcem, pevovodjem, organistom, organizatorjem in njihovim dragim želi veliko božičnega veselja ter zdravo in srečno leto 1997 Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu.

ČESTITKE

Na tržaški univerzi je postal doktor elektronskega inženirstva **Tomaž Petaros**. Iskreno mu čestitajo in želijo obilo uspeha in zadovoljenja v poklicu, ki si ga je izbral, očka, mama, Matejka, sestra Mara in Nada, brat Aleš, mati in tatko ter stric Stevo z družino.

UTRINKI

OREH IN BAZENČEK

Vročina na Krasu je hujša kot drugod. Zlasti otroci so zevali za osvežitev. Pa smo spravili skupaj nekaj desk in kos močnega najlona ter naredili majhen bazen, ki je meril tri-štiri metre. Za otroke je bilo pravo kopalnišče. Otroci so kričali, se oblivali, "plaval".... A starejšim ljudem to ni šlo v račun, skoraj so se pohujševali... in prišli na skrivaj ogledovat to čudo. Na koncu so se zadovoljivo nasmejali. Na dvorišču je bilo veliko orehovo drevo. Z vrvmi smo naredili nekakšno gugalnico. Močnejši otrok je poganjal premočno, da se je veja odlomila in vse je padlo na gručo otrok. Velik živčen fant se je sprl z otrokom, prijel sekiro in hotel maščevati novo - strgano - srajco. Vsi so zakričali od strahu pred sekiro! Zgrabim ga z vso močjo za roko, jo udarim, da povesi sekiro, in rečem: "Daj no! Oprosti otroku! Srajca bo gotovo nova, saj ti si dobrega kova!" In dvorišče je zopet zaživelo... - (B+B)

SKLAD MITJA ČUK

BOGATA BOŽIČNA ŠTEVILKA ŠKRATA

BREDA SUSIČ

Neobičajni sveti Miklavž, ki se na snow-boardu preizkuša v nevarnem skoku, krasí platnico dvojne 9./10. številke Škrata, glasila Sklada Mitja Čuk. Številka je izšla konec novembra, vendar je ne samo na platnici, pač pa tudi po vsebini že osredotočena na bližajoče se božične praznike. Med članki, ki se - kot je značilno za to revijo - posvečajo psihološkim in pedagoškim temam, najdemo namreč tokrat približno polovico takih, ki so božično obarvani.

To velja že za sam uvodni članek z naslovom *Angelčki pod Volti di Chiozza* izpod peresa časnikarja in pisatelja Saše Martelanca. Avtor prikazuje moža brez ene noge, ki v centru mesta prosi vbojajme. Skozi njegove oči opisuje, kakšen je odnos ljudi do drugačnosti - večina se obnaša brezbrizno, drugi so v zadregi pred prizadetimi, spet tretji svojo skopost opravičujejo tako ali drugače, včasih celo s hudobnimi pripombami na račun berača. Edini, ki so do prizadetih ljudi odprti in brez predsodkov, so otroci. Ti se samono-

gemu beraču sproščeno približajo in mu darujejo nekaj toplote s prijaznim nasmehom ali prisrčnim pozdravom. V božičnem času, ko smo vsi občutljivejši do stisk sočloveka, bi nam, odraslim, morali biti taki "angelčki" v zgled.

Pregled božično obarvanih člankov nadaljujemo s prispevkom Zvoneta Štrublja o novem slovenskem prevodu Svetega pisma. Avtor najprej seznanja bralca z nekaterimi bolj splošnimi podatki o tem, kako je do novega prevoda prišlo in kaj vse vsebuje (npr. uvode v vsako knjigo Svetega pisma, bogate opombe, slovar, stvarno kazalo itd.), potem pa se osredotoči na obravnavo božičnih dogodkov na straneh novega Sv. pisma.

Likovnica Jasna Merku tokrat piše o srečanju z Emiliom Tardifom - patrom, ki slovi po tem, da prihaja med njegovimi mašami do čudežnih ozdravljenj - prejšnjega avgusta v Ljubljani.

Tudi rubriki *Naša preteklost* in *Zbirajmo znamenja* tokrat božično obarvani. V prvi etnologinja Tanja Tomažič piše o mojstru Kobalu iz

Cerkna, ki poleg znamenitih domačih lesenih pustnih mask, lavfarjev, izdeluje tudi lepe lesene jaslice. V drugi pa filatelista Peter Suhadolc piše o zgodovini znamk z božičnimi motivi in o čaru takih zbirk.

V rubriki *Zanimivi poklici* - s tem začnemo pregled člankov, ki so po vsebini bliže dejavnosti, s katero se ukvarja Sklad Mitja Čuk - Jelka Cvelbar nadaljuje svoj pogovor z učiteljico in prostovoljko Tereziko Srebrnič. V tej številki se osredotoča na opis bogatih izkušenj ob prostovoljnem delu s hudo prizadetimi otroki v nekem zavodu redovnic usmiljenk v Izraelu.

Zelo zanimivi so tudi članki o otrokovem veselju in težavah pri branju, ki ga je napisala pisateljica Berta Golob, o pomenu sluha za razvoj govora, o katerem piše logopedinja Miriam Kandut, in o vplivu družine na nasilno vedenje mladostnikov izpod peresa psihologinje dr. Martine Tomori (ki se je problemu nasilja - iz drugačnih zornih kotov - posvetila že v prejšnjih številkah Škrata). Suzi Pertot se je v svojem prispevku zopet posvetila življenju pred rojstvom. Tokrat obravnava razvoj otrokovih psiholoških sposobnosti pred rojstvom.

V rubriki *Jezikovna vzgoja* je tokrat objavljen članek Žive Gruđen o zborniku *Otroški jezik in manjšine*. To je zbornik referatov, ki so jih pred dvema letoma predstavili na mednarodnem posvetu, ki ga je priredil študijski center Nediža v sodelovanju z vsedržavnim odborom jezikovnih manjšin v Italiji CONFEMILI.

Katja Kjuder že več kot leto dni objavlja v Škratu svojo študijo o Ciganih v Evropi. Tokrat se je osredotočila na opis življenja Romov v treh evropskih državah, Španiji, Nemčiji in na Nizozemskem.

Iz vsega napisanega je razvidno, da je Škrat bogat in zanimiv, zato ga priporočamo v branje.

PREDSTAVITEV DVEH UČBENIKOV

»GREMO NA POŠTO«
ZA OBOGATITEV JEZIKA

ERIK DOLHAR

Predsednica Slavističnega društva mag. Majda Kaučič je v petek, 13. t.m., v prostorih Zadrugne kraške banke na Opčinah predstavila dva nova učbenika za osnovnošolce.

Učbenik *Gremo na pošto* je nastal izpod peresa Jelke Morato, Lučke Abram, Vesne Sandalj in Stanke Čuk. *Veselo s slovenščino* pa je spisal Jelka Morato. Učbenika predstavljata pomembno zapolnitev vrzeli na knjižnih policah naših osnovnošolcev, saj se ti večkrat soočajo s pretežnimi teksti z onstran meje, ki niso primerni za otroke iz pretežno italijanskega okolja in brez bogatega besednega zaklada. Slovenske raziskovalke pedagoškega zavoda IRRSAE so se tega zavedele in zato izdelale načrt o sestavi posebnih didaktičnih pripomočkov, ki bi zadostili potrebam zamejskih osnovnošolcev. Izvedle so anketo, s katero bi prišli na dan najbolj šibka področja otrokovega izražanja in tematski sklopi, ki bi jih bilo treba obravnavati. Največje zanimanje je bilo čutiti za javne ustanove; zato je raziskovalna skupina

v učbeniku posvetila pozornost pošti. *Gremo na pošto* je pravzaprav slovar besed, za katerega so raziskovalke našle spodbudo pri učbeniku Jelke Morato *Veselo s slovenščino*, ki je namenjen italijanskim osnovnošolcem v istrskih solah. Od tod sodelovanje Moratove pri publikaciji, ki je namenjena zamejskim otrokom. Za likovno plat zvezka je poskrbel ilustrator Walter Grudina, ki je s svojimi risbami obogatil učbenik in tako približal malim bralcem vsebino knjižice. Učbenik *Gremo na pošto* je namenjen učencem prvih treh razredov osnovnih šol, slediti pa bi mu morala še dva, za četrti in peti razred ter za nižjo srednjo šolo. Gradivo je že pripravljeno, zaenkrat pa manjka finančni pokrovitelj, ki bi omogočil izdajo še teh dveh - za našo šolo izredno pomembnih - knjig.

NEKOČ IN DANES

ŽGANJEKUHA

Obdobje od sv. Martina do konca leta je tipično in primerno za žganjekuho. Na posnetku sta Patrik in Mirko Pahor ob kotlu pri "Lahovih" v Medji vasi. Kotel je izdelan iz nemškega torpeda. Mirko se z žganjekuho ukvarja že celih 30 let, zato zna marsikaj povedati tudi o časih, ko

se je ob kotlu zbiralo toliko "pokušalcev", da so bili domačini lahko zadovoljni, če so sploh prinesli domov steklenico prozorne tekočine. Sedaj so količine večje kot nekoč, zaradi vedno višje obdavčitve pa je nadaljevanje te tradicije pod vprašajem.

Od 25. decembra 1996 do 6. januarja 1997 bo v župnijski dvorani V NABREŽINI

RAZSTAVA

30 portretov doberdopskega slikarja Vladimira Lakoviča. Obenem bo tradicionalna razstava jaslic in motivov.

V nedeljo, 29. decembra, bo v nabrežinski cerkvi ob 16. uri vsakoletna **revija božičnih pesmi**. Nastopa številčni mešani zbor iz Vipave, ki ga vodi Damjana Božič. Na koncu ocene in nagrade za jaslice.

PREDSTAVITEV ZBIRKE GMD ZA LETO 1997

V petek, 13. decembra, je bila v prostorih Katoliške knjigarne predstavitev zbirke knjig Goriške Mohorjeve družbe.

FOTO BUMBACA

Prisotne, med katerimi naj omenim državnega sekretarja za Slovence po svetu dr. Petra Vencija, je v imenu založbe pozdravil predsednik Oskar Simčič. Zahvalil se je tudi vsem sodelavcem, ki so s svojim trudom omogočili izid letošnje zbirke. Tajnik Marko Tavčar, ki je povezoval večer, je zbirko na kratko predstavil in podčrtal težave, s katerimi se je morala založba spoprijeti pri izdaji knjig.

Zbirka knjig Goriške Mohorjeve družbe šteje letos poleg vsakoletnega *Koledarja* še tri knjige. O prvi, ki je antologija del pisatelja Milana Lipovca in nosi naslov *Cesta, reka in ljudje*, je spregovorila prof. Nada Pertot, ki je tudi poskrbela za dragoceno uvodno študijo. Omenila je dejstvo, da so knjige Milana Lipovca pošle, in podčrtala pomembnost odločitve, da je prišlo prav v tem trenutku do izdaje izbora iz njegovih del. Na tak način se slovenskemu bralcu ponovno nudi možnost seznaniti se z delom tega odličnega slovenskega pisatelja, ki prav letos praznuje 85-letnico življenja. Nato je prevzel besedo še pisatelj sam, ki se je najprej zahvalil GMD in urednici knjige prof. Nadi Pertot, za tem pa še spregovoril o Brkinih, kjer je preživel svoja rosna leta in kjer je tudi našel snov za večino svojih del. Poudaril je značilnost tega koščka slovenske zemlje, kjer še prevladuje čista slovenska govorica, z mnogimi danes že manj znanimi izrazi, tako da si je v tem oziru v marsičem sličen s slovensko Benečijo. Avtorju se ob njegovem visokem življenjskem jubileju klanja tudi pisatelj Boris Pahor, ki je knjigo obogatil s kratko spremno besedo. Za opremo in ilustracijo knjige pa je poskrbel Franko Žerjal.

Druga knjiga letošnje knjižne zbirke je delo Saša Rudolfa *Xolotl* s podnaslovom *Med*

resničnostjo in domišljijo. Avtor, ki je znani in uveljavljeni časniki, sedanjí glavni urednik slovenskih radijskih in televizijskih poročil na deželni sedeži italijanske radiotelevizije RAI, je v svojem posegu orisal nastanek knjige. Kot poročevalec s številnih olimpijskih iger in vojni dopisnik iz Bosne in Hercegovine, natančen opazovalec družbe in preučevalec zgodovine krajev, ki jih je obiskal, je izkušnje, ki si jih je nabral zaradi službenih dolžnosti, prepletel s spomini na očeta Ivana Rudolfa-Učenikova. Ta je bil tako med drugo svetovno vojno kot po njej ena vidnejših družbeno-političnih osebnosti polpretekle zgodovine. Knjigo bogatijo številni fotografski posnetki in dragoceni dokumenti, za likovno podobo pa je poskrbel Pavel Maggiani. V svojem delu se Rudolf spominja tudi nepozabnih kolegov, s katerimi je ob dol-

goletnem skupnem delu navezal prijateljske stike, Saše Ota, Marca Luchetta, Daria D'Angela, ki jih je med snemanjem v Mostarju pokončala hrvaška granata, pa Mirana Hrovatina in Marcella Palmisana, ki sta bila ubita v Mogadišu.

V okviru zbirke *Naše korenine*, ki jo urejuje dr. Branko Marušič, je izšla knjiga *David Doktorič-Primorski duhovnik med starim in novim svetom*. Delo, ki osvetljuje ta pomembni lik primorske polpretekle zgodovine, je predstavila dr. Irene Mislaj. Sama je tudi zbrala večino gradiva, sestavila življenjepis o Davidu Doktoriču in bibliografijo. Prof. Zora Tavčar je v knjigi poskrbela za izbor Doktoričevih pesmi in nam Doktoriča predstavila kot pesnika, dr. Zorko Harej pa je osvetlil njegovo delovanje na glasbenem področju. Knjigo je opremil Pavel Medvešček, ki že dolga leta skrbi za zunanjo podobo zbirke *Naše korenine*.

O *Koledarju* za leto 1997, ki poleg omenjenih knjig dopolnjuje zbirko, je spregovoril urednik dr. Jože Markuža. Njegovo vsebino sestavljajo članki, ki obravnavajo zgodovinske in družboslovne zapise, socialna vprašanja, življenje Cerkev ter narodopisna in spominska pričevanja. Koledar tudi podrobno poroča o delovanju društev in organizacij na Goriškem in Tržaškem in je zato dragocena priča naše prisotnosti in ustvarjalnosti. Platnice in koledarski del je izdelala Jasna Merkù.

Na večeru so predstavili tudi skupno izdajo treh Mohorjevih družb, *Družba sv. Mohorja*. Delo je predstavil dr. Branko Marušič, ki je poskrbel za prikaz zgodovine Goriške Mohorjeve. Knjiga, ki obširno oriše zgodovino in vlogo najstarejše slovenske založniške ustanove, je še obogatena s celotno bibliografijo treh "sestrskih" družb.

IFŽ

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

KATOLIŠKA
KNJIGARNA

- knjige, revije
- vse za šolo in pisarno
- razne vrste papirja
- sakralni predmeti, sveče
- darila
- plošče, kasete
- igrače

GORICA - Travnik 25
Tel. (0481) - 531407

TISKARNA BUDIN

GRAFICNO OBLIKOVANJE IN TISK

34170 gorica - riva piazzutta 18
tel. / fax (0481) 531676
e-mail: budin@mbox.vol.it

DRAGULJARNA - URARNA - ZLATARNA

VIRGILIO BRATINA s.n.c.

Dolga in kvalitetna prisotnost, označujejo jo resnost, strokovnost, kompetentnost na področju trgovine.

TRŽIČ - Corso del Popolo 28, tel. (0481) 410674

Urnarna - zlatarna

Od leta 1897
profesionalnost v
tradiciji

Šuligoj

GORICA - Ul. Carducci 49, tel. 535657

MESNICA
BAR

Veseli Božič in srečno
novo leto 1997

KROMBERK - 5000 Nova Gorica, tel. 00386-65-26260

Mesnica - delikatesa

Lastna proizvodnja delikates

Faganel David

GORICA - Ul. S. Michele 165, tel. 520080

Leban Nives

GORICA - Trg S. Andrea 6, tel. 21854

GOSTILNA PAOLA

Zaprto ob četrtkih

ŠTANDREŽ - Ul. Monte Sabotino 20, tel. (0481) 21771

RESTAVRACIJA NANUT

Zaprto ob sobotah in nedeljah

ŠTANDREŽ - Ul. Trieste 118, tel. (0481) 21168

Roman bar

Roman Cotič

vošči vsem blagoslovljene praznike

GORICA - Travnik, vogal ul. Roma in ul. Oberdan

GOSTILNA

FRANC
PODVERŠIČ

GORICA - Ul. Brigata Pavia 61
Tel. 530518

GRAFICA GORIZIANA S.n.c.

TISKARNA - OFFSET

**GRAFICA
GORIZIANA**

GORICA - Ul. Gregorčič 18 tel. 22116 - fax 22079

**KOSIČ
GORICA**

Raštel 19
Tel. (0481) 531884
Fax 534470

TRGOVINE
OBUTVE

Raštel 7
Tel. (0481) 535162
K2 - Ul. Oberdan 7
Tel. (0481) 535520

OTROŠKA OBUTEV

Raštel 8
Tel. (0481) 33465

ODER 90 / 22. DECEMBRA

BOŽIČ, ČAS PREMIŠLJEVANJA,
A TUDI RADOSTI

To naj bi bila vodilna nit božične prireditve, ki bo v nedeljo, 22. t.m., v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v organizaciji mladih članov Odra 90, v režiji Aleksija Pregarca in ob sodelovanju MoPZ Filej in SCGV E. Komel.

Da bi kaj več izvedeli o prireditvi, smo se pogovorili z Matejem Klanjščkom, ki je med organizatorji večera. Povedal nam je, da se je zamisel rodila pred približno dvema mesecema, ko se je članom Odra 90 zdelo primerno, da bi za božične praznike organizirali prireditev, ki bi s svojim sporočilom znala med gledalci vzbuditi zavest, da je božični čas trenutek premišljeva-

nja, a tudi radosti. Skupno z režiserjem Pregarcem so zato zbrali besedila primorskih avtorjev, kot sta goriška pesnica Ljubka Šorli ali Ivan Trinko - Zamejski, ki prek obujanja praznovanj Božiča v starih časih in ob oživilanju že pozabljenih ljudskih navad ustvarjata sproščeno in veselo vzdušje. Z recitali in glasbenimi točkami bi prehodili razne trenutke božičnih praznikov, osrednja misel pa bi bila posvečena obhajanju praznika Nedolžnih otrok (28. december). Želja organizatorjev je, da bi prireditve, skupno z voščili, prinesla kaj globljega, kot so zgolj razsvetljena mesta, izložbe in nakupovalna mrzlica. IFŽ

VERJAMEM, DA
SE ŽIVLJENJE...

začne pri spočetju, skrivnostnem trenutku, v katerem je človeška ljubezen Stvarnik skupaj s teboj.

Goriški Center za pomoč življenju (Centro di aiuto alla vita - CAV) že vrsto let pomaga ženskam, ki se soočajo s težavo ali nezaželeno nosečnostjo. Ljudje, ki prostovoljno delujejo v centru, imajo različne poklicne izkušnje; zato na strokoven in ljubeč način sprejemajo te ženske, matere in dekleta, jim stojijo ob strani, nudijo jim materialno in moralno pomoč. Center obstaja predvsem zato, ker je življenje velik dar, dejanje ljubezni, in ga moramo ščititi od samega spočetja. Zavzema se za oblikovanje nove kulture življenja. Velikokrat se zdi, da je splav najlažji način reševanja nezaželene nosečnosti, zamolčano pa nam je dejstvo, da splav lahko privede žensko do nepremostljivih fizičnih in psiholoških težav; zatreti razvijajočo se življenje je namreč

moralno nedopustno dejanje. Center sledi mamiciam po rojstvu, tako da jim pomaga pri ponovni vključitvi v okolje (delovno mesto, nadaljevanje študija...). Pomaga tudi potrebnim družinam in prizadetim otrokom. Organizira predavanja, manifestacije, zbira sredstva (denar, obleke, pripomočke za dojenčke ipd.).

Letos sodeluje center na božičnem obrtno-umetniškem sejmu v Gorici, da bi predstavil javnosti svoje dejavnosti. Že v nedeljo, 15. t.m., je imel svojo stojnico s prodajo volnenih majic in izdelkov za otroke. V nedeljo, 22. t.m., se bo prodaja nadaljevala. Na programu je tudi koncert skupin 'Zuf de Žur in Band (od 15. do 17. ure). Izkupiček bo v celoti namenjen materam in dekletom, ki jih center spremlja in podpira.

Centro di aiuto alla Vita,
Corso Verdi, 4, GORICA, tel.
535152.

NADŠKOFOVO BOŽIČNO VOŠČILO

"Ko je nastopila polnost časov, je Bog poslal svojega Sina, rojenega iz žene" (Gal 4,4). Bog se je približal človeku, stopil je v intimen odnos z njim: temu se moramo vsak dan znova čuditi. Naša vera, pogosto utrujena in osiromašena, naj zaživi, ko uzre Očetovo ljubezen; ta je dala v naše roke svojega edinega Sina. Na Kristusa glejmo ne kot na nekoga, ki je nekdanj šel mimo, ampak kot na osebo, ki stalno prihaja v naše življenje kot Abrahamov Bog, Bog živečih, Bog, ki ustvarja zgodovino skupaj z nami.

V pričakovanju na veliki jubilej bi se morala vsaka krajevna skupnost postaviti nekaj vprašanj o svoji zgodovini, o zavesti, da je klicana k veri. Vabim vas, da se odzovete na skorajšnje predloge Škofijskega pastoralnega urada glede preučevanja in spoznavanja izvorov naših cerkva, o zametkih evangelija na oglejskem področju. Povezano s poglobitvijo naše vere je škofijsko romanje v Sveto deželo od 28. februarja do 7. marca 1997. Kontempliranje krajev, ki se jih je dotaknil Gospod, naj nas prepriča, da nas Gospod ni pozabil, ampak da misli na nas, skrbi za nas. Pred njim nismo številke, ampak obličja, osebe, ki nas ljubi z ljubeznijo, ki je bila od zmeraj. Želim vam - posebno bolnim in tistim, ki trpijo zaradi bolezni ali samote - svetel Božič in novo leto, polno milosti.

VAŠ p. ANTONIO VITALE BOMMARCO, NADŠKOF

REZIJANI V SOVODNJAH

V mesecu juniju so se sovodenjski občinski upravitelji v Reziji dogovorili za kulturno sodelovanje s tamkajšnjo občinsko upravo. Prvi kulturni večer so imeli Rezijani v Sovodnjah v soboto, 30. novembra. Popoldan pa je Rezijane, ki jih je vodil župan Luigi Paletti, pozdravil sovodenjski župan Igor Petejan, ki jim je tudi predstavil svojo občino. V imenu svetovalske skupine, izvoljene na listi SSK, je prisotne pozdravil Benjamin Černic. Župan občine Rezija Luigi Paletti je vse nagovoril najprej v rezijanščini in nato v italijanskem jeziku. Na kratko je predstavil zgodovino Rezije, ki zavzema četrtno videmske pokrajine in meri 119 kvadratnih km. Danes šteje občina le okrog 1300 prebivalcev, ker jih je s trebuhom za kruhom v zadnjih tridesetih letih odšlo več kot 60 odstotkov. Izseljevanje je v zadnjih letih ponehalo. V sovodenjskem Kulturnem domu je sledil kulturni večer z naslovom *Rezija v pesmi, sliki in plesu*. Nastopila je vokalna skupina *Rože majave*, ki je zapela izbor rezijanskih pesmi, precej pa je bilo tudi pesmi Silvine Paletti. Z diapozitivi so Rezijani predstavili tudi lepoto svoje dežele. Člani folklorne skupine *Val Resia* pa so v narodnih nošah in ob spremljavi citer in bunkul zaplesali splet rezijanskih pesmi. Goste je na kulturnem večeru pozdravila predsednica KD Sovodnje Tatjana Cotič, medtem ko sta župana Petejan in Paletti poudarila koristnost takih večerov in si zaželela, da bi podobne kulturne prireditve nadaljevali tudi v prihodnosti. V imenu ZSKD in SKGZ je prisotne pozdravil Silvano Semolič. Predstavnica občine Rezije in občinska svetovalka Luigia Negro se je gostiteljem zahvalila za lep večer in Sovodenjce povabila v Rezijo. - REMO DEVETAK

DVA ŠTEVERJANCA, DVE PRIZNANJI

V goriškem telovadnem središču UGG (Unione Ginnastica Goriziana) sta dva Števerjanca dosegla lep uspeh na mestnem tekmovanju v izdelavi jaslice. Mirko Maraž, na Goriškem znani izvirni umetnik, je prejel nagrado za najlepše jaslice, ki jih je naredil iz drevesnih in trtnih korenin; po koncu razstave bodo te šle v štandreško cerkev. Marko Černic pa je prejel nagrado občinstva: izdelal je posebne jaslice izključno iz ekoloških materialov (nič plastike ipd.); figure so bile v vosku, dosti je bilo gibljivih mehanizmov. Jaslice je posnel tudi slovenski televizijski program RAI.

Gostilna
«FRANC»

SOVODNJE OB SOČI - Prvomajska 86, tel. (0481) 882038

Pri Francetu

Pristna domača kuhinja
Zaprto ob nedeljahGOSTILNA
KORŠIČ

Zaprto ob torkih in sredo

ŠTEVERJAN - Sovenca 7, tel. (0481) 884248

Trattoria Gostilna
1870 - 1990
Devetak

di Devetak Agostino & C. s.n.c.

Zaprto v
ponedeljek in torek

VRH SV. MIHAELA 48 (Sovodnje ob Soči), tel. 882005

Gostilna pri Mirkotu
*Al ponte del Balvario*Zaprto ob torkih zvečer in sredo cel dan
Urniki: 9.-15., 18.-24. Tel. (0481) 534428

GROJNA - VALLONE DELLE ACQUE 2

GOSTILNA

»Pri Mirotu« (Da Miro)

Zaprto ob torkih

SOVODNJE OB SOČI, tel. 882017

GOSTILNA

OB TORKIH ZAPRTO

JAZBINE 16 - Števerjan
Tel. (0481) 391633
390247

GOSTILNA

VID PRIMOŽIČ

pri Pavlinu

Zaprto ob petkih

GORICA - Drevored 20. septembra 138, tel. 82117

GOSTILNA SIRK

PRI LOVCU

SUBIDA - PLEŠIVO, tel. 60531

RESTAVRACIJA

VOGRIČ

s.a.s.

di PODGORNIK JOŽICA & C.

Zaprto ob torkih in sredo

- tipična domača hrana, specialitete na žaru
- dvorana za poročna kosila, slavnosti
- park

Vošči svojim
obiskovalcem v zamejstvu
in matični
domovini vesel Božič
in srečno novo leto

ŠTEVERJAN - Klanec 23,
tel. (0481) 884095PALACE
Hotel

Naj Kristusovo rojstvo ob pomoči slovenske Cerkve in ljudi dobre volje z novim letom 1997 prinese vsem Slovincem doma in po svetu dokončno spravo in zaslužen blagostanje.

Naj duhovne, moralne in narodne vrednote ponovno zaživijo v srcih slovenskega naroda.

To so moje želje in voščila vsem rojakom - Slovincem!

Vinko Levstik - Gorica

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču, približno 1 km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, konferenčno dvorano za 100 oseb in manjšo dvorano za 30-40 oseb. Moderno opremljen, 75 sob ali ca. 150 ležišč. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon, radijski in televizijski sprejemnik. Zavarovan parkirni prostor.

Naslov: PALACE HOTEL, Korzo Italia 63 - 34170 GORIZIA GORICA, tel. (0481) 82166, fax (0481) 31658

HOTEL EMONA 2. kat. je v zgodovinskem središču Rima. Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon, mini bar ter ogrevalne naprave pozimi, poleti pa hladilne. Hotelsko osebje je slovensko: poskrbelo bo za vaše dobro počutje. Hotel ima tudi svoj avtopark.

Pokličite nas po telefonu: (06) 7027911 ali 7027827, fax (06) 7028787
Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 23 - 00185 ROMA RIM

V OBEH HOTELIH IMAJO SLOVENSKE GOSTJE POPUST. PRIČAKUJEMO VAS!

MOŠKI ZBOR MIRKO FILEJ

PEVSKA TURNEJA MIRKA FILEJA

Pevci goriškega moškega zbora že dolgo ne pomnijo tako intenzivnega tedna kot se je zvrstil od nedelje, 24. novembra, do naslednje nedelje, 1. decembra. Prvo navedeno nedeljo je zbor nastopil na Cecilijanki, nato v petek, 29. novembra, na drugi Cecilijanki (v cerkvi sv. Ignacija na Travniku), v soboto, 30. novembra, v Slovenski filharmoniji v Ljubljani in naslednjega dne še v novi cerkvi na ljubljanskih Žalah. Zadnja dva nastopa sta bila združena še s prijetnim popotovanjem po Gorenjski.

O slavnostnem koncertu v Slovenski filharmoniji je Novi glas že poročal. Goriški pevci bi na tem mestu radi le še izrazili hvaležnost pokojnemu Ladu Ločniškarju, ustanovnemu članu in dolgoletnemu predsedniku Moškega pevskega zbora Medvode za njegovo pozornost do nas, ki živimo zunaj matične domovine. Zelo pomembna je že njegova zamisel, da v osrčju Slovenije - v Medvodah - vsako leto praznujejo slovenski kulturni praznik z gostujočim zborom iz zamejstva. Ciklus gostovanja je dosegel svoj višek prav s skupnim srečanjem v Filharmoniji, ki ga je ravno tako načrtoval že pokojni Lado Ločniškar. Prijetno dogajanje v pevski dvorani se je po koncertu preselilo še na prijazno zakusko v vrhni, mali dvorani, kjer so se kovali nova prijateljstva in načrti.

Prenočili smo v hotelu Grad Hrib v Predvdoru ob umetnem jezeru, ki je trenutno v prenovi. Kljub temu je bil zajtrk s pogledom na zasneženo pokrajino nekaj posebnega. Še lepše je bilo potem, ko smo se z avtobusom prebili skozi jutranjo meglo in nenadoma pred sabo uzrli zasneženi, s soncem obsijani Triglav s sosednjimi vrhovi. V Radovljici ga imajo kot na dlani in prav tam je bila naša naslednja postaja. Sodelovali smo pri župnijski maši in se nato v gostilni Lectar srečali s

pravimi gorenjskimi dobrotami, s katerimi nas je v toplih domačih prostorih streglo osebje v narodnih nošah.

Čakalo nas je še povabilo v Kropo, vmes pa še postanek na Brezjah, kjer se je v zgodnjem popoldnevu spet oglasila naša pesem. Naši prijatelji v Kropi so nas povabili v Kovaški muzej, ki nam zelo nazorno približa znano žebjarstvo in sploh kovaško tradicijo Kroparjev. Ogledali smo si tudi razstaveni prostor podjetja Uko, ki danes nadaljuje kropsko tradicijo. V načrtu je, da Kropo spet obiščemo za slovenski kulturni praznik, tedaj z nastopom.

V Ljubljani je bilo še časa za kratek potep po mestu, nato pa še zadnji cilj potovanja: Žale. V večernem hladu smo se najprej zbrali ob Lipi sprave in zapeli *Večerni ave*. V sami cerkvi pa je sledil recital Ljubke Šorli-Bratuž *Venec spominčič možu na grob*, ki ga je po uvodnih mislih Petra Simonitija podala Sonja Mlejnik, oba v okviru ljubiteljskega gledališča Teharje. Za glasbeno obogatitev med posebnimi soneti je poskrbel organist Hubert Bergant, naš zbor pa je uvodnim *Kraguljčkom* na koncu dodal še kar majhen koncertni program. Tako kot v Štandrežu, na Vranskem in Tolminu, je bil tudi žalski recital ganljivo doživetje. Svetovni slovenski kongres - Konferenca za Slovenijo nam je v zahvalnem pismu med drugim sporočil: "Vaše darilo je bilo eden od tistih kamenčkov prelepega mozaika v spomin vsem Slovincem, ki so trpeli in umirali za svoj narod. S svojim srčnim nastopanjem in trudom, da bi ob spominu na nam vsem draga rojaka povezali Slovence in jih potrdili v sožitju in iskreni ljubezni, uresničujete poslanstvo Kongresa."

Ob lepim doživetjih z opisane turnee se zbor že pripravlja na naslednje božične nastope.

PB

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Ker se zavedamo velikih potreb ob obnovitvi Katoliškega doma, začnemo širšo akcijo za podporo Kulturnemu centru Lojze Bratuž.

Z združenimi močmi lahko veliko naredimo!

Svoj dar so do sedaj že prispevali: Marija Bevčič 5.000.000; Vida Biteznič 1.000.000; Anka Černic 100.000; Marija Češčut 500.000; Gabrijel Devetak in Ivanka Velušček 200.000; K.D. 2.000.000, L. L. Drole 1.000.000; Silvan Kerševan 1.000.000; družina A. Kosič 1.000.000; Saksida, Branjnik, Čuk 300.000; Marija in Jožica 1.000.000 lir.

POLNOČNICE

Cerkev sv. Ivana ob 24. uri, Zavod sv. Družine ob 22. uri, Marijine sestre na Korzu ob 22. uri, Štandrež ob 24. uri, Sovodnje ob 24. uri, Števerjan ob 24. uri, Podgora ob 24. uri, Pevma ob 22.30. uri, Štmaver ob 24. uri, Gabrje ob 24. uri, Doberdob ob 24. uri, Jamlje ob 24. uri.

OBVESTILA

GLASBENA MATICA vabi na Praznično glasbeno voščilnico, ki bo 19.12. ob 18.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah. Nastopajo gojenci GM.

KD DANICA in KD O. Župančič prirejata v petek, 20. t.m., ob 20.30 kulturni večer v domu Danica na Vrhu ob 20-letnici pobratena družtev. Nastopili bodo dekliški zbor Danica, MePZ O. Župančič in otroški zbor O. Župančič. Kratek recital bo povezoval program.

ŠIRŠI ODBOR Zveze slovenske katoliške prosvete se bo sestel v ponedeljek, 30. t.m., ob 20.30 na začasnem sedežu, Drevored 20. septembra 118.

ŠTANDREŠKA RAJONSKA konzulta prireja v sodelovanju s štandreško osnovno šolo F. Erjavca, župnijo in kulturnima društvoma tradicionalno predbožično srečanje, ki bo v nedeljo, 22. t.m., ob 15. uri na trgu pred cerkvijo. V primeru slabega vremena bo srečanje v cerkvi. Otroci štandreške osnovne šole bodo uprizorili *Božično legendo*, ki je lansko leto izšla pri GMD. Sodelovala bosta oba štandreška zbora z božičnimi motivi. V SOBOTO, 21. t.m., bodo osnovnošolski otroci obiskali najstarejše vaščane in jim voščili za praznike. Prireditev je združena z nabiralno akcijo za lačne otroke. V ZAČETKU januarja je predvidena baklada v dobrodelne namene.

UPOKOJENKA, STARA 53 let, brez obveznosti, išče zaposlitev za nego starejših ljudi pri slovenski družini v Gorici. Lahko kličete od 20. ure dalje na tel. 0038665 / 25-292

OPERETA PRI BELEM KONJIČKU na slovenski televiziji. Slovenska televizija tretjega italijanskega omrežja bo oddajala opereto *Pri belem konjičku*, ki jo je ZSKP uprizorila ob otvoritvi Kulturnega centra L. Bratuž oktobra letos. Televizija bo delo oddajala v dveh delih: prvi bo v sredo, 1. januarja 1997, po slovenskih poročilih ob 20.50, drugi pa v ponedeljek, 6. januarja, ob isti uri.

DAROV

ZA SLOV. Karitas: Marija Grudina 50.000 lir.

ZA NOVI glas: za objavo darov v l. 1996 Gabrje/Vrh in Rupa/Peč 100.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrju: zakonska skupina 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: N.N. 50.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Srečko Pavletič 50.000 za cvetje; Emanuela Ožbot 15.000; Leopold Ožbot 60.000; N.N. za cvetje 5.000 lir.

ZA CERKEV v Števerjanu: letnik 1966 ob srečanju 140.000; letnik 1946 ob srečanju 200.000; N.N. 50.000; Karlina Komic 50.000; N.N. 50.000; N.N. 100.000; N.N. za ogrevanje 50.000 lir.

NAMESTO ČVETJA na grob pok. Justine Komjanc, za števerjansko cerkev: Pintar Pepi 50.000; nečakinja 100.000; nečakinja 100.000; sestra Marija z možem 100.000; Marčelo Humar 100.000; druž. Štekar 200.000 - za Sedejev dom: druž. Komjanc Aleš 250.000 - za cerkveni pevski zbor: nečakinja 50.000; sestra Marija z možem 50.000 - za lačne otroke: druž. Klanjšček Slavko 50.000 lir.

ZA LAČNE otroke v misijonih: Budal J. 300.000 lir.

ZA SLOV. misijonarje: Budal J. 300.000; N.N. 200.000 lir.

ZA KULTURNI center Lojze Bratuž: namesto cvetja na grob Gizele Gulin Helka in Renato 50.000 lir.

MIMICA, VENKO in Lidija namesto cvetja na grob tete Zalke za cerkev na Vrhu 50.000, za misijon p. Kosa 100.000 lir.

ZA DRUŠTVO Rupa-Peč: Avgustin Devetak ob občnem zboru SSK Sovodnje 50.000.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. s Peči 100.000 lir.

VOŠČILO

Člani župnijskega pastoralnega in gospodarskega sveta Gabrje, Vrh in Rupa/Peč želijo skupaj z župnikom vsem župljanom, zlasti tistim, ki kakorkoli trpijo, lepo praznovanje Božiča ter zdravo in srečno Novo leto. Voščila razširjajo obenem na vse rojake!

ČESTITKA

Jožetu, organistu v težkih črnih letih, želimo ob 90-letnici še obilo vipavskih kapljic. Vsi Koršičevi

sobema s.n.c.

vošči vesele božične praznike

SOVODNJE OB SOČI - Case sparse 77
Tel. (0481) 521550, telex 461207, fax 20969

TEKNOMEC

pisarniški stroji
OLYMPIA - OLIVETTI
pisarniška oprema - telefax RICOH
fotokopirni stroji
RICOH - MITA - CANON
blagajne SUPREMA

GORICA - Korzo Italia 76, tel. in fax (0481) 81032

Gradbeno podjetje

Hede Alojz Ivan

ŠTEVERJAN - Dvor 13, tel. (0481) 884015

ELEKTRO TERMO SANITARIJE

SOSOL WALTER

GORICA - Travniki 21, tel. (0481) 535516

MEHANIČNI PRIBOR DANIELA PUJA

GORICA - Ul. Terza armata 183/b
Tel. in fax (0481) 520250

IZDELKI IZ KOVANEGA ŽELEZA - VRATA - OGRAJE

RADISLAV LEOPOLI

GORICA - Ul. Brigata Pavia 46, tel. (0481) 531941

Specializirani
živilski center
...z odličnimi
mesečnimi
ponudbami.
Pričakujemo vas v
Mošu pri Gorici.

Vesel Božič in srečno novo leto 1997 želi

TRGOVINA

Meri Kosič

Velika izbira torbic, dežnikov in
raznovrstnih kvalitetnih izdelkov

GORICA - Raštel 23, tel. (0481) 33790

ŽUPNIJA SV. ANDREJA APOSTOLA V ŠTANDREŽU

vabi na

ADVENTNI KONCERT

adventne in Marijine pesmi bo pel
Mešani pevski zbor Anton Foerster iz Ljubljane,
dirigent prof. Jože Trošt.

Župnijska cerkev v Štandrežu, sobota, 21. decembra
1996, ob 20.30.

SKPD MIRKO FILEJ - ODER 90

v sodelovanju s SCGV Emil Komel
in moškim zborom Mirko Filej

VABI NA BOŽIČNICO

OD ZORE DO ZARJE

v nedeljo, 22. decembra, ob 17. uri
v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

vabi na

BOŽIČNI KONCERT

v goriški stolnici 26. decembra 1996 ob 17. uri.
Božične in druge pesmi slovenskih in tujih
skladateljev bodo izvajali Ljubljanski madrigalisti,
dirigent Matjaž Šček

Pol ure pred koncertom bo običajna slovesnost
s petimi litanijami in zahvalno pesmijo.

15

ČETRTEK
19. DECEMBRA
1996

HOBLES ODPUŠČA SLOVENSKE DELAVCE

ERIKA JAZBAR

Iz beneških dolin se oglašamo z novico, ki je že dalj časa grozila slovenskim družinam teh krajev. Ob polomu slovenskega bančnega zavoda v Trstu grozi (ali je že dejstvo) finančni konec marsikateremu podjetju na Tržaškem, vendar se negativne posledice ne omejujejo le na tržaško pokrajino. Na slovensko banko je namreč vezana usoda slovenskih družbenih ustanov ter industrijskih stvarnosti; te so nastale v sklopu zamejske gospodarske strukture, ki doživlja v teh časih težke čase. Že dalj časa sledimo nihajočim novicam, ki prihajajo iz tega dela zamejstva in so vezana na usodo podjetij, ki nudijo delo v domačem kraju številnim Slovincem. Mislimo na Hobles, Kronos, Veplas. Tokrat se zanje začnajo zelo hude težave; te so sicer pričakovali, vendar so vsi nekako upali, da bo do rešitve le kako prišlo, predvsem ko

se je govorilo in pisalo o vstopu slovenskega partnerja v tovarno Hobles. Novica pa prihaja ravno iz tega dela špetrske industrijske cone: skoraj vsem delavcem je bilo poslano domov pismo, ki jih seznaja z njihovo odpustitvijo; od skupnih približno 50 delavcev jih je nekaj že doma, drugi pa bodo delali do izteka delovne pogodbe, ki je podjetje ne bo obnovilo, ker bo Hobles po petnajstih letih zelo verjetno napisal besedo konec svojemu delovanju.

Formalno seveda še ni konec vsega in upanje je, da bi se in ekstremis našel partner, ki bi dal kisika tej gospodarski stvarnosti. Vendar ko leži na tvoji mizi pismo, v katerem piše črno na belem, da si odpuščan, je upanje zadnja alternativa, ki ti ostaja.

Našo zamejsko skupnost pestijo tokrat res hude težave in pogosto se dogaja, da se naša pozornost ozira na Trst in Gorico; na tretjem mestu

ostaja videmska pokrajina, ki je najbolj oddaljena od središča odločanja, obenem pa je tudi tisti predel našega zamejstva, kjer je življenje slovenskega najbolj ogroženo. Življenje teh podjetij pomeni življenje teh vasi. Če je namreč družina primorana oditi s trebuhom za kruhom, se bodo beneške vasi praznile, kar pomeni, da ne bo več otrok, ki bodo obiskovali dvojezični center, ne bo več ljudi, ki se bodo udeleževali družbenih srečanj, slovenska beseda bo izumrla, in to tudi precej hitro. Če so beneške doline lahko preživele razne migracijske tokove v prejšnjih desetletjih, bi danes obubožanje zadalo smrtni udarec tej slovenski skupnosti, ki se v teh zadnjih letih etnično prebujala.

Take stavke poslušamo zelo pogosto in marsikdo jih je že naveličan, vendar ne gre za retoriko ali besedičenje: tokrat gre za življenje slovenskih ljudi v videmski pokrajini. Ko in če bo prišlo do zaščitnega zakona za slovensko manjšino, koga bo ščitil v beneških dolinah, v Reziji in v Kanalski dolini?

OB KRIZI TKB: ODGOVORNI ZA SVOJO PRIHODNOST SMO V PRVI VRSTI MI

Naši ljudje, tudi someščani italijanske narodnosti, vsi smo dobesedno šokirani nad dogajanjem okrog Tržaške kreditne banke. Kot v Kobalovi družbeni satiri doživljamo globoko psihodramo. V nekaj mesecih se je pomembnemu delu naše skupnosti v temeljih zamajal idejnosimbolični svet, ki sega v čase NOB in še dlje. Spolomom tržaške banke je izničen kapital 50 let dela naših ljudi in kapitalistov; seveda ne samo dela, saj se bo to obnovilo, pač pa materialno in simbolično premoženje zasebnega in "družbenega" gospodarstva, ki je bilo depozitirano v trezorjih naslednice Jadranske in drugih slovenskih bank, katere je zatrl fašizem.

V tej naši psihodrami se oglašajo mnogi "murnov Modrecev", vedežev, sodnikov, tudi organizacij in strank, ki kažejo sedaj - post festum - s prstom na krivce, na grehe, na zlonosno povezavo političnih, režimskih, lobijskih in klanovskih interesov, ki naj bi do tega privedli. Na drugi strani se zdi, da za to ni nihče odgovoren ali kriv. Tržaški sodnik Tito, ki je zaradi svoje strokovnosti delal z milanskim sodniškim poolom, raziskuje sodno ozadje afere, a po izjavah preiskovanih so ti izvrševali le svojo dolžnost. Tudi idejna stran, ki je s polomom najbolj prizadeta, govori o neposredni odgovornosti posameznikov, vodilnih pri TKB, govori o napakah pri upravljanju, o slovensko-italijanskih in drugih komplotih in priznava samo moralno odgovornost organizacije, ki je bila idejnopolični pokrovitelj banke in družbenega gospodarstva.

Po vsem tem prepoznamo klicanju na nevarnost, šakalstvu, šikaniranju, sprenevedanju, iskanju grešnih kozlov in sprevračanju krivde na druge je naša javnost globoko razočarana. Nihče ne odgovarja Nevi Lukeš, ki se v imenu povojnega rodu poštenih entuziastov na eni in drugi strani sprašuje, kako je kljub trdemu delu in prizadevanju mnogih moglo priti do tega; ki sprašuje naše vodilne, kako in kam naprej.

Pri tem me najbolj zaskrbljujeta pristop naše politike in odnos obeh držav, ki sta pokroviteljici obstoja in prihodnosti naše skupnosti. Ob komisarstvu TKB je deželni podpredsednik in edini slovenski svetovalec Miloš Budin sklical vse politične komponente. Pričakovati je bilo, da se bodo vsaj ob tej usodni preizkušnji zedinile in izterjale od italijanske (na papirju nam naklonjene) in slovenske vlade državniške odločitve, ki bi omogočile institucionalno rešitev vprašanja. Kot vemo, so listino podpisale samo progresistične organizacije in so s tem dale povod za politično radikalizacijo. Očitno niso sprejele pogojev in videnj strani, ki je bila s tem manj prizadeta in zato bolj pristojna, da predlaga nove rešitve.

Prav tako me je presunila platnica zadnje Mladike, katere sem naročnik in ki me zaradi svoje kulturno-krščanske vsebine v 80% primerov zadovoljuje. Ob zaslužnem posnetku obnovljenega goriskega Kulturnega centra Lojze Bratuž stoji v domišljeni montaži fotografija z namenjenim novim sedežem TKB - Arrigonijevo palačo; v ozadju pa je Fabianijev Narodni dom. Tržaški slovenski zmerni krogi imajo vso pravico politično obravnavati in ocenjevati zlom banke in povezanega gospodarstva; simbolično povezati izgubo Balkana in sedanjo katastrofo pa se mi zdi neodgovorno, v logiki našega domačega mazohističnega športa, češ kako sem vesel, da je sosedu crknla krava...

Dva simetrična vidika iste nesposobnosti pravilnega razumevanja in reagiranja na dramatično situacijo.

Na drugi strani, v mejah tega, kar nam je dano vedeti, se tako italijanska kot slovenska stran pri tem ne izkažeta. Mimo obljub in precejšnjih negativnih znakov smo pričali že skoraj dvomesečnemu hiranju in počasni agoniji banke. Na relaciji Ljubljana-Trst-Rim se slišijo vseh vrst glasovi in naltcevanja, uradni nastopi politikov in poklicanih pristojnih institucij pa niso spodbudni. V kolikor bo prišlo do rešitve, bo ta po nas oziroma mimo nas. Nova banka, ki naj bi nastala iz pogorišča TKB, bo v lasti italijanskih in morda slovenskih ali drugih bivših jugoslovanskih in tujih bank. Ne bo več "naša" banka. Morda pa je skrajni čas, da se bivši delničarji TKB in drugi krajevni kapitalisti aktivirajo na pristojnih mestih za možnost vstopa z manjšinskim deležem v glavno nastajajočo banko.

Ta možnost mi daje povod za drugi del svojega razmišljanja. Ne glede na subjektivne in objektivne odgovornosti posameznikov in organizacij pri vsem tem - o prvih se bo izreklo sodstvo, o drugih mora vsakdo spregovoriti zase - je sedaj čas, da ukrepamo in delamo složno, da rešimo, kar se še rešiti da. Pri tem ne smemo več čakati na Rim ali Ljubljano, računati moramo predvsem na lastne sile.

Naši politiki naj se enkrat za vselej zedinijo. Tu ne mislim na kakšno papirnato poplavitvev in zamenjavo stolčkov pod svežo preobleko stare Enotne delegacije, ampak da se zavzamejo za dejansko akcijsko enotnost glede glavnih prioritet. Sicer se jim bodo volivci izneverili in volili za današnjega ali jutrišnjega Gombača-Bossija, po zgledu drugih razočaranih severnjakov.

K dejavnosti kličem tudi pripadnike svoje generacije, ki smo dobili od prejšnje zlato mladost, izobrazbo, v našem zamejskem gojišču tudi gotovo službo. Ko je sedaj vsega tega konec, v splošni krizi socialne države in tudi naše posebne zamejske inštitucije welfare sistema, je čas, da začnemo vračati, kar smo prejeli; da se ne gremo v jalovo obračunavanje, v izneverjenje, ampak da se angažiramo vsak na svojem področju in poiščemo najbolj racionalne poti izhoda.

Topla greda ni bila naša ekskluziva, vse tržaško in goriško področje je uživalo poseben status, ki ga je jugoslovanska vojna povsem izbrisala. Tudi to je grenak, a fiziološki nauk naše hude ure: sprejeti moramo izzive nove situacije in poiskati zavezništva pri vseh, ki jim je do razvoja v spremenjenih razmerah ne glede na politične razlike in predznake.

Zadnji udarec berlinskega zidu je prišel tudi do nas; prav tako je revolucija čistih rok le udarila in razgalila našo "prvo republiko". To ni nič čudnega. Z brisanjem tabuja in stereotipa, da smo vsi Slovenci poštene, delavni, da ne krademo, ne podkupujemo in se ne pustimo podkupovati ter da ne delamo bančnih stečajev, so nas streznili in smo se tudi mi prepoznali takšni, kakršni smo, povsem normalni ljudje kot vsi ostali, v dobrem in slabem.

Bogovi prejšnjega rodu so pogoreli, liderji tudi. Kar naenkrat občutimo globoko praznino v sebi. Kot da bi se spet vrnil v leto 1945. A na materialno in duhovno razdejanje moramo odgovoriti pozitivno. Čas je, da se osredotočimo na svoj prostor, da pogledamo težavam in napakam v obraz in da začnemo graditi - ne glede na tuje vzorce - novo plodno vzdušje in da skupno opredelimo nove vrednote, s katerimi naj se mi in naši sosede skupno istovetimo za preživetje skupnosti in za boljši jutri naših sinov.

- DAVORIN DEVETAK

TAKO MISLIM

OB ROBU 30. OBLETNICE SOKOLA

Prve dni tega meseca so potekale v Nabrežini zaključne proslave ob 30-letnici ŠD Sokol. Ob predstavitvi priložnostne brošure, ki je neprečelniv dokument delovanja tega našega društva, smo slišali mnogo pohvalnih in spodbudnih besed predstavnikov javnih ustanov. Podobno je potekala javna proslava, ki se je je udeležila res številna publika v telovadnici Pristaniških delavcev na Proseku. Med drugim je podžupan devinsko-nabrežinske občine napovedala, da so se obnovitvena dela nabrežinske telovadnice začela in naj bi se končala do začetka prihodnje športne sezone. To je bila res pozitivna novica, čeprav je prišla z nekoliko zamudo, saj je bil Sokol letos prisiljen bistveno zmanjšati svoje delovanje, ker je brez vadbenih prostorov. Te ponavljajoče se težave v zvezi s prostori za vadbo, nastopanje ali prirejanje razstav so za devinsko-nabrežinsko občino že stalnica.

V prvih povojnih letih je tudi Nabrežina obnovila svoje kulturno in športno delovanje, ki se je izredno razbohotilo in dosegalo lepe uspehe prav na vseh področjih. Zanimivo je, da se je takrat ustanovila privatna zadruga domačinov, ki je sama preuredila v centru vasi staro dvorano v za tiste čase spodobno kinodvorano. Le-ta je odlično služila tudi za razne prireditve, od dramskih do plesnih. Še se spominjam nepozabnih nastopov domačih gledališčnikov, gostovanj Slovenskega narodnega gledališča, nastopov domače godbe in proslave obletnice, ko so Nemci odpeljali v bavorska taborišča skoro vse može. (Takrat je nastala tudi nabrežinska himna "Od Slivnega do Križa", ki jo je sestavil pokojni Franc Pertot). Kominform je tudi pri nas zasejal razdor in skoro popolnoma ohromel prosvetno delovanje. Posamezni poskusi tako "titovcev" kot "demokracije" (ljudi iz kroga SDZ) so po začetnem navdušenju (hkrati smo imeli celo dva številna pevski zbora, "Igo Gruden" in "Avgust Tance") kmalu klavrno končali. Kinodvorano so zaprli, ker ni bila več donosna in tudi že neprimerna; ostala je le skromna dvorana društva Igo Gruden, ki je samevala sredi vasi, dokler ni skupina golobradcev začela v njej igrati namizni tenis in prirejati občasne "feštine".

V vseh tržaških okolice so počasi, a vztrajno začeli obnavljati ali na novo graditi kulturne domove ali župnijske dvorane. To nalogo so v glavnem izvajale posamezne župnije ali društva, včlanjena v takratno SPZ, v manjši meri društva iz kroga "kominformistov", ki so v glavnem s prostovoljnimi delom gradila prave domove, predvsem

v konkurenci s "titovskimi" domovi! Javne uprave so bile v začetku odsotne in le počasi so občinski močje začeli misliti na pomen zlasti športnih objektov po naših vaseh.

Devinsko-nabrežinska občina se je ukvarjala predvsem s političnimi problemi in prvimi eksperimenti levosredinskih uprav (sodelovanje SSK, PSI, PSDI in KD), kar je tudi razumljivo, saj je bila ta občina najbolj podvržena naseljevanju istrskih beguncev z neprijetnim ciljem, da se "normalizira" (poitalijanči) občina in s tem odpravi slovenski klin, ki je ločeval Italijo od "italianissima" Trsta. Pod pritiskom komaj ustanovljenega športnega društva Sokol in z izrednim posluhom takratnega župana Legiša se je občina končno odločila, da sežida sicer skromno, a za takratne potrebe funkcionalno telovadnico. Živahno kulturno delovanje v Nabrežini - oživila sta pevski zbor in dramska skupina, začela se je prosvetna in družabna dejavnost - je zahtevalo primerno prostore. Nabrežinski "kulturniki" so trkali na razna vrata (SKGZ-ja in občine), da bi se zgradila dvorana, primerna za javne nastope in za sedež društva. Ob vsaki volilni kampanji smo bili priča obljubam in celo obvezam, da se bo v kratkem rešil tudi ta problem. Zaman so bile tudi večkratne obveze in zagotovila osrednje krovne organizacije, danes že skoro pokopane SKGZ, da se v Nabrežini zgradi društveni sedež s primerno dvorano na travniku, ki ga je v ta namen kupila privatna zadruga (ki je svoj čas imela kinodvorano). A vse zaman! Medtem ko je občina Dolina zgradila lepo telovadnico in razkošno kulturni dom ob večjem številu primernih dvoran v raznih zaselkih, ki je občina Zgonik zgradila lepo telovadnico, ki jo je dala v upravo domačemu športnemu društvu Kras, medtem ko je celo najmanjša tržaška občina Repentabor prišla do lepe telovadnice, ko je Sv. Križ razpolagal kar z dvema dvoranama, ki sta v glavnem samevali, je bilo treba v Nabrežini čakati Brezigarjevo upravo, da so izdelali načrt za novo knjižnico, kateri bi morala biti na glavnem trgu prizidana tudi dvorana in še načrt za obnovo Grudnove rojstne hiše, kjer naj bi bil sedež kamnarskega muzeja. Dela za omenjeni zgradbi so se začela in stavba za knjižnico in tudi sam muzej sta v glavnem (vsaj na videz) končana že predolgo časa. Zaman pa čakamo na odprtje teh nepotrebnih stavb in na začetek predvidenih in financiranih (?) del za dvorano.

Želel sem izkoristiti obletnico ŠD Sokol, da tudi pisno izrazim želje in pričakovanja vse občinske skupnosti, ki v tem težkem trenutku ne more več pričakovati podpore tistih, ki so tako neslavno zapravili ugled in denar celotne manjšine.

- ANTEK TERČON

SNEŽNE RAZMERE

17.12.96	cm snega	odprte proge	delujoče vlečnice	zadnje sneženje	dostopne ceste	tekaške proge
K R A J	MIN - MAX	ŠT. KM NA SKUPNIH	SREDI TEDNA - V KONCU TEDNA	DNE - KOČIČNA		KM TEPTANIH / NEUPTANIH
NEVEJSKO SEDLO tel. 0433/54026	25 - 120	0 / 9	0 - *	28.11. - 5 cm	odprte	2,5 / 2,5
TRBIŽ - SV. VIŠARJE tel. 0428/2967	5 - 30	0 / 14	0 - *	28.11. - 3 cm	odprte	20 / 60
RAVASCLETTO ZONCOLAN tel. 0433/66033	5 - 40	0 / 20	0 - *	28.11. - 5 cm	odprte	0 / 5
FORNI DI SOPRA VARMOST tel. 0433/88208	10 - 40	0 / 12	0 - *	13.12. - 5 cm	odprte	0 / 15
PIANCAVALLO tel. 0434/655258	20 - 30	3 / 20	2 - 7	27.11. - 15 cm	odprte	0 / 15

DELOVANJE ZBORA SVEČENIKOV SV. PAVLA V VIPAVSKI DEKANIJ

DEKAN FRANC PIVK O PREDHODNIKU IZ OBDOBJA FAŠIZMA IN O SEDANJEM DELOVANJU CERKVE

MARJAN DROBEŽ

Sedanji vipavski dekan g. Franc Pivk se s hvaležnostjo in občudovanjem spominja svojih predhodnikov na tem položaju, ki so delovali v težkih razmerah, saj so jih utešjevala fašizem in nov režim, ki je prevzel oblast po koncu druge svetovne vojne. Med njimi sta bila tudi dekan iz predvojnega obdobja Franc Krhne, ki je bil po vojni obsojen in zaprt, zaradi česar je zbolel in je v žalostnih okoliščinah umrl pri svojih v Vipavi. V pogovoru za Novi glas se je g. Pivk spomnil tudi vloge dekana Ignacija Breitenbergerja, ki je bil duša verskega in narodnega odpora proti fašističnemu nasilju, ki so ga usmerjali in usklajevali v tajni organizaciji Zbor svečnikov Sv. Pavla.

Kakšni so Vaši spomini na dekana Breitenbergerja?

Bil je odlični dušni pastir, trdnega značaja. Deloval je kot vztrajen in neustrašen borec za pravice Cerkve in slovenskega naroda, ki je na Primorskem ječal pod fašizmom. S pokončno držo si je od italijanskih oblasti prislužil naslov "il leone di Vipacco" (vipavski lev), bil pa je tudi na seznamu politično nevarnih oseb. Boj za verske in narodne pravice ter proti nasilju oblasti in fašistične stranke so dekan in drugi duhovniki v Vipavski dolini usmerjali prek duhovniškega združenja Zbor svečnikov sv. Pavla, ki je bilo l. 1920 obnovljeno s tihim pristankom goriškega nadškofa Sedeja. Ta organizacija je postala glavni pobudnik verske, narodne in kulturne dejavnosti med primorskimi Slovenci. Sprva sicer niso segali na necerkvena področja; ko pa je italijanska oblast odstranila iz javnosti laične narodne, socialne in politične delavce, je v nastali praznini slovenska duhovščina tudi v Vipavski dolini sprejela odgovorno breme vsestranske zaščite slovenskega človeka in skrbela za obstoj narodnega občestva: vzgajali so ga v zvestobi do vere in naroda, do materinega jezika in kulture. Ko so denimo l. 1927 in 1928 italijanske oblasti slovenskim duhovnikom katehetom prepovedali vstop v šole, češ da morajo poučevati verouk v italijanščini, so tudi vipavski duhovniki sprejeli resolucijo, da slovenski otrok ne bodo nikdar potujčevali s krščanskim naukom v tujem jeziku.

Ali so o delovanju Cerkve v tistem obdobju obranjeni kakšni viri?

Žal jih je zelo malo. V mesecu oktobru 1953 je pri preselitvi župnije in poslopja, kjer je sedaj Škofijska gimna-

svečnikov sv. Pavla ter o vlogi slovenskih duhovnikov v boju za verske in narodne pravice v obdobju fašizma. Napisane so podrobnosti, ki javnosti sploh niso znane. Morda bomo kroniko spet kdaj dobili nazaj, kar si zelo želimo. Gre za gradivo, ki ga je za debelo knjigo. Na voljo so tudi t.i. oznanilne knjige, v katere je dekan opisoval posamezne dogodke, kot so si pač sledili. Teh knjig je okoli 15. Dekan Ignacij Breitenberger je vse, kar se je dogajalo, opisoval natančno.

Kakšno pa je bilo življenje dekana Ignacija Breitenbergerja v novih razmerah po vojni?

Dekan je bil srčno dober človek, zato včasih tudi naiven; zaradi tega je verjel obljubam. Bal se je tudi groženj in intrig. Strah je zagotovo bil tudi posledica fizičnega napada v noči 30. junija 1925, ko je fašist vdrl v njegovo spalnico in ga je poskušal umoriti. Smrti je očitno ušel samo po posebni božji milosti. Po vojni, torej po l. 1945, je živel med upanjem ter črnoglednostjo in strahom, saj je slutil, da se tudi v novi državi vernikom ne bo dobro godilo. To se je pokazalo tudi v primeru cerkve sv. Marka pri izviru reke Vipave, ki so jo po sklepu

OBNOVA ORGEL V ŽUPNIJSKI CERKVI V MIRNU

Te dni se je v župnijski cerkvi v Mirnu zaključila obnova orgel. Dela so se pričela v ponedeljek, 2. decembra, in so trajala do torka, 17. decembra, tako da je bilo bogoslužje dve nedelji brez orgelske spremljave; petje je začasno spremljal harmonij.

Orgle v župnijski cerkvi v Mirnu je leta 1927 izdelal delavnik Ivan Kacin iz Gorice in so pretežno romantičnega značaja, zato se je pokazala potreba tudi po nekaterih svetlejših, baročno zvonečih registrih, pa tudi po jezičnikih, ki naj bi okrepili predvsem polno igro. Načrtovano delo je kvalitetno in v zelo kratkem času dovršila orgelska delavnica Anton Jenko iz Ljubljane, in to v okviru obstoječe orgelske omare, ki je ostala nespremenjena. Pač pa so priložnost obnove izrabili tudi za obnovo rezljanih okraskov na vrhu orgelske omare. Zaradi 262 na novo dodanih piščali je izvajalec moral vgraditi tri nove sapnice.

Orgle v mirenki župnijski cerkvi so doslej imele deset registrov, sedaj pa jih je bilo dodanih pet, število piščal pa se je od 774 povečalo na 1036. Že doslej so bile orgle kvalitetne, z obnovo in dopolnitvijo pa so v Mirnu dobili zelo dober sodobno zasnovan instrument, ki bo primerno služil za spremljavo petja in tudi za koncerte. Med nedavnimi deli se je izkazalo, da so Kacinove orgle iz leta 1927 razmeroma dobro ohranjene, kljub temu pa jih je bilo potrebno temeljito očistiti in zamenjati dotrajane dele, orgle pa so v celoti na novo uglasene.

Župnija Miren je tudi s to pobudo želela trajneje zaznamovati bližnji 750-letni jubilej, saj se kraj prvič omenja že v daljnem letu 1247. - MV

JASLICE V SLOVENIJI

V Sloveniji ima postavljanje jaslic dolgo zgodovino in tradicijo. Navdihujejo jih tudi posamezni slikarji in drugi umetniki, tako da jaslice sicer ohranjajo svoj duh in pomen, toda oblikovno in po uporabi materialov se prilagajajo spremenjenim razmeram in novim časom. Zelo so izvirne in zanimive t.i. "žive jaslice", ki jih za vsak Božič urejajo v podzemskem svetu Postojnske jame.

Na sliki so jaslice iz kruhovega testa, ki jih izdeluje Marija Korošec iz Bele Krajine.

SLOVENIJA

UMRL TIGROVEC TONE RUTAR

PETER STRES

V petek, 13. t.m., je v starosti 95 let umrl učitelj, tigrovec in publicist iz Nove Gorice gospod Tone Rutar. Po rodu je bil iz Čadrga na Tolminskem. Po učiteljsku v Tolminu je v letih 1923-28 poučeval po hribovskih vaseh Tolminske in deloma na Vipavskem in hkrati dopisoval v primorske časopise. Razširjal je slovenski legalni in ilegalni tisk in ilegalno poučeval slovenski jezik. Sodeloval je na ilegalnih dijaških počitniških tečajih in bil aktiven tudi pri drugih oblikah protifašističnega delovanja.

Jeseni 1928 je bil kot učitelj premeščen v osrednjo Italijo. Tam je poučeval samo eno leto, ker je naslednjo jesen prekinil z učiteljevanjem in se je posvetil ilegalnemu delu v okviru narodnoobrambne organizacije TIGR. Na svojem domu v Čadrgu je imel med drugim tudi ciklostilno tehniko. Kot član vodstva Tigra na Goriškem je bil aprila 1930 aretiran. Fašistični posebni tribunal v Rimu ga je obsodil na 10 let zapor, od katerih jih je zaradi amnestije prejel pet. Junija 1940 je bil spet aretiran in v koncentracijskem taborišču je dočkal kapitulacijo Italije. Po vojni je spet deloval kot učitelj in sodeloval pri kulturnih dejavnostih po vaseh, kjer je poučeval. Nova komunistična oblast ni imela posluha za narodnoobrambno

delo, za katerega se je žrtvoval v mladih letih. Upokojen je bil l. 1964 in se posvetil zbiranju gradiva za zgodovino narodnoobrambne dela na Primorskem; o tem je napisal mnoge razprave in številne članke. Posebej intenzivno je sodeloval pri Primorskem slovenskem biografskem leksikonu.

Kmalu po demokratičnih spremembah v Sloveniji ga je Skupščina občine Nova Gorica imenovala za častnega občana. To je bilo priznanje vsej tigrovski organizaciji. Kljub ljubosumnemu zaničanju njihovih dela s strani komunistične partije je prišla ura resnice in veliko tega, kar je bilo prikrito, se je odkrilo. Bolelo ga je, ker so nekateri vodilni tigrovci med 2. svetovno vojno umrli v nejasnih okoliščinah. Opozarjal je tudi na velike zaslugе Cerkve na Primorskem za ohranitev slovenskega jezika. Pokojni Tone Rutar se ni prizadeval samo za Pravičnost, ampak tudi za Ljubezen. V svojem življenju se je nekajkrat zelo pogumno odločil za amor svojega dela. Počival bo na Sveti gori, od koder se je prav med pogrebom po deževnem dnevu odprl sončen razgled na rodno Tolminsko. Bog bodi zahvaljen za moža, ki je s takšno vztrajnostjo in resnobo uporabil svoje talente za reševanje svojega naroda.

USPEŠNE SLOVENSKE ZALOŽBE

V Sloveniji deluje največje število založb v naši zgodovini. Med njimi so velike, k manjšim pa sodijo tudi tiste, ki po nekaj izdanih delih uspešno delujejo. Uspešno delujejo založbe pri tedniku Družina v Ljubljani, Celjska, Celovška in Goriška Mohorjeva družba, ki izdajajo predvsem ob novem letu. Med ostalimi večjimi podvigi v tem letu omenjamo, da je Založba Nove revije v Ljubljani nedavno izdala drugo knjigo o dogajanjih na slovenskih tleh v letih 1941-55. Prva kronika o teh dogajanjih je izšla lani in je obravnavala obdobje 1900-41. Obe knjigi z naslovom Slovenska kronika XX. stoletja na pregleden način (z dokumenti, v sliki in besedi) prikazujeta dogajanja na slovenskih tleh v najburnejšem stoletju naše zgodovine. To je stoletje, ki ga zaznamujejo za nas Slovence odločilni zgodovinski dogodki (prva vojna, razpad avstroogrške monarhije, ustanovitev kraljevine SHS, kraljevina Jugoslavija, druga vojna in revolucija, Titova komunistična vladavina, slovenska osamosvojitvena vojna in ustanovitev naše države). V obeh knjigah občutimo naše korenine, vzpone in padce, zaznamo pravo narodno podobo kot v zrcalu. Knjigi je napisalo nad 100 avtorjev, skupaj pa obsegata več kot 1000 strani, 2000 fotografij in okoli 30 tisoč podatkov.

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je izdala tudi slovenski prevod knjige Kronika človeštva, ki jo prebirajo že v 24 državah. Delo je kronika človeštva, leksikonski priročnik in zanimivo branje, slikovna dokumentacija in podatkovnik. Razkriva blišč in bedo človekove preteklosti skozi pet tisočletij, od boja za preživetje v prazgodovini do razvitega vsakdanjika. Slovenska izdaja Kronike človeštva prinaša tudi dogodke iz slovenske zgodovine. Založba Mladinska knjiga je izdala tudi tretjo, izpopolnjeno izdajo Atlasa Slovenije, ki je izšel v sodelovanju z Geodetskim zavodom Slovenije. Novi Atlas vsebuje več kot 20.000 sprememb in dopolnitev, 218 strani novih topografskih kart, 44 načrtov slovenskih mest z novimi imeni naselij in ulic, satelitski posnetek alpskih dežel s Slovenijo, 7 strani podrobnih opisov slovenskih pokrajin in karte, na katerih so vrisane tudi podzemске jame in daljnovidna omrežja, kar je nekdanja jugoslovanska zakonodaja prepovedovala.

V tem strnjenem povzetku omenjamo še, da je Cankarjeva založba pred kratkim predstavila dve knjigi s področja prava. Gre za delo Leonida Pitamica Država, ki je prvič izšlo že l. 1927, in za knjigo Sergija Vilfana o zgodovinski pravotvornosti in Slovincih.

17

ČETRTAK
19. DECEMBRA
1996

KNJIGA NASVETOV

O POZITIVNEM VODENJU V PODJETJU

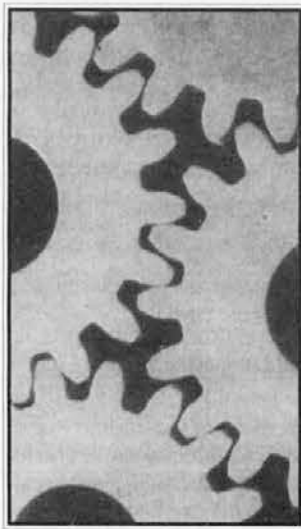
GABRIJEL DEVETAK

Kako oblikujemo zmagovalni tim

Pred kratkim je založba Gospodarski vestnik v Ljubljani izdala najnovejšo knjigo avtorja Mikea Pegga *Pozitivno vodenje*. Delo, ki obsega 193 strani, je prevedla Breda Longyka.

O timskem delu, organiziranju in vodenju imamo na voljo več knjig. O pozitivnem vodenju pa je Peggova knjiga verjetno prva, ki na razumljiv in celovit način prikazuje celovito problematiko od vodje do članov tima in o tem, kako ustvarimo pozitivno kulturo v podjetju. Pri tem je pomembno, kako opredeliti pozitivni cilj in kako vzbuditi zavzetost za njegovo doseganje. Za dosežke posameznika, ki dela v pozitivnem timu, so ravno tako zaslužni njegovi sodelavci, ki ga podpirajo. Avtor nas v obliki delavnice pelje v to zanimivo problematiko. Njegova izvajanja so tudi nazorno grafično prikazana v obliki deset poti ali korakov - kot jih imenuje avtor - k dobremu sodelovanju; ti koraki so potem naslovi posameznih poglavij v tej knjigi. Avtor je svoja izvajanja podkrepil s številnimi slikovitimi zgledi dobrega vodenja in dobrih samostojnih dosežkov posameznikov z različnih področij dela, življenja in ustvarjanja.

Vodja mora navdušiti svoje ljudi, da preidejo od besed k dejanjem oziroma od vizije

k dejanskim dosežkom. Ni dovolj, da si vodja ustvari jasno vizijo razvoja, proizvodnje, prodaje in servisiranja. Potrebno je tudi navdušiti sodelavce za realizacijo začrtane vizije in ciljev.

To knjigo bodo lahko podjetniki, managerji, obrtniki in drugi s pridom uporabljali pri vodenju ljudi v svojem timu za doseganje zastavljenih ciljev in ustvarjanje pozitivnih rezultatov.

Avtor je znal lepo prikazati, kaj imajo ljudje skupnega, zlasti tisti, ki so ali si želijo biti vodje. Med drugim lahko nekateri s svojim delom razmeroma hitro ter z malo truda dosegajo zastavljene cilje. Nekateri med njimi imajo značilnosti očarljivih voditeljev, so pozorni, predani delu, kristalno jasni, komunikativni in ustvarjalni. Poleg tega so predani podjetju oziroma delu, ki ga opravljajo, so ustvarjalni, pogumni in kos zastavljenim nalogam.

Marsikateri vodja, ki si naloži nove odgovornosti, mora analizirati možne prednosti in pomanjkljivosti, s katerimi se bo srečeval. Med prve štejemo: ugledno podjetje, mednarodno sodelovanje, dobro nagajevanje, ustvarjanje zanimive vizije, uresničevanje lastnih in drugih zamisli, strokovno usposobljeno delovno silo itd. Med pomanjkljivosti pa lahko štejemo, da imamo ali bomo sprejeli zastarelo podjetje, da bomo morali s službo živeti ves dan, da ležemo k počitku z občutkom, kot da se lahko zruši letalo in da so možnosti sporov med vodstvom in delavci.

Vodja mora imeti jasno vizijo, ki je navdušujoča in z jama jasne cilje, je enostavna, jedrnata, smotrna, marljiva in dosegljiva.

Avtor je svoja izvajanja obdelal tudi na področjih, kot so na primer: kako postati pozitivni izvrševalec, kako ustvariti dober ugled in kako dosegati pozitivne rezultate. Vse to je posebnega pomena tudi za tiste naše podjetnike, katerim primanjkuje tovrstnih znanj, zlasti za tiste, ki se vključujejo v mednarodno sodelovanje in poslovanje.

Managerji in obrtniki bodo ustvarili pozitivno podjetje, če bodo vlagali dovolj naporov v razvoj in v kakovostno proizvodnjo svojih izdelkov in storitev, da se bodo stalno izobraževali in izpopolnjevali, s tem pa sproti razvijali svojo filozofijo ob hkratnem stimuliranju vseh zaposlenih. To je tudi zagotovilo, da bodo dosegli svoj namen (dobiček) ter obenem pokazali svojo odgovornost do javnosti in skrb za okolje.

Prepričani smo, da bo najnovejša Peggova knjiga koristen pripomoček tudi za naše podjetnike, obrtnike in študente.

ODŠKODNINA, TUDI ČE JAVNO DELO POVZROČI ZMANJŠANJE VREDNOSTI HIŠE

Kasacijsko sodišče je v novi razsodbi določilo, da v primerih, ko je dejavnost javne uprave sicer dovoljena, toda povzroča škodo, ki obstaja v zmanjšani možnosti uživanja ali v zmanjšani kupni vrednosti zasebne lastnine, imajo lastniki nepremičnine (in po vsej verjetnosti tudi naslovniiki drugih stvarnih pravic nanje) pravico do odškodnine, tudi če ni prišlo do kršenja subjektivne pravice.

V konkretnem primeru je šlo za viadukt, ki je onemogočal stanovanecem, da bi prihajali z avtomobilom do stanovanja, in je zmanjševal naravno svetlobo. Graditelj viadukta (združenje Anas) je trdil, da zgradba ni kršila členov 873 (po katerem morajo zgradbe na sosednjih zemljiščih biti v razdalji najmanj 3 metrov) in 844 (po katerem lastnik ne more preprečiti vpliva dima ali vročine ali šuma itd. iz sosednjega zemljišča, če te motnje ne presegajo "navadne strpnosti") civilnega zakonika in da ne predstavljajo kršenja neke subjektivne pravice.

KMEČKE ZGRADBE: PODALJŠANI ČASOVNI ROKI

DAMJAN HLEDE

Vrisk, Brezovka, Goriška Brda (Foto R. Podobnik)

Štirinajsti odstavek člena 63 zakonskega osnutka, povezanega s finančnim zakonom za leto 1997, predvideva podaljšanje roka za vpis kmečkih zgradb, ki so izgubile pogoje za ohranitev v tej kategoriji, v urbani kataster. Omenjena obveznost je predvidena predvsem iz davčnih razlogov, in sicer zato, da bi kmečke zgradbe, ki dejansko niso več v neposredni službi obdelovalnega zemljišča, s katerim so povezane, ali s samo obdelovalno dejavnostjo njenih lastnikov ne uživale več davčnih olajšav, ki so pač predvidene prav v zvezi s kmetijsko dejavnostjo. Časovni rok, ki je bil sicer že večkrat podaljšan, je sedaj od 31. decembra 1996 podaljšan za leto dni na 31. december 1997.

vice, ki bi bila sestavni del lastninske pravice, ampak kvečjemu le dejanski interes lastnikov, za katerega pa ni predvidena odškodnina. Kasacijsko sodišče je torej določilo, da ne samo posegi javne uprave v osnovne sestavne zasebne lastnine (subjektivne pravice), ampak tudi tisti, ki zmanjšajo ugodje ali koristnost predmeta lastnine (kar se lahko pravno uokvirja le kot legitimni ali dejanski interes lastnika in ne kot njegova subjektivna pravica), upravičujejo odškodninsko zahtevo. - DH

Omenjeni zakonski osnutek je bil doslej odobren v poslanski zbornici. Morda bo ob izidu te številke NG že doživel odobritev tudi v senatu. Po vsej verjetnosti pa bo omenjeno podaljšanje prav gotovo ohranjeno, saj gre, kot smo videli, za že ustaljeno težnjo italijanskega zakonodajalca.

Osnovne predpise v zvezi s kriteriji, katerih prisotnost obvezuje spremembo katastrske kategorije tovrstnih zgradb, vsebuje člen 9 zakonskega odloka št. 557/93, ki je bil potrjen z zakonom št. 133/94. Zgradba lahko ostane kmečka, samo če izpolnjuje naslednje pogoje: posedovati jo mora lastnik oz. naslovnik kake druge stvarne pravice, najemnik ali njihovi družinski člani ali pa odvisni delavci kmetijskega podjetja; zgradbo morajo uporabljati za svoje stanovanje ali za dejavnosti, ki so v službi obdelovanja; zemljišče, kateremu je zgradba v službi, mora imeti, razen izjemnih primerov, površino nad 10.000 kvadratnih metrov; dohodki kmetijskih dejavnosti posestnika morajo presegati polovico vseh njegovih dohodkov.

Zgradba lahko tudi ne obstaja na zemljišču, kateremu je v službi, dovolj je, da je v isti občini. V kategoriji kmečkih zgradb ne morejo ostati tiste, ki posedujejo značilnosti zgradb, ki spadajo v urbane katastrske kategorije A1 in A8.

POT DO SREČE

JELENA STEFANČIČ

Vrednost darila bo šele takrat presegla njegovo trgovsko ceno, ko ga boste izbrali zato, da bi koga razveselili, ne pa zato, da bi izpolnili svojo obveznost.

Tisti, ki so z zaupanjem in vztrajnostjo začeli uporabljati zakone ustvarjalne misli in niso dosegli prvih uspehov oz. je nenadno prišlo do navidezne zmede, se morajo zavdati, da je nemogoče oblikovati pravi red brez že omenjene navidezne zmede. Ko si s preučevanjem zakonov sreče urejate svoje življenje, gradite svojo srečo. To povzroča navi-

dezen nered, ki traja tako dolgo, dokler ni v vas novega ravnanja, dokler se v vašem duhu, srcu, v vaših zadevah, vašem telesu in okoli ne uveljavijo obilje, veselje, ljubezen in zdravje. Ta trenutni nemir ne pomeni, da napačno ubirate pota do sreče, ne pomeni, da prijemi niso učinkoviti; nasprotno, ta nemir pomeni, da začnemo učinkovati. Mnogi ljudje se že po nekaj mesecih - in celo tednih - proučevanja zakonov sreče in delnega uveljavljanja teh zakonov čudijo, da jim življenje se še ni popolnoma spremenilo.

DALJE

ŠPORT

NAŠ ŠPORTNIK 96

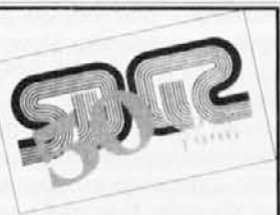
NAJBOLJŠA BOGATČEVA IN ČERNIC

Drevi, v četrtek, 19. decembra, bo v Prosvetnem domu na Opčinah zaključna prireditel ob izboru najboljših športnikov Primorske in zamejstva Naš športnik 96.

Naše najboljši športnike vsako leto izbirajo: Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, Primorske novice, Radio Koper - Capodistria, TV Koper - Capodistria, Novi Matajur, Primorski dnevnik, Rai - Radio Trst A in Rai - Slovenska televizija. Nagrado za najboljšo zamejsko športnico leta bo prejela Sirenina jadralka Arianna Bogatec, ki se je drugič udeležila olimpijskih iger. 2. mesto je zasedla Pioletova kotalkarica Tanja Romano, 3. pa Krasova pingpongistica Ana Bersan. Za najboljšega zamejskega športnika je bil izbran Valov odbojkar Matej Černic, ki je z italijansko mladinsko reprezentanco osvojil srebrno kolajno na evropskem prvenstvu. 2. mesto je pripadlo Mladininemu rokarkarju Davidu Bogatcu, 3. pa presenetljivo košarkarju Janu Budinu, ki nadaljuje svojo kariero pri londonskem prvotilgašu. Na lestvici najuspešnejših ekip se je na 1. mesto uvrstilo šlandersko športno društvo Juventina, ki si je na koncu lanske sezone prislužilo napredovanje v elitno amatersko nogometno ligo. 2. mesto je zasedla ženska namiznoteniška postava Krasa (A1 liga), 3. pa združena košarkarska ekipa Jadrana. ZSSDI je pripravilo posebna priznanja tudi za športne delavce: prejela jo bosta odborinika Lojze Abram (SPDT) in Gianni Susič (SZ Olympia) ter trenerka plavanja Andreina Menegatti (PK Bor).

Pa še skok čez mejo. Za najboljšega primorskega športnika je bil izvoljen kajakar na divjih vodah Jernej Abramič (7. na O.I.), 2. mesto je pripadlo Fedji Marušiču (3. v svetovnem pokalu v kajaku enosedu), 3. pa olimpijskima jadralcema razreda 470 Tomažu Čopiju in Mitji Margonu. Najboljša športnica je olimpijska jadralka v razredu Evropa Vesna Dekleva, 2. mesto je pripadlo slovenski prvakinja na 400 m z ovirami in na 100 metrov atletinji Meti Mačus, 3. pa namiznoteniški igralki iz Vrtojbe Darji Bajc. 1. mesto na ekipni lestvici je zasedel OK Salonič, državni prvak in uvrščen v evropsko odbojgarsko ligo prvakov. 2. mesto gre NK Primorje iz Ajdovščine, jesenskemu prvaku 1. slovenske nogometne lige in pokalnemu finalistu, 3. pa trenutnim državnim nogometnim prvakom NK Hit Gorica.

ED

Slovensko deželno gospodarsko združenje Trst - Gorica - Čedad vošči vsem svojim članom in bralcem Novega glasa obilo sreče in uspehov ob Božiču in novem letu.

SLOVENSKO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE
ASSOCIAZIONE ECONOMICA SLOVENA

Vošči svojim članom, njihovim družinam in vsem prijateljem vesele božične praznike in srečno novo leto

GOSERVIS d.o.o. - s.r.l.

GORICA GORIZIA - Ul. Roma 20, tel. (0481) 537386-537020 - fax (0481) 536667

35-LETNICA ŠZ OLYMPIA

SLOVESNO PRAZNOVANJE IN PREDSTAVITEV PUBLIKACIJE

ERIK DOLHAR

GORICA - V nedeljo, 15. t.m., je Športno združenje Olympia v Kulturnem centru Lojze Bratuž proslavilo 35-letnico delovanja.

FOTO RUMBACA

nikogar, razveselilo pa bi me dejstvo, da bi nekje prebral ali slišal besede: »Dragi člani Olympie, z vami nismo pravilno ravnali, nismo vas pravilno upoštevali. Vašega dela nismo cenili.« Žal smo morali čakati, da je Slovenija postala samostojna država, in dosegli smo, da je tudi naše društvo enakovredno drugim... V pretekli sezoni smo začeli nekoliko bolj sodelovati z ostalimi smučarskimi društvi v zamejstvu. Prav bi bilo, da bi se to sodelovanje še bolj utrdilo, tako da bi naši atleti še več tekmovali in se izkazali. Odbor Olympie je že pred več leti videl potrebo po sodelovanju s sorodnimi društvi. Začeli smo s Sočo, nadaljevali s Slogo in Sovodnjami, trenutno si izmenjujemo igralce samo z Valom in Sočo... O odnosih z raznimi federacijami moram povedati, da je odnos z odborom FIPAV iz Gorice prav dober... Tudi pri pokrajinskem odboru CONI se je veliko spremenilo... Sedaj se problemi rešujejo brez večjih težav. Istega pa ne morem reči o dosedanjem deželnem odboru FIPAV... Zahvala naj gre našim podpornikom in sponzorjem, brez podpore katerih bi morali že zdavnaj končati z delovanjem. Do pred kratkim so nam pomagale tvrdke Košič, Terpin, Bertolini. Zadnje čase pa še trgovina K2 Sport, Adrija Avto Nova Gorica, Koroprint, Goimpex Multi Service, trgovina jestvin Aleš Pintar, restavracija Piccola Capri, General Trade, zlatarna Ideal, Goriška hranilnica (CDR), Kmečka banka in SSO. Tudi tukaj smo morali čakati več kot 10 let, da je Kmečka banka iz Gorice končno podprla naše delovanje in smo bili letos prvič deležni podpore v taki meri, kot so jo do sedaj prejemale druga slovenska športna društva. Ugotovili smo, da je moral sesti za ravnateljsko mizo Kmečke banke človek, ki ni Slovenec, da je bila Olympia deležna iste vsote kot drugo slovensko društvo, ki deluje v Gorici.

Predsednik se je nato z enominutnim molkom spomnil preminulih odbornikov in atletov, prof. Mirka Fileja, ki je bil tudi podpredsednik Olympie, in mladih Petra Špacapana in Emila Valentinčiča, ki sta tudi pripomogla k razvoju in uspehu Olympie. »Zelo pomembna kocka v mozaiku našega društva so

tudi navijači. Brez njihove prisotnosti bi bile naše tekme suhe in dolgočasne,« je dejal Komjanc in si zaželel, »da bi tudi starši prišli spodbujati svoje otroke, še posebno najmlajše, ker si tudi ti zaslužijo aplavz in pohvale.«

Pred zaključkom je predsednik Komjanc še enkrat pozdravil svoje predhodnike in tako končal svoje poročilo: »Zahvala naj gre tudi vsem bivšim in sedanjim atletom in atletinjam. Dragi igralci in igralkice, vedeti morate, da ste vi duša našega društva. Vaš trud je na treningih in tekmah potreben za dobre rezultate; ponosni smo na vaše delo in uspehe. Z vami uživamo in se vaših zmag veselimo. Upoštevamo vašo psihično in fizično utrujenost in obremenjenost. Odborniki si morajo prizadevati, da vam nudijo čim boljše razmere v telovadnici, da bodo vaši rezultati na igriščih uspešni. Tudi vaše obnašanje naj bo povsod dostojno in športno, da nas bodo vsi spoštovali in upoštevali. Zato vsem igralcem in igralkam še enkrat priskrba hvala in iskrene čestitke za vse uspehe. Bodite ponosni, kakor smo tudi mi, da lahko tekmuje in branite barve Olympie, ki že 35 let nadaljuje delo, katerega so začrtali ustanovitelji! Naj živi Olympia!«

Po dolgem aplavzu, ki ga je žel predsednik Simon Komjanc, je bilo na vrsti posebno imenovanje, s katerim je odbor Olympie sprejel za svojega častnega predsednika prof. Martina Krannerja, ki je prejel spominsko plaketo. Gospod Kranner se je odboru zahvalil rekoč, da postane človek, ko ima več kot 60 let, željan pohvale. Za priznanje

se je Kranner še zlasti zahvalil svoji ženi, ki je morala ob ustanovitvi Olympie prenašati njegovo domala vsakovečerno odsotnost, tako da je sedanjemu vodstvu Olympie svetoval, naj dela, a naj ne pozabi na družino. Kranner je tudi svetoval, naj pri društvu bolj skrbijo za arhiv in zapisnike, tako da bodo imeli tudi prihodnji rodovi kaj od tega. Spomnil se je na čase ustanovitve društva, ko so začeli brez denarja, dokler ni bila uvedena članarina. Delalo se je torej v sozvočju z geslom *Zdrav duh v zdravem telesu*. »Olympia naj tudi vzgaja, naj skrbi za duh, zato naj prireja tudi predavanja,« je še dejal prof. Kranner.

Sledila je predstavitev brošure. Predstavil jo je častnik Saša Rudolf, ki je obenem prejel čestitke za svežo izdajo svoje zadnje knjige *Xolotl - med resnico in domišljijo*. Brošuro je izdalo SZ Olympia; v sodelovanju z odborom jo je uredil Igor Povše, oblikovala Arsgaphica, tiskala tiskarna Budin, njen izid pa je omogočil Svet slovenskih organizacij. Rudolf se je najprej spomnil olimpijskih iger v Moskvi leta 1980, ko je med poročanjem s športnih prizorišč slišal pohvale na račun Olympie. Izrekel jih je bivši atlet Giacomo Crosa, ki je med svojo kariero spoznal Olympijinega telovadca Edija Podberščka, razgledanega človeka, ki mu je posredoval informacije o slovenski manjšini in športnem dogajanju na Goriškem. »Olympia ni imela lahke poti,« je dejal Rudolf. »Kljub temu pa je žela odlične uspehe in v društvu so preživeli lepe, pa tudi grenke trenutke, katerim je botroval

predvsem bojkot »leve« strani. Publikacija bo osrečila vse, ki jo bodo prijeli v roke. V njej je opisanih več uspehov kot neuspehov. To bo dragocen pripomoček za vse, ki se ukvarjajo s športom in poročajo o njem. Olympia ima predvsem vlogo branitelja slovenstva. Kljub težavam in stiskam upajmo, da bomo še tu čez 15 let za proslavitev 50-letnice Olympie,« je zaključil Rudolf.

Beseda je šla nato gostom, od katerih so nekateri poslali čestitke, drugi pa so stopili pred mikrofona. Prvi je društvu čestital deželni predsednik stranke Slovenske skupnosti Marjan Terpin, ki je kot bivši član Olympie v svojem duhovitem posegu med drugim dejal, da je pot politike izbral tudi po zaslugi Olympie. »To je zdravo društvo: vztrajajte še naprej, saj se s trdim delom lahko nekaj doseže!« je še dejal Terpin.

Predsednik goriške odbojarske zveze FIPAV Angelo Boccera se je Olympiji zahvalil za delo z mladimi in za uspehe, ob tem pa je društvu izročil plaketo.

V imenu SSO-ja je spregovoril Damjan Paulin, ki se je tudi spomnil na čase, ko je nosil majico Olympie. Čestitali in izročili plakete so še: član deželnega odbora FIPAV Maurizio Brezigar, pokrajinski predsednik ZSSDI Marko Lutman, v imenu SZ Soča Marjan Černic in bivši predsednik Jože Vrtovec. Društvo je nato podelilo priznanja v obliki plakete vsem svojim bivšim predsednikom: prof. Ivanu Černicu (predsednik od l. 1969 do 1970), Marjanu Vižintinu (70-76), dr. Karlu Brescianiju (76-81), dr. Jožetu Vrtovcu (81-88) in Mirku Špacapanu (88-92). Posebni priznanji sta še prejela trenerja Vojko Jakopič (v sezoni 87-88 je dosegel napredovanje z moškimi v C1 ligo) in Miranda Kristančič (2 zaporedni napredovanja z ženskami: v sezoni 93-94 v D ligo, sezono kasneje pa v C2 ligo). Svojevrstno priznanje sta prejela še predstavnik 7. moža na igrišču, navijačev: Ciril Terpin in Suzanna Mizerit. Zadnja priznanja so prejeli še predstavniki deželne in pokrajinske odbojarske zveze FIPAV ter deželna komisija sodnikov.

Slovesna proslava se je končala z dalmatinsko pesmijo kvarteta Vox in zakusko v bližnji telovadnici.

ZMAGALE SAMO SOVODNJE ZKB

Tako črne nedelje naših enajsteric že dolgo ne pomnimo. V elitni ligi je štandreska Juventina Radenska doma gladko izgubila z Manzanesejem, podobno kot v promocijski ligi proseško Primorje Adriaker z Mossom. Iz iste lige prihaja tokrat edina pozitivna nota, za katero so poskrbeli igralci Sovodenj Zadružne kreditne banke z visoko zmago na igrišču Aiella. Tekmo med San Luigiem in Zarjo so prenesli. V 1AL je kriška Vesna doma izgubila tržaški derby s Costalungo. Razočarani trener Nonis je po tekmi izjavil: »Gostje so povedli, ker je naša obramba spala. Drugače je bilo srečanje izenačeno, tako, kot je letošnje prvenstvo, v katerem lahko kdorkoli premaga kogarkoli. Tako mi kot Costalunga smo igrali v okrnjeni postavi in v nedeljo gremo v Forgario s še bolj zdesetkano ekipo, saj ne bo niti Fonde, Sedmaka in Malusaja. Upajmo, da se nam bo z novim letom nasmehnila sreča!«

V ligi nižje sta Breg in Kras izenačila brez zadetka s Sagradom in Pro Cervignanom, medtem ko je trebenski Primorrec v svojem borovem gozdiču izgubil z Villanovo. V 3.AL sta Mladost in Gaja remizirali s Terzom in Sant'Andreo, Breg B pa je izgubil z Don Boscom.

KOŠARKA

POGREB JADRANA

V soboto smo v tržaški športni palači prisostvovali res klavni predstavi Jadrana TKB, ki je izgubil tudi proti skromni peterki iz Firenc. Mnogi so trdili, da so Jadrancovi »izgubili zadnji vlak« pred izpadom iz lige že pred sobotnim porazom. Kdor doslej ni želel verjeti tem glasovom, je lahko v soboto prisostvoval »pogrebu« naše združene ekipe. Jadrancovi bi se lahko še rešili; kaj pa, če kdo ne verjame v čudeže?

V D ligi je v slovenskem derbyju Boru Radenski uspešno zaustavil goriški Dom Agorest, ki so ga Svetoivančani tako dohiteli na 2. mestu na lestvici. Oba naša ostala predstavnik sta izgubila, tako Cicibona Preff. Marsich doma proti Old Londonu kot Kontovel na igrišču Infoterja. V prihodnjem kolu bo spet na vrsti derby, tokrat med Kontovelci in Borovci.

NAMIZNI TENIS

KRAS 3. V A LIGI

V ženski A ligi je Kras Generali z domačo zmago proti ekipi iz Siracuse še utrdil 3. mesto na začasni lestvici. V B ligi je Kras Corium zmagal v Modeni, medtem ko je Kras Activa izgubil doma z Arezzom. V C1 ligi so Krasovke v Vidmu tesno odpravile Cus, medtem ko so C2-ligašice ravno tako tesno izgubile s Fincantierjem. V moški C2 ligi so Krasovci gladko odpravili Rangerse.

POPRAVEK

V prejšnji številki je prišlo do neljube napake, saj je nad naslovom novice »V. Ušaj odlična« pomotoma bilo zapisano *kolesarstvo*, ne pa *plavanje*; poleg tega ni šlo za prsni slog, ampak za hrbtni. Prizadetim se iskreno oprostamo.

ODBOJKA

VAL, OLYMPIA IN SOKOL NEZADRŽNI

V ženski B2 ligi je boljše, da igralkice združene ekipe Koimpexa takoj pozabijo na gladek poraz, ki so ga v soboto doživele proti treviškemu Alloyso. V isti ligi so izgubili tudi fantje Koimpexa, ki pa so se vsaj tako borili (predvsem z odličnim Davidom Kraljem), da

so šesterki Red level iztržili vsaj 5. set. Imsa Kmečka banka pa je pometla tudi s postavo Coppara, tako da so Valovci še vedno 2. na začasni lestvici. V ženski C1 ligi si je Kmečka banka K2 Sport (ali Olympia oz. GO Volley) premočno zagotovila slovenski derby s »sestričnami« La Gorižane, čeprav so bili vsi nizi dokaj izenačeni. V moški konkurenci iste lige Soča Sobema niti tokrat ni okusila zmage, tako da ostaja brez osvojenih točk na dnu lestvice. V

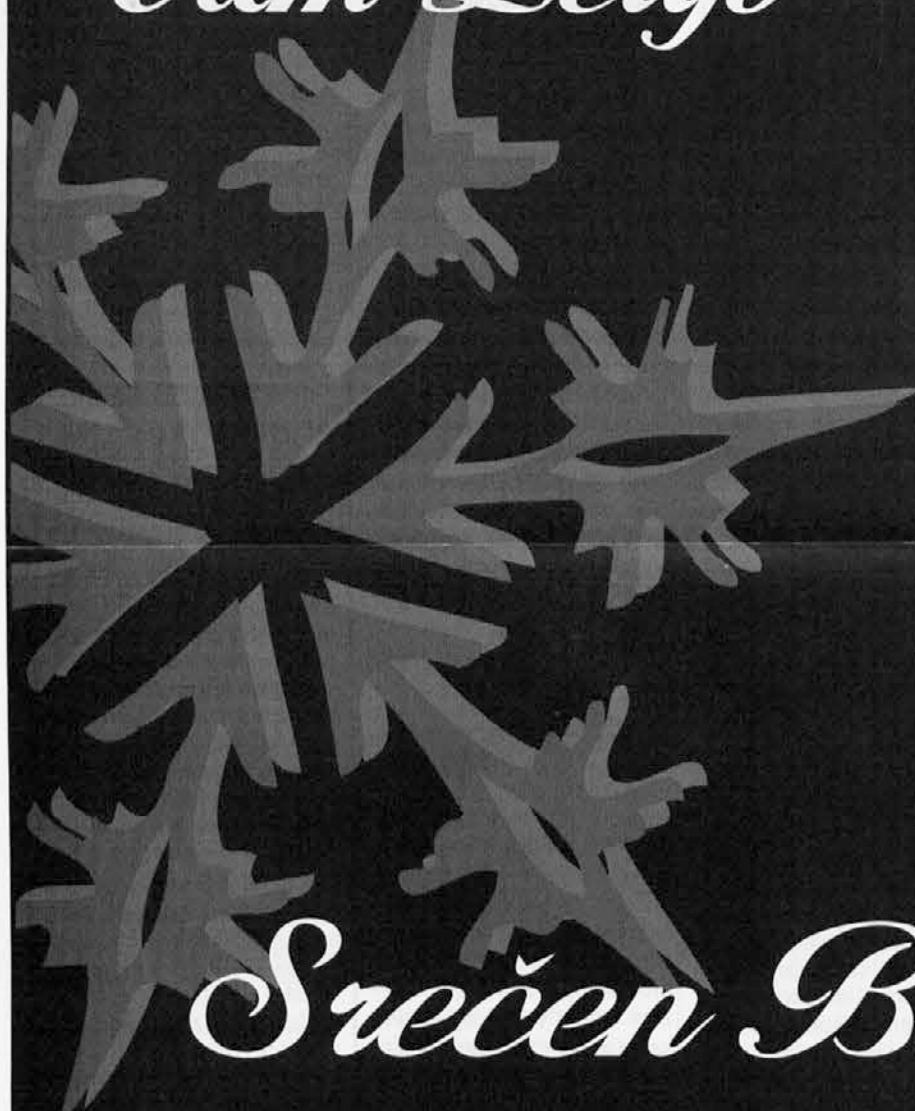
ženski C2 so Sokolovke poskrbele za tretjo zaporedno zmago. Tokrat so dekleta Silve Meulje premagala videmski Cus. V moški C2 ligi je ob svoji 35-letnici gladko zmagala goriška Olympia CDR: Terpinovi so se vrnili iz Vidma brez izgubljenega seta. V isti ligi je Bor Fortrade ostal praznih rok v tržaškem derbyju s Prevenijem. V D ligi so tako Slogašice kot Espegovci položili orožje šele po tie-breaku.

19

ČETREK
19. DECEMBRA
1996

**SLOVENSKE
ZADRUŽNE
BANKE**

Vam Želijo

*Srečen Božič
in Uspešno
Novo Leto*
TVOJE DOMAČE BANKE

**ZADRUŽNA KRAŠKA
BANKA**

**ZADRUŽNA KREDITNA BANKA
DOBERDOB**

**ZADRUŽNA KREDITNA BANKA
V SOVODNJAH**

1997